

ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์

ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

THE EFFECT ON COMMERCIAL BANKS IN LAO PDR.

UNDER ITS ANTI-MONEY LAUNDERING LAW

บุญทอง ผลประสิทธิ์

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สำนักวิชานิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2555

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

THE EFFECT ON COMMERCIAL BANKS IN LAO PDR.
UNDER ITS ANTI-MONEY LAUNDERING LAW

บุญทง ผลประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สำนักวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2555

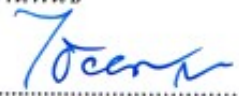
©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
THE EFFECT ON COMMERCIAL BANKS IN LAO PDR.
UNDER ITS ANTI-MONEY LAUNDERING LAW

บุญทอง ผลประสิทธิ์

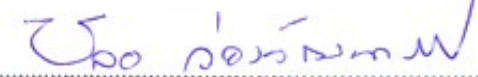
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ หेमะรัชตะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. รุ่ง ศรีสมวงษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญบุญ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชลอ ว่องวัฒนาภิกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ วศิน ชีรเวชญาณ)

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ก็โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส และ อาจารย์ ดร. รุ่ง ศรีสมวงษ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการ รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งคอยรับฟังและแนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในทางวิชาการ ให้แก่ผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ทั้งยังได้ตรวจทานแก้ไขเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จอีกด้วย ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ไชยยศ หะมะรัชตะ อาจารย์ วศิน ชีรเวชญาณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชลธ ว่องวัฒนาภิกุล และ อาจารย์ อรรถพล ลิขิตจิตตะ เป็นอย่างสูง ที่ได้ เสียสละเวลาอันมีค่าให้เกียรติเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนได้ให้คำแนะนำ ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อที่จะให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ขอขอบคุณ ว่าที่ร้อยตรี สมพร รุจิภิตติอังสุธร มิตรที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำข้อมูล ทางด้านวิชาการ ตรวจทานเนื้อหาและภาษาในเบื้องต้นให้เหมาะสม ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่วน ประสานงานบัณฑิตศึกษา และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้อำนวยความสะดวกทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และคนรัก นางสาว บัวเพชร อินทรสร ที่ได้คอยให้กำลังใจอัน ยิ่งใหญ่ คอยให้ความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา และครู อาจารย์ ที่ได้คอยประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้และปลูกฝังคุณธรรม ความดีงามต่าง ๆ ให้แก่ผู้เขียนด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ ถ้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจประการใด ผู้เขียนขอมอบความรู้ และคุณงานความดีนี้แก่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง บิดา มารดา และบูรพาจารย์ทั้งหลาย แต่ถ้า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องตรงส่วนใด ผู้เขียนขอน้อมรับความบกพร่องนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว และต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

บุญทอง ผลประสิทธิ์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อ ธนาคารพาณิชย์ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ชื่อผู้เขียน	บุญทอง ผลประสิทธิ์
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ดร. รุ่ง ศรีสมวงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักการของกฎหมาย ป้องกันการฟอกเงิน ที่มีผลกระทบต่อลักษณะการดำเนินนโยบายของธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปสู่ การศึกษาถึงการแก้ไขผลกระทบดังกล่าว โดยศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษและออสเตรเลีย

ผลจากการศึกษาพบว่า การประกาศใช้คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน ของ สปป.ลาว ใน วันที่ 27 มีนาคม 2549 ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติงานและการ สังเกตพฤติกรรมของลูกค้าให้มากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ดุลพินิจในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุที่ ควรสงสัย ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์พบว่าสถาบันการเงินต้อง แบกรับภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับการดำเนินธุรกรรมปกติและสูญเสียเวลาเพื่อใช้ ในการดำเนินการตามระเบียบการตามกฎหมายที่บังคับใช้ เพิ่มภาระของสถาบันการเงินในการ จัดเก็บข้อมูลและการรักษาข้อมูลที่มากขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บและการจัดการ สถานที่เก็บข้อมูล ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น หากไม่มีการดำเนินการที่ ถูกต้อง สถาบันการเงินอาจถูกลงโทษตามกฎหมาย แนวทางการแก้ไขคือให้พนักงานในสถาบัน การเงินดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและเคร่งครัด มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้าง ความเข้าใจแก่ประชาชน ตลอดจนการอบรมสัมมนาเพื่อสร้างความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติของ

พนักงานสถาบันการเงินในการนำนโยบายและขั้นตอนในการต่อต้านการฟอกเงินมาใช้ให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

แนวทางการนำเสนอและการพิจารณาที่ทำการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นจุดเด่นของข้อจำกัด และนำเสนอมาตรการในการสร้างบรรทัดฐานในการรายงานธุรกรรม โดยกำหนดการเสนอแนะการดำเนินการที่เป็นไปได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการสร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรายงานและการบันทึกจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในการรวบรวมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษากฎหมายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบรรลุผลสูงสุด

คำสำคัญ: ผลกระทบ/การฟอกเงิน/ธนาคารพาณิชย์

avoid facing legal punishment is that staff need to be well trained to create precise knowledge of the law and need to strictly follow all steps stipulated therein; at the same time, public awareness and understanding on the money laundering law needs to be raised and strengthened with the view to facilitating the work of the staff.

The thesis has emphasized on the limitation of and proper criteria for reporting financial transaction in which possible solutions have been introduced for both public and private sectors. The cooperation between the two sectors for developing required human resources, aiming at cultivating correct understanding on data and information reporting and record keeping, has been suggested. Furthermore, it is advisable that information center needs to be established in order to facilitate the collecting and exchanging of information among related organizations, including the studying of foreign cases. All these measures would contribute to the efficient implementation of this particular law and as a result, achieve the paramount target of eradicating money laundering.

Keyword: The Effect/Money laundering/Commercial bank.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(3)
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2 ธนาการพาณิชย์กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	5
2.1 ความหมายของการฟอกเงิน	5
2.2 วิวัฒนาการของระบบต่อต้านการฟอกเงิน	7
2.3 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน	8
2.4 บทบาทและหน้าที่โดยทั่วไปของสถาบันการเงิน	22
2.5 ธนาการพาณิชย์และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน สปป.ลาว	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ศึกษาเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน กับธนาคารพาณิชย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ	37
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	37
3.2 ประเทศอังกฤษ	48
3.3 ประเทศออสเตรเลีย	53
3.4 ประเทศไทย	59
4 ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน และผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว	83
4.1 ผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์จากการประกาศใช้ กฎหมายด้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว	89
4.2 ข้อดีและข้อเสียของการมีกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว	95
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	97
5.1 บทสรุป	98
5.2 ข้อเสนอแนะ	102
รายการอ้างอิง	106
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	112
ภาคผนวก ข คำรัฐ ว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549	140
ประวัติผู้เขียน	155

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

3.1 เปรียบเทียบกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

80

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 กระบวนการของพฤติกรรมมนุษย์	12
2.2 การเกี่ยวพันกันของปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์	12
2.3 วงจรฟอกเงินผ่านธนาคาร	14
3.1 การรายงานธุรกรรมตามวงเงินขั้นต่ำที่กำหนด (Significant Cash Transaction Reports: SCTRs)	58
3.2 การรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspect Transaction Report: SUSTRs)	58
3.3 ระบบที่ใช้ในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัย (Screen IT Process)	59
3.4 แผนภูมิแสดงการตรวจสอบการฟอกเงิน (กรณีมีเหตุยับยั้งการทำธุรกรรม/ยึดอายัด)	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันระบบการเงิน และการธนาคารได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นในประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือในประเทศที่กำลังพัฒนา ธนาคารเป็นองค์กรที่ให้บริการทางการเงิน เช่น การฝาก การถอน การกู้ยืม การโอนเงิน การชำระค่าสินค้า การบริการ และอื่น ๆ การทำธุรกรรมทางการเงินโดยผ่านระบบธนาคารได้กลายมาเป็นกิจวัตรประจำวันของประชาชนทุก ๆ คน ในประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว¹ การทำธุรกรรมทางการเงินได้ค่อย ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน อันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางธุรกิจต่าง ๆ จึงทำให้ระบบสถาบันการเงินใน สปป.ลาว ซึ่งรวมทั้งส่วนของธนาคารพาณิชย์ บริษัทไฟแนนซ์ แผนการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ และอื่น ๆ ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เกิดการทำธุรกรรมทางการเงินบางประเภทที่มีลักษณะอันเป็นเหตุสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินตามที่กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินกำหนดไว้

จากการที่ สปป.ลาว ได้ประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงิน ทำให้สถาบันการเงินในฐานะเป็นคนกลางในการทำธุรกรรมการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ของลูกค้าที่มีลักษณะอันพึงสงสัยตามที่กฎหมายด้านการฟอกเงินกำหนดไว้ให้แก่หน่วยงานข้อมูลการด้านการฟอกเงิน (ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของธนาคารแห่ง สปป.ลาว²) ทราบ ทำให้ปริมาณการทำธุรกรรมทางการเงินลดน้อยลง ด้วยเหตุที่ต้องแสดงตนเมื่อทำการติดต่อเพื่อเปิดบัญชี โอนเงินเป็นจำนวนมากของลูกค้านั้น ย่อมทำให้อาชญากรต่าง ๆ งดการติดต่อหรือยกเลิกการใช้บริการ และเงินส่วนใหญ่ที่นำมาทำธุรกรรมนั้น เป็นเงินจำนวนมากมหาศาลซึ่งส่งผลต่อการหมุนเวียนกระแสการเงินของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ผู้ทุจริตบางคนที่ไม่ต้องการเปิดเผยทรัพย์สินของตนด้วยเหตุผลบาง

¹ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic: Lao PDR.) ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเรียกว่า “สปป.ลาว”

² ธนาคารแห่ง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (ธนาคารแห่ง สปป.ลาว: Bank of Lao PDR.) ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเรียกว่า “ธนาคารแห่ง สปป.ลาว”

ประการ เช่น ไม่ต้องการให้ญาติทราบถึงการมีทรัพย์สินสมบัติของตน อาจหลีกเลี่ยงไม่ติดต่อดำเนินธุรกรรมใด ๆ กับสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่นกัน

โดยที่กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดธุรกรรมทางการเงินที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย³ ดังนี้

1. การสนับสนุนทุนให้แก่การก่อการร้าย
2. การค้ำมนุษย์, การลักพาตัว และการค้าโสเภณี
3. การผลิต, ค้าขาย หรือมียาเสพติดไว้ในครอบครอง
4. การซุกซ่อน, การซื้อ-การขายทรัพย์สินของพลเมืองอย่างผิดกฎหมาย
5. การฉ้อราษฎร์บังหลวง, การรับสินบน และการให้สินบน, การฉ้อโกงทรัพย์สินต่าง ๆ

หากความผิดได้กระทำสำเร็จ ผู้กระทำต้องรับโทษตามกฎหมายอาญามาตรา 64⁴

จะเห็นได้ว่าการซุกซ่อน, การซื้อ-การขายทรัพย์สินของพลเมืองอย่างผิดกฎหมายนั้นกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินได้บัญญัติไว้ในความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ กฎหมายไม่ได้บัญญัติประเภทของสัญญาที่ผิดกฎหมายอันเกี่ยวกับการซื้อขายไว้ จึงทำให้การทำธุรกรรมทางการเงินของประชาชนอันเกี่ยวกับการซื้อขายทรัพย์สิน เช่น ซื้อขายบ้าน ซื้อขายที่ดินเป็นไปด้วยความไม่ชัดเจน

ดังนั้น ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินทำให้นาการพาณิชย์ ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญที่สุดในการทำธุรกรรมทางการเงิน มีปริมาณการทำธุรกรรมลดน้อยลง ด้วยเหตุที่มีความไม่ชัดเจนของข้อกำหนดดังกล่าว และด้วยเหตุที่ธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานการกระทำนั้นต่อธนาคารแห่ง สปป.ลาว นอกเหนือจากผลกระทบดังกล่าวแล้ว ยังมีผลกระทบทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป) อีกด้วย เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าสถาบันการเงินเป็นแกนหลักที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีผลต่อการเจริญเติบโตของประเทศ ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเงิน ย่อมได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของธุรกรรมที่ต้องรายงานเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

³ หน่วยงานด้านการฟอกเงิน, ธนาคารแห่ง สปป.ลาว และกรมโฆษณาเผยแพร่กฎหมาย, คำรัฐ ว่าด้วยการต่อต้านการฟอกเงิน (Decree on Anti-money Laundering), (เวียงจันทน์: กระทรวงยุติธรรม, 2552), 17.

คำรัฐ (Decree) หมายถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีและถูกประกาศใช้โดยนายกรัฐมนตรี (ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วเทียบเท่าพระราชกฤษฎีกา)

⁴ กฎหมายอาญาของ สปป.ลาว ฉบับปรับปรุง เลขที่ 12/สภาแห่งชาติ ลงวันที่ 09 พ.ย. พ.ศ. 2548, มาตรา 64 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลใดหากมีการเคลื่อนไหวเพื่อทำให้เงิน หรือวัตถุสิ่งของที่ได้มาจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง, การค้าขายยาเสพติด, ค้ำมนุษย์, ค้าอาวุธสงคราม หรือการกระทำผิดอื่น ๆ นั้น ถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยการนำเข้าไปฝากที่ธนาคาร, ซื้อที่ดิน, ซื้อบ้าน, ให้ผู้อื่นกู้ยืม หรือด้วยวิธีการอื่น ๆ จะถือเป็นผู้ฟอกเงิน.....”

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจุบัน สปป.ลาว ได้มีคำสั่งว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน (decree on anti-money laundering) กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงินที่มีเหตุอันพึงสงสัยให้ธนาคารแห่ง สปป.ลาว หรือหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงิน แต่เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวมิได้มีการกำหนดมาตรการในการรายงานและการจับเก็บที่ชัดเจนจึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ จึงต้องจัดตั้งหน่วยงานด้านการฟอกเงินขึ้น ทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม พนักงานและเพิ่มพื้นที่ในการจับเก็บเอกสารอันเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้แก่ธนาคารโดยที่ไม่จำเป็น ตลอดจนถึงคำสั่งดังกล่าวก็ได้ มีการกำหนดโทษต่อผู้ที่ไม่รายงานธุรกรรมที่ชัดเจน ทำให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ อาจไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันพึงสงสัย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคำสั่งดังกล่าวเป็นเพียงกฎหมายที่เทียบเท่ากฎกระทรวงเท่านั้น มิได้อยู่ในรูปแบบของพระราชบัญญัติที่ออกโดยรัฐสภา การบังคับใช้จึงจำกัดอยู่ในหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารแห่ง สปป.ลาว เท่านั้น ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคจึงได้มีการศึกษาหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาถึงหลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับมาตรการสากลที่ใช้ปฏิบัติ

1.3.2 เพื่อศึกษาถึงลักษณะแนวทางในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ และธนาคารแห่ง สปป. ลาว ที่เกี่ยวกับการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน

1.3.3 ศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน

1.3.4 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบอันเกิดจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

1.3.5 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และหามาตรการทางกฎหมายด้านการฟอกเงิน ของ สปป.ลาว เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิจัยเล่มนี้ศึกษาเฉพาะผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์ของ สปป.ลาว โดยศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว ในลักษณะ และปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแต่ละแนวทาง เพื่อที่จะนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันการเงินต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ จะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการศึกษาวิเคราะห์จากหนังสือ บทความ เอกสาร และวารสารต่าง ๆ ที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป และประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงหลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับมาตรการสากลที่ใช้ปฏิบัติ

1.6.2 ทำให้ทราบถึงลักษณะแนวทางในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ และธนาคารแห่ง สปป. ลาว ที่เกี่ยวกับการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงิน

1.6.3 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการด้านการฟอกเงิน

1.6.4 ทำให้ทราบถึงผลกระทบอันเกิดจากการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินต่อธนาคารพาณิชย์ใน สปป. ลาว

1.6.5 ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างมาตรการทางกฎหมายด้านการฟอกเงิน ที่จะนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม ชัดเจน และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

ธนาคารพาณิชย์กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้าทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินจากประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่ง ผ่านการลงทุนในระบบต่าง ๆ เช่น ระบบสถาบันการเงิน ระบบตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเงินที่เข้ามาสู่ระบบดังกล่าวได้มีแหล่งที่มาจากหลายทางไม่ว่าจะเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม จึงทำให้ต้องมีการตรวจสอบ ติดตามและควบคุมเงินที่จะนำเข้ามาสู่ขบวนการของการลงทุน ซึ่งในบทนี้จะได้มีการกล่าวถึงวิวัฒนาการของระบบต่อต้านการฟอกเงิน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน หลักการของกฎหมายด้านการฟอกเงิน บทบาทของสถาบันการเงินกับการต่อต้านการฟอกเงิน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการฟอกเงิน

การฟอกเงิน⁵ (money laundering) หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดมูลฐานแปรสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยเสมือนหนึ่งถูกต้องตามกฎหมาย” หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ดูเหมือนได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต ส่วนใหญ่การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่ร้ายแรงต่าง ๆ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การค้ามนุษย์ ค้าเด็ก การทุจริต การฉ้อโกงประชาชนโดยกรรมการผู้จัดการหรือผู้บริหารสถาบันการเงินการลักลอบหนีศุลกากรและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้ เพราะผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของ ทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยให้อัปยศความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนแปลง

⁵ ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภาได้มีมติให้เพิ่มบทวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “การฟอกเงิน” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดมูลฐานแปรสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 4 ของร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภาเสนอต่อวุฒิสภา เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2541) ต่อมาคณะกรรมการร่วมกันได้ตัดบทวิเคราะห์คำนี้ออก (มาตรา 3 ของร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2542 และเสนอต่อวุฒิสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 ซึ่งได้รับความเห็นชอบทั้ง 2 สภา)

สภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” แล้ว ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขายเครือข่าย
อาชญากรรมยาเสพติด ธุรกิจผิดกฎหมาย และคุ้มครองความมั่นคงให้กับเครือข่ายอาชญากรรม
ดังกล่าวของตนได้อีกด้วย

การฟอกเงิน ได้แก่ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย
โดยตรงเป็นสิ่งอื่น แล้วนำไปเปลี่ยนต่อโดยทำให้ถูกกฎหมาย เช่น นำเงินที่ได้จากการกระทำผิดไป
ฝากธนาคาร ซื้อเช็คเดินทาง ซื้อหุ้น ซื้อบ้าน ที่ดิน เป็นต้น แล้วก็ขายสิ่งเหล่านั้น จะกลายเป็น “เงิน
ใหม่” ที่มีใช้ “ค่อนข้างเดียวกัน” กับเงินที่ได้มาตั้งแต่แรก คำว่า “ฟอก” ตามพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน⁷ แปลว่า ล้างให้สะอาด ชำระให้สะอาด ทำให้ขาว และ คำว่า “ฟอกเงิน”
หมายถึงทำเงินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นเงินสะอาด

ดังนั้น จึงมีการให้นิยามของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้มากมายเช่น

ศาสตราจารย์ ไชยศ เหมือนรัชตะ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การฟอกเงิน” หมายถึง การ
กระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งได้มาจากการทำความผิดใด ๆ
เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดย
ชอบด้วยกฎหมาย⁸

ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้ให้นิยามของคำว่า “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนเงิน
ที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย
หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ อาชญากรรมทาง
เศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยไม่
ต้องการให้ผู้อื่นทราบแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาเปลี่ยนสภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” ผู้ค้ายา
เสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติดและคุ้มครองความมั่นคง
ให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย⁹

พันตำรวจเอก สีนาท ประยูรรัตน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” คือ การ
เปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เสมือน
หนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็น

⁶ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, *ตุลพาห*, 4(41), (กรกฎาคม-สิงหาคม 2538), 45-46.

⁷ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), 809.

⁸ ไชยศ เหมือนรัชตะ, *มาตรการกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*, (กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, 2538-2540), 7.

⁹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, *รวบรวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายการฟอกเงิน*, (กรุงเทพฯ: ศุภสภา,
2542), 35.

กระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สิน เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมายและรายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังมีความหมายรวมไปถึง การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย¹⁰ เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปคำจำกัดความของ “การฟอกเงิน” หมายถึง การกระทำใด ๆ ด้วยวิธีการในการปกปิดการได้มาโดยผิดกฎหมายของเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย

2.2 วิวัฒนาการของระบบต่อต้านการฟอกเงิน

ในปลายปี พ.ศ. 2531 องค์การสหประชาชาติ (United Nation: UN) ได้มีการประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations. Convention Against Illicit Traffic In Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) ซึ่งในอนุสัญญานี้ได้มีมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่น การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) การริบทรัพย์สิน (confiscation) การสมรู้ร่วมคิด (conspiracy) ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (mutual legal assistance) ตลอดจนกฎหมายการฟอกเงิน (money laundering) เป็นต้น มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ส่งผลให้ผู้ประกอบการทางธุรกิจโดยสุจริตสามารถต่อสู้กับมิจฉาชีพที่จะเอาเงินมหาศาลนอกระบบมาสร้างความไม่เป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจในภูมิภาคแต่อย่างใด

ถึงแม้ว่าการต่อต้านการฟอกเงินจะเป็นกฎหมายใหม่สำหรับประชาชน แต่ความร้ายแรงของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ทำให้ปัญหาการฟอกเงินนั้นเป็นที่สนใจของประชาชนทั่วไปอย่างมาก จึงทำให้เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน สถาบันการเงินจึงต้องมีการวางแผน แนวทางปฏิบัติ ทั้งต้องศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงาน อันเกี่ยวกับข้อกำหนดกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน เป็นต้น อันแสดงให้เห็นว่าประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงผลเสียของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และได้มีการเตรียมการเพื่อเป็นการรองรับให้มีการต่อต้านการฟอกเงินอย่างจริงจังขึ้นมา

¹⁰ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, (กรุงเทพฯ: นิติสนเทศ, 2544), 61.

2.3 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

การศึกษาผลกระทบต่อสถาบันการเงินได้มีแนวความคิด ทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมายซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึง แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน ความเป็นมาของการพิจารณากฎหมายการฟอกเงิน แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้กำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน และรวมไปถึงงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง เป็นต้น ถึงแม้ว่าคำว่า “การฟอกเงิน (money laundering)” จะเป็นถ้อยคำที่ได้ยินเป็นที่รู้จักกันมานานแล้วก็ตาม อันมีหลักการที่เกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก (dirty money)” มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรมเพื่อให้กลายมาเป็นเงินที่ถูกกฎหมายหรือเรียกอีกนัยว่าเป็น “เงินสะอาด (clean money)” เพื่อเป็นการจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำผิดกฎหมายโดยผ่านขั้นตอนการโอนและธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้ประโยชน์อย่างเดียวกันดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ได้มาโดยชอบธรรมในทางกฎหมาย ในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยมเพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาลซึ่งมีที่มาจากประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการเลียงภาษี ตลอดจนถึงธุรกิจที่นำไปสู่เงินนอกระบบทั้งหลาย เป็นต้น¹¹

ด้วยเหตุนี้ การฟอกเงิน จะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรง และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศอย่างมหาศาล ซึ่งความเสียหายดังกล่าวจะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนต่อวงการธุรกิจ เศรษฐกิจ และชื่อเสียงของประเทศ ในการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ นั้นมีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนในจำนวนที่มากมายในการดำเนินงาน และได้มาซึ่งผลตอบแทนที่มากขึ้นเป็นทวีคูณ เงินเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ย้อนกลับเข้ามาสู่กระบวนการทำความผิดอีก ที่จะสร้างผลตอบแทนได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นวัฏจักรของการทำความผิดเกิดการแทรกแซงสร้างความเสียหายในทางเศรษฐกิจ องค์กรอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้จำเป็นต้องใช้ระบบการเงินและสถาบันอื่น ๆ ทำให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายกลายมาเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบตามกฎหมาย เพื่อเป็นการปกปิดเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดได้เป็นอย่างดี โดยเงินที่ได้มาจากการทำความผิดจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ ได้ผ่านไปยังสถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศ แล้วกลับมายังองค์กรอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแล้วนำไปใช้ในการทำความผิดอีก นอกจากนี้เงินจำนวนมากดังกล่าวมักที่จะนำไปใช้ในการสร้างอิทธิพลให้แก่ผู้กระทำ

¹¹ Robinson, J., *The laundrymen*, (New York: Arcade Publishing, 1996), 4-5.

ผิดไม่ว่าจะเป็นในด้านการเมือง ธุรกิจ หรือการสร้างรากฐานความมั่นคงแก่องค์กรอาชญากรรมของตนเอง ความร้ายแรงต่าง ๆ เหล่านี้มักสร้างผลกระทบต่อประเทศในหลาย ๆ ด้าน เพราะเป็นการทำเงินที่ผิดกฎหมายให้กลายมาเป็นเงินที่ถูกกฎหมายหรือเรียกว่า “การฟอกเงิน”

นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันผู้ที่ได้เงินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้พัฒนาไปในรูปแบบต่าง ๆ จนกฎหมายพัฒนาตามไม่ทัน โดยที่ผู้กระทำผิดนั้นจะพยายามแสดงตนให้เป็นคนดีและเด่นในสังคม เพื่อให้สังคมเห็นว่าตนเองนั้นเป็นคนดีเป็นคนที่มิประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งให้สังคมเห็นว่าทรัพย์สินเงินทองที่ตนมีอยู่นั้นล้วนได้มาด้วยความบริสุทธิ์ การฟอกเงินที่ได้มาโดยไม่บริสุทธิ์หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ความจำกัดความของการฟอกเงิน (money laundering) อาจพิจารณาได้ว่า หมายถึง การที่ผู้หนึ่งผู้ใดได้พยายามปกปิดหรือปิดบังการมีอยู่ แหล่งที่มีชอบด้วยกฎหมายหรือใช้ประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของรายได้และบิดเบือนลักษณะของรายได้นั้นเพื่อให้ปรากฏเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาของคนที่มียาได้จากกระทำความผิดกฎหมายและมีความต้องการไม่ให้ใครรู้ จึงหาวิธีการฟอกเงินขึ้น เนื่องจากวิธีการซุกซ่อนแบบธรรมดา เช่น ใส่ตู้เซฟมิดชิด ซ่อนในกำแพงหรือฝาผนัง หรือแบบโบราณ คือ ใส่โอ่งฝังดินไว้ เป็นต้น ซึ่งนั้นยังไม่เพียงพอต่อการปิดบังซ่อนเร้น จึงได้คิดหาวิธีการที่เหนือชั้นโดยชอบด้วยกฎหมายโดยการแปรเปลี่ยนสภาพ “เงินสกปรก” ให้เป็น “เงินสะอาด” หรือดูว่าเป็นเหมือนรายได้ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสงสัยจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยวิธีการต่าง ๆ มีข้อสังเกตว่า การฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้สมคบคิดกันทำด้วยความฉลาดไม่จำเป็นต้องมีการตกลงกันไว้ล่วงหน้า อาจกระทำความผิดหลังจากที่ความผิดฐานหนึ่งสำเร็จลงหรือยังไม่มีกระทำความผิดฐานอื่นเกิดขึ้น และบุคคลที่ฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดอาจจะเป็นบุคคลเดียวกันหรือคนละคนก็ได้ทั้งนั้นแล้วแต่ผู้กระทำการฟอกเงินจะร่วมในเวลาใดและฐานะใด ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบวิธีการที่ผู้กระทำความผิดและองค์กรอาชญากรรมใช้ในการฟอกเงินได้แก่ การนำเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ จากการกระทำความผิดมาดำเนินการทางธุรกิจหรือกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา หรือเรียกว่า “ธุรกรรม (transaction)”

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาแปรเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาอย่างถูกต้องหรือเรียกว่า กระบวนการทำเงินสกปรกให้เปลี่ยนสภาพเป็นเงินที่สะอาด ไม่ว่าจะเป็นการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาลงทุนในธุรกิจ หรือบริษัทต่าง ๆ เพื่อทำการฟอกเงินให้กลายเป็นเงินสะอาด หรือการนำเงินไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ สุดแล้วแต่ผู้กระทำความผิดจะนำเงินที่ได้มาจากการกระทำ

ความผิดนั้นมาแปรสภาพให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย วิธีการเหล่านี้เรียกว่า การฟอกเงิน (money laundering)¹²

สังคมโลกในปัจจุบันพบว่าการกระทำที่เข้าลักษณะการฟอกเงินที่มีความซับซ้อนและรุนแรงเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีเงินผิดกฎหมายเล็ดลอดเข้ามาในระบบการเงินผู้กระทำผิดกฎหมายย่อมจะต้องการหาทางใช้เงินนั้นปกป้องตนเอง พร้อมทั้งแสวงหาความร่ำรวยต่อไปอันจะเกิดผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และชื่อเสียงของประเทศ โดยทางด้านการเมืองนั้นการที่ผู้ที่ได้เงินมาด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด ขาของเถื่อน ค้ามนุษย์ หรืออาชญากรรมร้ายแรงใด ๆ ก็ตามมักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับระบบอุปถัมภ์ในทางการเมือง ซึ่งเมื่อเงินที่ได้จากอาชญากรรมนั้นได้ผ่านระบบการฟอกเงินจนสะอาดแล้วก็จะถูกนำไปมอบแก่นักการเมืองหรือผู้ที่มีอิทธิพลที่จะให้ความคุ้มครองการกระทำผิดกฎหมายต่อไป ส่วนทางด้านเศรษฐกิจนั้นถือว่าเงินเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากผลิตผลทางการผลิตก็ไม่ต่างจากการพิมพ์ธนบัตรมาใช้เอง ผลที่ตามก็คือปริมาณเงินเพิ่มมากขึ้นอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ (inflation) อีกทั้งอำนาจทางการเงินที่เกิดจากความร่ำรวยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจมีความไม่นั่นคงและผันแปรได้ง่าย ประกอบกับเป็นการทำลายความศรัทธาของประชาชนต่อธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินว่าอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย¹³ ซึ่งการนำเอากฎหมายฟอกเงินมาใช้นั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการสร้างความเชื่อถือให้กับประเทศ รวมทั้งนานาประเทศด้วย ซึ่งส่วนแต่เป็นการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงินในระดับหนึ่งอีกด้วย

2.3.2 ทฤษฎีที่ใช้กำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ในการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น ได้มีนักกฎหมายได้เสนอแนวความคิดว่าด้วยการสมคบกันกระทำความผิดในการฟอกเงิน และการสร้างแรงจูงใจในพฤติกรรมของมนุษย์ โดยนำทฤษฎีการสมคบกัน (conspiracy theory) ทฤษฎีพฤติกรรมของมนุษย์ (behavior theory) ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (aiding and abetting theory) และทฤษฎีต้นไม้ที่เป็นพิษ (fruits of the poison trees) มาใช้ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.3.2.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (conspiracy theory)

ทฤษฎีการสมคบคิดเป็นไปตามหลักการกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกระทำความผิดอาญาที่ว่า “บุคคลที่ร่วมในการสมคบกันจะต้องมีความผิดเช่นเดียวกับตัวการ” โดย

¹² สหส สิงหวิริยะ, ความรู้เรื่องกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), 3.

¹³ ปิยะพันธุ์ อุดมศิลป์, Vienna Convention: ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน, *วารสารนิติศาสตร์*, 23(3), (2537), 507.

กฎของพิงเกอร์ตัน (pinkerton rule) วางหลักว่า ผู้ร่วมสมคบกันจะถูกถือว่าร่วมกันกระทำความผิด สำหรับการกระทำของผู้ร่วมสมคบกันอย่างกว้างขวาง การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกัน กระทำความผิดจะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ ตามข้อตรรกวิทยาที่ว่า การก่อตั้งที่มาจาก การตกลง และการตกลงนำไปสู่การสมคบกันและการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับตัวการ

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ยังมีแนวความคิดเพิ่มเติมว่า การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่บุคคล 2 คนขึ้นไปสมคบกระทำความผิดต่อรัฐหรือนอกรัฐ โดยถือว่า รัฐเป็นผู้เสียหาย และเมื่อพิสูจน์ความผิดแสดงให้เห็นว่า¹⁴

1. บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันหรือตกลงที่จะกระทำความผิดต่อรัฐหรือนอกรัฐและ
2. อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ได้สมคบกันมีการกระทำที่แสดงออกเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน

การสมคบกันต้องการ การตกลงกันที่จะกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีการแสดงออกมากกว่าประการหนึ่งหรือสองประการ การตกลงที่จะกระทำความผิดทางอาญาและมีการก้าวไปสู่การบรรลุข้อตกลงจึงเป็นสิ่งที่นำมาฟ้องคดีได้ ถ้าข้อหาการฟอกเงินยังไม่เพียงพอที่จะฟ้องก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกระทำความผิดได้ กล่าวคือ การสมคบกันต้องมีการตกลงกันที่จะกระทำความผิด โดยการกระทำนั้นต้องมีการแสดงออกมานำไปสู่การบรรลุข้อตกลงถ้าหากไม่สามารถฟ้องร้องในความผิดฐานการฟอกเงินก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดตลอดจนการสมคบกันไม่ต้องการกระทำถึงขั้นสำเร็จแต่ต้องกระทำการอันเป็นความผิด

2.3.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ (behavior theory)

พฤติกรรมของมนุษย์จะเป็นไปได้มีข้อสมมติฐาน 3 ประการที่สัมพันธ์กันคือ

1. พฤติกรรมจะเกิดได้ก็โดยมีสาเหตุที่ทำให้เกิด
2. พฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้โดยมีแรงกระตุ้นสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากระตุ้นให้เกิด
3. พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นจะเป็นไปโดยมีจุดมุ่งหมายเสมอ

¹⁴ Ghales, W.B., **The United States Bank Secrecy Act: A federal Tool In the Prosecution of Financial Crime**, (Tokyo: UNAFEL, 1984), 22.

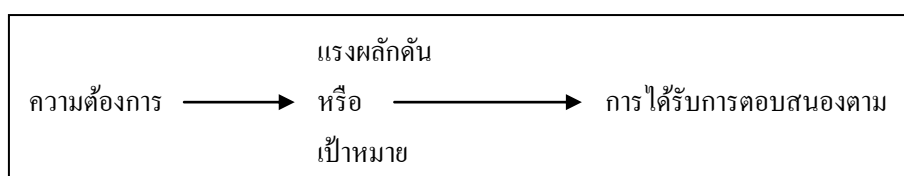
ส่วนประกอบทั้ง 3 ประการมีความสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการของพฤติกรรม ที่จะมีอยู่เหมือนกันสำหรับมนุษย์ทุกคน โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นวัยใดหรืออยู่ในวัฒนธรรมใดก็ตาม

ภาพที่ 2.1 กระบวนการของพฤติกรรมมนุษย์

จากภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงนั้นมีเหตุเสมอ และสาเหตุที่ทำให้เกิดการแสดงออกพฤติกรรมคือ ความต้องการที่จะต้องการได้รับการตอบสนองที่เกิดขึ้นในตัวคน (inner state of need tension) หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แรงจูงใจหรือความอยากได้ (motive) พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกแต่ละครั้งจึงแสดงออกเมื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากระตุ้นทำให้เกิด เพื่อให้ความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง และจะกลายเป็นตัวกระตุ้นหรือแรงผลักดันที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมนั้น

โดยพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกนั้นต่างก็แสดงออกไปโดยที่มีจุดมุ่งหมายหรือหวังในผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่ง (specific goals or incentive) ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัว คือทุกครั้งที่มีมนุษย์แสดงพฤติกรรมออกไป เขาจะแสดงหรือกระทำไปเพื่อการใดการหนึ่งที่คาดหมายไว้แล้ว สิ่งที่คาดหมายไว้นี้คือสิ่งที่บุคคลดังกล่าวจะได้รับมานั่นเอง

ภาพที่ 2.2 การเกี่ยวพันกันของปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์

ภาพที่ 2.2 แสดงให้เห็นว่าการเกี่ยวพันกันของปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรม คือ

1. ความต้องการเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้ต้องฝ่าฝืนสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองตามเป้าหมาย
2. แรงจูงใจที่มีอยู่จะผลักดันให้เกิดการกระทำซึ่งตอบสนองความต้องการที่มีอยู่
3. การได้รับการตอบสนองความต้องการ จะทำให้แรงจูงใจลดลง

เป้าหมายหรือสิ่งจูงใจเหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่มีความหมายหรือเป็นสิ่งล่อใจแต่มิใช่เป็นสิ่งที่มียุติพลจะเป็นตัวกำหนดหรือควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายหรือสิ่งจูงใจเหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนได้รับความพอใจสมประสงค์ตามแรงจูงใจหรือความอยากได้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลดังกล่าว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเป้าหมายหรือสิ่งจูงใจซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นบุคคลดังกล่าวเห็นกับโอกาส (opportunities) ที่เขาจะสามารถตอบสนองความอยากได้อย่างแท้จริงคือ แรงจูงใจหรือความอยากได้ที่มีอยู่ในตัวเขานั้นเอง ดังนั้นแรงจูงใจหรือความอยากได้นี้จะเป็นตัวชักนำ (guide) พฤติกรรมของคนตลอดเวลา

2.3.2.3 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (aiding and abetting theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนถูกนำมาใช้ในการฟอกเงิน เพราะว่าจำเลยซึ่งได้กระทำการฟอกเงินนั้นกระทำความผิดกฎหมาย โดยได้มาจากการค้ายาเสพติด ซึ่งการค้ายานี้จะเป็นการแผ่ขยายอิทธิพลและแผนการขององค์กรอาชญากรรม ในการพิสูจน์ตามทฤษฎีนี้ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยมีเจตนาให้บริการการฟอกเงิน ซึ่งการกระทำของจำเลยดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือและให้การสนับสนุนอาชญากร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของอาชญากรรมหรือไม่ก็ตาม เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินในการแผ่ขยายอิทธิพลขององค์กรอาชญากรรมต่อไป

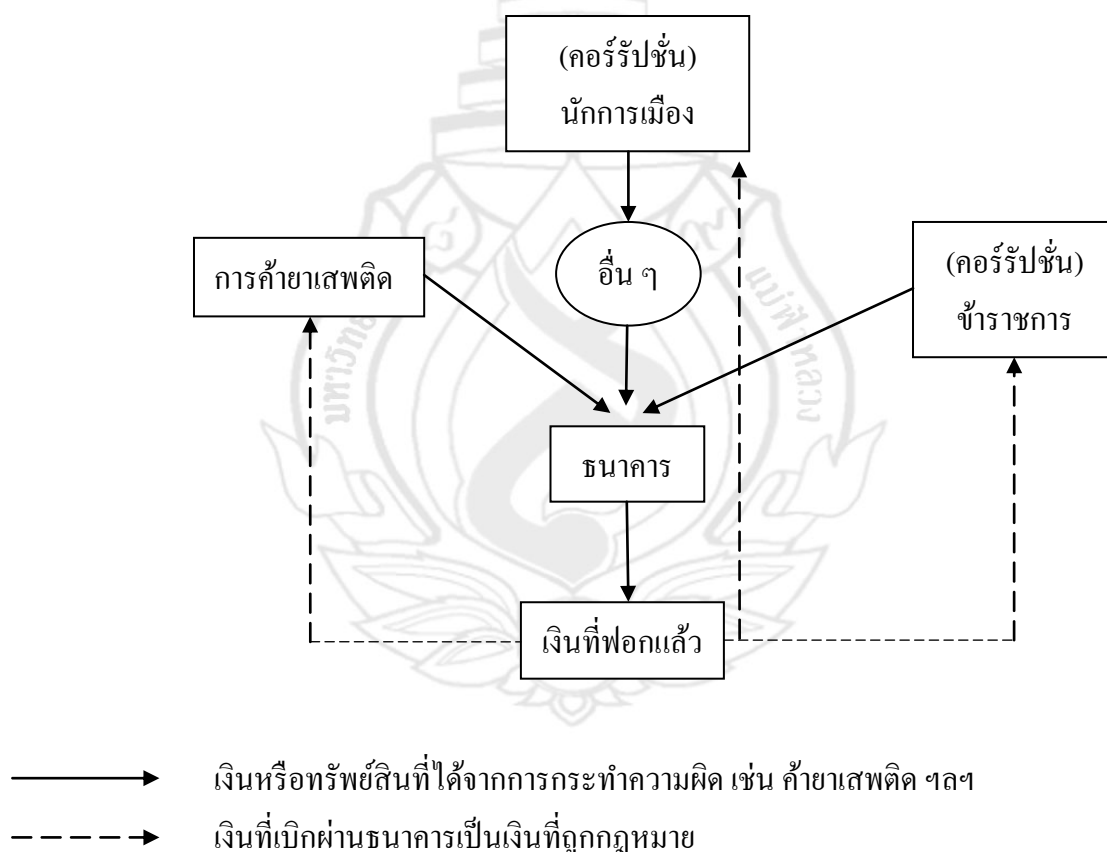
2.3.2.4 ทฤษฎีต้นไม้ที่เป็นพิษ (fruits of the poison tree)

ทฤษฎีต้นไม้ที่เป็นพิษ ซึ่งมีหลักการว่าต้นไม้ที่เป็นพิษนั้น โดยปกติเมื่อออกลูกแล้วลูกผลของต้นไม้ก็จะเปื้อนพิษด้วยเช่นกัน ดังนั้นแม้ว่าจะออกลูกผลมากแค่ไหนก็ต้องขนเอาไปทิ้งให้หมด ซึ่งทฤษฎีนี้ปกติใช้กับหลักการในการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (civil forfeiture) โดยเฉพาะ แต่เมื่อมีกฎหมายการฟอกเงินออกมาบังคับใช้ ก็ได้มีการนำหลักการริบทรัพย์สินทางแพ่งนั้นมาใช้ในการริบทรัพย์สินทางอาญาที่เกี่ยวกับกฎหมายการฟอกเงินด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นคดีที่ขาดการพิสูจน์ความผิด จึงเห็นควรที่จะริบทรัพย์สินที่เอาไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาจากการกระทำความผิดนั้นไปทำลายเสีย เรียกว่า fruits of the poison trees

2.3.3 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน

วัตถุประสงค์ของการแปรเปลี่ยนสภาพเงินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายมีอยู่ 4 กรณี คือ

1. เพื่อประโยชน์ในการปกปิดเปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ให้บุคคลอื่นทราบว่าเป็นเงินได้ของผู้กระทำความผิด
2. เพื่อหลบหลีกการสืบสวนจากการกระทำความผิด ของผู้ซึ่งเป็นเจ้าของเงินมาฟอกจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงิน
3. การเพิ่มทุนผลประโยชน์หรือผลกำไรจากการฟอกเงินนั้น เพื่อใช้สนับสนุนในการกระทำความผิดหรือเพื่อขยายขอบเขตของการกระทำความผิดต่อไป อันเป็นการสร้างฐานอำนาจทางอาชญากรรมให้แข็งแกร่งจนยากแก่การปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้สามารถเพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมนั้น
4. เพื่อเป็นการยากในการติดตามร่องรอยผู้กระทำความผิดที่อยู่เบื้องหลัง

ภาพที่ 2.3 วงจรฟอกเงินผ่านธนาคาร

วัตถุประสงค์ของการฟอกเงินนี้ เป็นที่มีความสำคัญที่สุดต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะว่าเงินที่ได้ผ่านขบวนการฟอกผ่านทางธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ และได้เป็นเงินที่

สะอาดแล้วนั้น ทำให้เป็นการสร้างรายได้ อันเป็นการเพิ่มอำนาจและความมั่นคงให้แก่องค์กร อาชญากรรมหรือช่วยให้อาชญากรสามารถหลบหนีหรือหลบเลี่ยงการจับกุม โดยที่ได้นำเงินดังกล่าว มาใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ อันขัดต่อกฎหมาย เช่น การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของ รัฐให้ปกปิดการกระทำผิดใด ๆ และการว่าจ้างกลุ่มคนให้สร้างความวุ่นวายหรือสร้างข่าวที่มี ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ เป็นต้น

2.3.4 ขั้นตอนของการฟอกเงิน

ในการวิเคราะห์หรือการอธิบายปรากฏการณ์ของการฟอกเงินมักจะใช้การแบ่งแยก กระบวนการฟอกเงินออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

2.3.4.1 การวางฐาน (placement)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการฟอกเงิน การฟอกเงินเป็นธุรกิจที่มีความ เข้มข้นของเงินสดสูง (cash-intensive) มีลักษณะที่ต้องรับเงินสดจากการประกอบอาชญากรรม จำนวนมาก (เช่น จากการขายยาเสพติดแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งมักจะจ่ายกันเป็นเงินสดโดยธนบัตร หรือเงินย่อย) เงินสดจะถูกนำไปสู่ระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจขายปลีกหรือถูกลักลอบ นำออกนอกประเทศ จุดมุ่งหมายของผู้ฟอกเงิน คือ การนำเงินสดไปจากสถานที่ที่ได้รับเพื่อ หลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบ อื่น ได้แก่ เช็กเดินทาง ธนาณัติ เป็นต้น ขั้นตอนนี้เป็นการปูพื้นฐานให้การฟอกเงินประสบ ความสำเร็จในขั้นตอนต่อ ๆ ไป

2.3.4.2 การเพิ่มลำดับชั้น (layering)

ในขั้นตอนนี้จะมีการพยายามปกปิดหรือซ่อนแหล่งที่มาหรือความเป็นเจ้าของของ เงินที่ได้มาโดยการทำธุรกรรมให้มีความซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับชั้น ปกปิดร่องรอยหรือทำให้เป็น ธุรกรรมนิรนาม ทำให้การติดตามตรวจสอบยากลำบากหรือเป็นไปได้ จุดมุ่งหมายของการวาง ลำดับชั้นคือ การสร้างภาพเพื่อแยกเงินที่ได้จากอาชญากรรมออกจากอาชญากร โดยจงใจสร้าง ธุรกรรมให้ดูซับซ้อนขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามตรวจสอบ

โดยทั่วไปการสร้างลำดับชั้นทำได้โดยการเคลื่อนย้ายเงินเข้าหรือออกบัญชีธนาคาร ต่างประเทศผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer: EFT) ซึ่งในแต่ละวันมีการโอน เงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 500,000 ครั้ง มูลค่าเงินรวมกว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่ง ส่วนใหญ่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่มีข้อมูลใดเพียงพอที่จะชี้ชัดว่าการ โอนเงินครั้งหนึ่งครั้งใด เป็นเงินที่สะอาดหรือเงินสกปรก ดังนั้นจึงเป็นช่องทางที่ดีมากสำหรับนักฟอกเงิน การฟอกเงิน ในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การใช้ความซับซ้อนในเรื่องหุ้น ตลาดสินค้าพืชผล และตัวแทนสินค้า

ตลาดล่วงหน้า เนื่องจากปริมาณธุรกิจแต่ละวันที่สูง และสามารถดำเนินได้โดยไม่ต้องระบุชื่อโอกาสในการติดตามหาร่องรอยก็น้อยมากเช่นกัน

2.3.4.3 การหลอมรวม (integration)

ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ ซึ่งเงินจะหลอมรวมเข้าไปในระบบเงิน และเศรษฐกิจที่ขอบด้วยกฎหมาย กลมกลืนกันไปกับทรัพย์สินอื่น ๆ ในระบบ การรวมเข้าไปของเงินที่ “ถูกฟอกสะอาด” ในระบบเศรษฐกิจถือเป็นความสำเร็จของนักฟอกเงิน ทำให้เงินปรากฏเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้ว เป็นเรื่องยากที่สุดที่จะสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้มาถูกต้องตามกฎหมายกับเงินที่ได้มาโดยการประกอบอาชญากรรม

อย่างไรก็ตาม การอธิบายกระบวนการฟอกเงินโดยใช้พื้นฐาน 3 ประการนี้อาจไม่ชัดเจนในหลาย ๆ กรณี เช่น บางกรณีอาจไม่มีการกระทำในขั้นตอนแรกหรือการวางฐานเลยก็ได้ เช่น การยกยอกหรือการฉ้อโกงในสถาบันการเงินหรือในวงราชการหรือการหลบหนีภาษี ที่เรียกกันว่า อาชญากรรมของโจรสวมสูท (white-collar crime) บางกรณี 3 ขั้นตอนพื้นฐานอาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรืออาจคาบเกี่ยวกัน ขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นอยู่กับกลไกที่อาชญากรใช้ รวมทั้งกฎเกณฑ์ขององค์กรอาชญากรรมนั้น เป็นต้น

2.3.5 ลักษณะทั่วไปของการฟอกเงิน

การฟอกเงินซึ่งเป็นการดำเนินงานด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมอย่างแพร่หลายของเหล่าอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดของบรรดาอาชญากร นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เงินดังกล่าวยังถูกนำไปใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำมาใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย¹⁵

¹⁵ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2538-2540), ข.

2.3.5.1 แหล่งที่มาของเงินที่ต้องการฟอกเงิน

แหล่งที่มาของเงินที่ต้องการฟอก มีแหล่งที่มาโดยพื้นฐานที่สำคัญ 10 แหล่งดังนี้¹⁶

1. เงินจากการค้ายาเสพติด คือแหล่งเงินจากการค้ายาเสพติดนั้นเป็นแหล่งที่ใหญ่ที่สุดถือว่าเป็นเงินที่สกปรกที่สุดและมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบ
2. จากวงการเมือง คือ เป็นเงินที่ได้มาจากผลประโยชน์ระดับชาติซึ่งเป็นผลประโยชน์ ที่มีใช้ตัวเงินที่ได้มาโดยสุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาจากการเมืองที่ไม่สุจริตจึงเป็นแหล่งสำคัญของการฟอกเงิน
3. เงินที่ได้มาจากการฉ้อโกงประชาชน คือ บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิธีหาเงินโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่หรือวิธีการหลอกลวงให้มาร่วมทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปไม่ได้หรือการเก็งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. เงินจากวงการพนัน คือ การพนันต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายมีเงินเดินสะพัดมากมาย แหล่งเงินนี้เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินมากมาย เงินที่ได้จากวงการพนันเป็นเงินที่ต้องนำเงินไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเงินเหล่านี้เป็นเงินที่ผิดกฎหมายทั้งหมดเพียงแต่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนมากเท่าไร
5. เงินสินบน คือ คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบนหรือการรับสินบนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไป ถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้นถูกกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับหรือสินน้ำใจที่ได้จากการกระทำอะไรให้แล้วได้ค่าตอบแทน ดังนั้นจึงมีการนำเงินสินบนนั้นมาฟอกเช่นเดียวกัน
6. เงินจากบริษัท คือ บริษัทใหญ่ ๆ ที่มีรายได้จำนวนมาก เช่น บริษัทน้ำมัน บริษัทแร่และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นบริษัทที่ถูกกฎหมายแต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ประเทศแถบลาตินอเมริกาหรือประเทศด้อยพัฒนาบางประเทศในแอฟริกา จึงมีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ในแหล่งอื่นเพื่อปกปิดที่มาและจำนวนเงิน
7. เงินส่วนตัวที่ต้องการปกปิด คือ เงินที่นำมาฟอกด้วยเหตุส่วนตัว เช่น เงินมรดกที่จะกันไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้หรือเงินที่กันไว้เพื่อสร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ
8. เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ คือ เงินที่ได้มาถูกกฎหมาย เช่น เงินที่ได้มาจากการรับสัมปทาน ได้แก่ การสัมปทานผูกขาดหรือการได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึงเงินที่บุคคลเหล่านี้รับหรือจ่ายไปอย่าผิดกฎหมายในสัมปทานนั้น

¹⁶ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, กฎหมายการฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล, (กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.), 2542ก), 4-5.

9. เงินจากรัฐ คือ เงินที่รัฐหรือประเทศต่าง ๆ เป็นเจ้าของและนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไปโดยที่ไม่อยากให้ใครรู้ที่มาที่ไปของจำนวนเงิน เช่น ค่าน้ำมัน เงินราชการลับ เงินค่าสัมปทานต่าง ๆ เป็นต้น

10. เงินนอกระบบอื่น ๆ คือเงินที่ได้มาจากทางอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาทั้งหมด จากแหล่งที่มาของเงินที่ต้องการฟอกจะเห็นได้ว่า เงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด จากวงการการเมือง เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน เงินที่ได้จากวงการพนัน และเงินสินบน ตามข้อ 1-4 เหล่านี้ เป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง ทั้งพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ได้บัญญัติให้การกระทำความผิดเป็นความผิดมูลฐานของการฟอกเงินด้วยตามมาตรา 3 ส่วนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เช่น เงินบริษัทใหญ่ๆ เงินส่วนตัวที่ปกปิด เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ และเงินจากรัฐ ตามข้อ 6-9 นั้น เป็นการกระทำถึงแม้ว่าจะมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ลักษณะของการกระทำนั้น เข้าข่ายตามที่ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ ตามมาตรา 3 “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการกระทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง” จึงทำให้การกระทำความผิดตามข้อ 6-9 นั้นเป็นการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานของการฟอกเงินด้วย

2.3.5.2 สถานที่สำคัญ ๆ ที่จะมารองรับการฟอกเงิน¹⁷

สถานที่ระดับโลกสำหรับการฟอกเงินเกิดจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลกเท่าที่รวบรวมปรากฏ 10 แหล่ง คือ

1. ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เนื่องมาจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ ถ้าธนาคารสวิสฯ เห็นว่ามีการร้องขอจากรัฐบาลว่าแหล่งที่มาของเงินเป็นแหล่งที่ไม่ชอบมาพากลก็จะเปิดเผยที่มาของเงินให้ทราบได้

2. สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสเปน มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่เนื่องมาจากกระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ราคารวมทั้งเป็นสถานที่ที่ใกล้กับแหล่งเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือสหรัฐอเมริกา จึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการการฟอกเงิน

¹⁷ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, เอกสารเผยแพร่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สิงหาคม 2537).

3. ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้อัตโนมัติ การฟอกเงินของประเทศแถบนี้บางครั้งถูกกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝาก และจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฟอกเงินที่จริงจัง แต่เป็นเพราะประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศได้อย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินจากการพนัน เงินจากรายได้บริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ โมนาโก ไซปรัส เป็นต้น

4. ประเทศแถบศูนย์กลางเงิน ประเทศต่าง ๆ บริเวณศูนย์กลางการเงิน เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องการฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษที่เรียกว่าเกาะไอร์ออฟแมน เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะหรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระบางประเทศ ที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบรอลตา มอลตา และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ

5. บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย แหล่งพนันเป็นแหล่งที่มีการหมุนเวียนเงินสดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ่อนพนันที่ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในบางประเทศ เป็นแหล่งที่อาชญากรใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ด้วยการสมคบกับเจ้าหน้าที่ของบ่อนให้มีการชะงักงัน เพื่อให้เปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่นำมาเล่นพนันให้กลายเป็นเงินได้อันชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าของบ่อนได้ผลตอบแทนหรือการที่องค์กรอาชญากรรมได้ลงทุนขออนุญาตเปิดกิจการบ่อนพนันบังหน้าเพื่อใช้เป็นแหล่งฟอกเงินเสียเอง

6. ตลาดหุ้น เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มากและผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารเงินที่สามารถเปลี่ยนได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมากสามารถทำการฟอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมาก ตลาดหรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็งกำไรก็มีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้เช่นกัน

7. การค้าขายที่ดิน ที่ดินเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงช้าแต่มีปริมาณมากและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนาเพราะที่ดินเป็นทรัพย์สินที่จับต้องได้และไม่สามารถขโมยได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือจำนวนมาก และราคาขายจะขึ้นกับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้นวิธีที่จะให้ประโยชน์กันและกันคือการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าที่ดินก็เป็นขบวนการฟอกเงินชนิดหนึ่งเช่นกัน

8. สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด แหล่งฟอกเงินนี้ได้แก่สังหาริมทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณีต่าง ๆ ซึ่งจะมีการซื้อขายให้แก่กัน ในราคามิตรภาพหรือการให้โดยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์รัปชันและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

9. การเปลี่ยนเงินสกุลอื่น ปัจจุบันประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้นทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบาก ส่งผลให้การแลกเงินเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้นและมีจำนวนมากกว่าเดิม ประกอบกับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในอีกประเทศหนึ่งนับเป็นกลไกอีกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

10. การฟอกเงินโดยให้ผู้ถือสินทรัพย์และรับเงินแทน เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้ไร้ใจซึ่งไม่ใช่ญาติพี่น้องดูแล โดยมีได้ทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยความไว้นื้อเชื่อใจ เมื่อเจ้าของสินทรัพย์เสียชีวิตลงอย่างกะทันหันและไม่ได้กระทำการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนต่อไป

2.3.5.3 รูปแบบของการฟอกเงิน¹⁸

1. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตนั้นติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ โดยที่การโยกย้ายเงินสดที่ได้รับจากการค้าขายเสพติดหรืออาชญากรรมอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก ๆ อาจถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมธุรกรรมด้านการเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือทำธุรกรรมโดยอาศัยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดจึงกระทำเฉพาะบางประเทศที่ผ่อนคลายการควบคุมหรืออาศัยผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศโดยการติดสินบนเจ้าพนักงาน

2. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีการโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งเป็นการฝากเงินที่ใช้ในนามแฝงหรือใช้ชื่อปลอม เพื่อไม่ให้สืบสวนค้นต่อของเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมให้แสดงตนของผู้ทำธุรกรรมที่แท้จริง และไม่มีกรให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าเงินฝากค่อนข้างสูง อันเป็นจุดอ่อนให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงิน

3. การส่งเงินหรือการโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้น แล้วโอนกลับมาสู่ผู้ค้าขายเสพติดหรืออาชญากร โดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยทางโทรคมนาคม (wire transfer) เป็นต้น เงิน

¹⁸ วิทยุ ตั้งตรงจิตต์, กฎหมายเพื่อสกัดการฟอกเงิน, ใน กฎหมายฟอกเงินกับเสรีภาพส่วนบุคคล, (สถาบันนโยบายสังคมและเศรษฐกิจ (ISEP) ร่วมกับมูลนิธิวิเทศพัฒนา และ Canadian International Development Agency: CIAN, 2542), 50.

นั่นก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องนำเงินสดส่งออกนอกประเทศ

4. การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

พ่อค้ายาเสพติดหรืออาชญากรจะปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของที่ได้เงินมาโดยผิดกฎหมาย โดยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้น แล้วให้กิจการของตนในประเทศกักเงินหรือซื้อสินค้าในกิจการต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายกลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งจะถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

5. รูปแบบอื่น ๆ

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่ธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านอาหารปลีกทั่วไป เป็นต้น หลังจากนั้นโอนถ่ายเงินออกไปใช้หรือนำเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ซื้อและรับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้ว ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้มีการติดต่ออย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบอิเล็กทรอนิกส์มีการควบคุมน้อยกว่ารายการเงินสด รายการโอนเงินต่าง ๆ จะมุ่งเน้นที่ความเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้า และไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินที่ผิดกฎหมายหรือทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การฟอกเงินโดยใช้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น ธุรกิจค้าวัตถุดิบ ธุรกิจค้าเพชรพลอยก็เป็นการฟอกเงินประเภทหนึ่ง

2.3.5.4 ความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน

เราได้ทราบถึงความหมายของการฟอกเงิน ลักษณะทั่วไปของการฟอกเงินมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าเมื่อมีการกระทำความผิดในทางอาญา ได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดผู้กระทำความผิดย่อมไม่ต้องการให้บุคคลอื่นทราบแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ผู้กระทำความผิดจึงหาวิธีการในการปกปิด ปิดบัง และซ่อนเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปชั่วระยะหนึ่งค่อยนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นออกมาใช้ โดยส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้ในทางที่ดีเพื่อเป็นการบังหน้าสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองหรือองค์กร ให้คนอื่นเข้าใจว่าเงินที่ได้มานั้นเป็นเงินที่หามาได้โดยปกติและสุจริต แต่เนื่องจากในปัจจุบันการพัฒนาของเทคโนโลยีได้มีการพัฒนารูปแบบและความก้าวหน้าของการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งได้สร้างปัญหาต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและการปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ยากต่อการติดตามเพื่อนำมาซึ่งหลักฐานของการ

กระทำความผิดกฎหมาย และนอกจากนี้ยังมีการนำเงินที่ได้แปรเปลี่ยนสภาพ ให้ดูเหมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต ซึ่งในรูปแบบของการฟอกเงินนั้นเราจะพบว่าสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์เป็นหัวหน่วยพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจในการบริการเกี่ยวกับเงินตรา การหมุนเวียนของกระแสเงินสด และเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์จะกลายเป็นเงินที่สะอาดทันที ดังนั้นสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์จึงกลายเป็นสถานที่เป้าหมายแรกที่อาชญากรต้องการเข้ามาฟอกเงินของตนที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น ดังนั้น การออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาตัดวงจรความชั่วร้าย โดยสกัดกั้นไม่ให้มีการนำเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดอื่น ๆ ไปฟอก เป็นการช่วยในการป้องกันการฟอกเงินได้ เท่ากับเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดอาชญากรรมยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นที่อาศัยการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิด และกฎหมายต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อความรวดเร็วในการสืบค้น วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อติดตามเส้นทางการเคลื่อนไหวของเงินที่เห็นว่าเริ่มผิดสังเกต

2.4 บทบาทและหน้าที่โดยทั่วไปของสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและมีบทบาทที่สุดต่อการบังคับใช้มาตรการข้อกำหนด ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งสถาบันการเงินหมายถึง ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และรวมไปถึงสถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ เช่น บริษัทเงินทุน บริษัทประกัน ไปรษณีย์ บริษัทจัดไฟแนนซ์ โรงรับจำนำ เป็นต้น สถาบันการเงินเหล่านี้ได้กลายเป็นป้อมปราการด่านแรกและถือว่าเป็นหน่วยรบแนวหน้าในการต่อสู้กับการฟอกเงิน เพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

มาตรการหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งอาชญากรรมการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันการเงินเหล่านี้ต้องมีหน้าที่ในการทำความรู้จักลูกค้าของตนเองให้ดี (know your customer) ซึ่งหมายถึง ความประสงค์ที่จะให้สถาบันการเงินใช้มาตรการ วิธีการที่สมเหตุสมผลในการตรวจสอบข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับลูกค้าและธุรกิจของลูกค้าว่าเป็นแบบใด เป็นความจริงหรือไม่ รวมทั้งหลีกเลี่ยงไม่ให้มีบัญชีซึ่งไม่มีชื่อหรือบัญชีปลอม หรือบัญชีที่ไม่สามารถระบุตัวตนของเจ้าของบัญชีผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง อันจะเกิดช่องว่างที่อาชญากรที่จะฉวยใช้ประโยชน์ได้ โดยที่บทบาทและหน้าที่โดยทั่วไปของสถาบันการเงินสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ประการ¹⁹ ดังนี้

¹⁹ สัมพันธ์กับเศรษฐกิจ, การเงินและสถาบันการเงิน, สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2554 จาก

1. หน้าที่ในการเป็นสถาบันแหล่งกลาง (intermediation function) ในสังคมที่มีประชาชนผู้สามารถออมเงินและประชาชนผู้ต้องการเงินเพื่อลงทุน การที่จะให้ผู้ออมสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ลงทุนโดยตรงย่อมเป็นไปได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีสถาบันการเงิน ที่จะเป็แหล่งกลางรวบรวมเงินออม แล้วใช้เงินออมต่าง ๆ นั้น ให้ผู้ลงทุนต่อไป

2. หน้าที่ในการลดความเสี่ยง สถาบันการเงินเป็นสถาบันกลางที่มีหน้าที่รวบรวมเงินจากผู้ออมทั่วไป แล้วให้กู้ยืมแก่ผู้ต้องการเครดิต ฉะนั้นสถาบันการเงินจึงสามารถที่จะว่าจ้างพนักงานที่มีความสามารถในสาขาต่าง ๆ มาให้การศึกษาวิเคราะห์ และให้ข้อมูลอันถูกต้องซึ่งสามารถลดความเสี่ยงได้ และในฐานะสถาบันการเงินยังสามารถกระจายสินทรัพย์ออกไปในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งก็สามารถช่วยลดความเสี่ยงได้เช่นกัน

3. หน้าที่ในการจัดการตลาดหรือสภาพคล่องให้แก่เครื่องมือเครดิต หน้าที่นี้จะมีลักษณะคล้ายกับหน้าที่แรก คือ สถาบันการเงินสามารถให้กู้ยืมหรือให้การค้ำประกันแก่ผู้ลงทุนด้วยการออกหลักทรัพย์หรือหุ้นกู้ จำหน่ายให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นการสร้างสภาพคล่องให้แก่หลักทรัพย์นั้น ๆ และการค้ำประกันของสถาบันการเงินก็จะนำมาซึ่งความเชื่อถือและเกิดตลาดหลักทรัพย์ขึ้น

2.5 ธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน สปป.ลาว

เนื่องจากปัจจุบัน ระบบสถาบันการเงินใน สปป.ลาว ได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่เป็นแกนหลักที่ให้บริการทางการเงินของเศรษฐกิจภายในประเทศนั้น ต้องมีฐานะที่มั่นคง ดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ โดยที่ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้วางออกอย่างเคร่งครัด โดยที่หน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารพาณิชย์จะทำการกำหนดมาตรฐานในการดำเนินธุรกิจให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติเพื่อสร้างความมั่นคงในระบบเศรษฐกิจโดยรวม และทำให้ผู้ถือหุ้น ธนาคาร ประชาชนผู้ฝากเงิน และเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิเรียกร้องของธนาคารแน่ใจว่า ธนาคารพาณิชย์มีการจัดการ บริหารความเสี่ยงได้ดีและมีความสามารถรับมือกับความสูญเสียทางธุรกิจได้

ในการเปิดเสรีการค้า และการบริการได้มีการลดข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดของธนาคารพาณิชย์ส่งผลให้มีการขยายตัวของธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว มีจำนวนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐ (State-owned Commercial Banks: SCBs) ธนาคารร่วมทุนกับเอกชน (joint venture banks) ธนาคารเอกชน (private banks) สาขาธนาคารต่างประเทศ (foreign bank branches) เป็นต้น ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวการกำกับดูแลสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากหากปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจโดยปราศจากการ

ควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่จำกัดแต่เฉพาะภายในประเทศใดประเทศหนึ่งที่อาจมีความเสี่ยงที่ความเสียหายและการสูญเสียความเชื่อถือในสถาบันการเงินจะลุกลามไปทั่วประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคได้

อย่างไรก็ตามสำหรับการลงทุนใน สปป.ลาว จะมุ่งเน้นที่การนำเสนอภาคส่วนของธุรกิจหนึ่งซึ่งกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากที่สุด ภาคส่วนหนึ่งใน สปป.ลาว ซึ่งได้แก่ ระบบสถาบันการเงินใน สปป.ลาว ซึ่งรวมทั้งส่วนของระบบธนาคารพาณิชย์ บริษัทไฟแนนซ์ เป็นต้น แผนการในการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ใน สปป.ลาว ทั้งในแง่ของระบบกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน และแผนการในการพัฒนาระบบสถาบันการเงินในทุกด้านของ สปป.ลาว

2.5.1 ธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

การเติบโตของธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว มีการเติบโตที่สูงมาก สาเหตุสำคัญมาจากรัฐบาล สปป.ลาว ได้มีการปฏิรูประบบสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ให้เป็นสากลมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขในการที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) สถาบันการเงินได้รับอนุญาตให้สามารถประกอบธุรกรรมในขอบเขตที่กว้างและหลากหลาย และให้บริการทางการเงินที่ครบวงจร (universal banking) คือให้บริการรับฝากเงินปล่อยสินเชื่อ ธุรกิจที่ปรึกษา นายหน้าค้าหลักทรัพย์ และธุรกิจประกันภัย เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมนั้นได้มีการแบ่งแยกธุรกรรมระหว่างธนาคาร สถาบันการเงินแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ในรูปแบบของสถาบันการเงิน ตามขอบเขตที่ตนเองได้รับผิดชอบเท่านั้น มิได้รองรับถึงแนวโน้มข้างหน้าของการเป็นระบบการเงินที่ครบวงจร

สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและการเงินภายใน สปป.ลาว ที่เปลี่ยนแปลงไป พัฒนาการที่สลับซับซ้อนของธุรกรรมทางการเงินและสถาบันการเงินสมัยใหม่ ความหลากหลายของความต้องการใช้เงินทุนของระบบเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดนวัตกรรมการเงินสมัยใหม่ที่จะช่วยจัดสรรทรัพยากรทางการเงินที่มีขีดจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขณะเดียวกันก็ช่วยลดความเสี่ยงในการบริหารและจัดการลง อย่างไรก็ตาม เครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ ได้สร้างความสลับซับซ้อนให้เกิดขึ้นในระบบการเงิน และสถาบันการเงินมากขึ้น กล่าวคือ ธุรกรรมทางการเงินหลายประเภทที่ถูกค้าไม่ต้องไปที่สถาบันการเงินแต่สามารถประกอบธุรกรรมได้ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบออนไลน์ ด้วยระบบโอนเงินผ่าน ATM เป็นต้น ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบการเงินของ สปป.ลาว จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สามารถรองรับภาวะความเปลี่ยนแปลงทั้งจากความต้องการภายในและแรงกดดันภายนอกดังกล่าวให้มีความเหมาะสม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงิน การเพิ่มประสิทธิภาพของการกำกับดูแลสถาบันการเงิน การเพิ่มพันระในการเปิดเสรีระบบการเงินภายในประเทศภายใต้ข้อตกลงแบบพหุภาคี (multilateral agreement) เช่น WTO หรือที่เป็นแบบทวิภาคี (bilateral agreement) เช่น FTA เป็นต้น

ในการปรับปรุงระบบการเงินของ สปป.ลาว ให้สามารถทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินที่มีอยู่ในระบบไปสู่เศรษฐกิจหรือการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องทบทวนมาตรการในการกำกับดูแลสถาบันการเงินเพื่อปกป้องและป้องกันสถาบันการเงิน ไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มมิจฉาชีพ ที่ชอบใช้สถาบันการเงินหรือธนาคารเป็นเป้าหมายแรกที่ต้องการเข้ามาฟอกเงินของตนที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้นการออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นการสกัดกั้นไม่ให้มีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดอื่น ๆ ไปฟอก เป็นการช่วยในการป้องกันการฟอกเงินได้ เท่ากับเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดอาชญากรรมยาเสพติด และอาชญากรรมอื่น ๆ ที่อาศัยการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิด

สถาบันการเงินใน สปป.ลาว อยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารแห่ง สปป.ลาว ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดระเบียบจัดตั้ง การดำเนินทุกรูปแบบของสถาบันการเงินทั้งหมด การออกระเบียบสำหรับการประกอบกิจการให้ชัดเจนขึ้น ภายใต้กฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ การกำหนดนโยบายการเงินของประเทศ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ การดูแลเงินสำรองของแต่ละธนาคาร การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดตั้ง และการบริหารกองทุนคุ้มครองเงินฝาก นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานในการรับผิดชอบควบคุมการหมุนเวียนเงินตราในระบบเศรษฐกิจเพื่อป้องกันการฟอกเงินซึ่งเป็นระบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาให้สอดคล้องกับการขยายตัวของประเทศ

จากข้อมูลของธนาคารแห่ง สปป.ลาว ณ เดือนตุลาคม 2553 มีธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ใน สปป.ลาว ทั้งหมด 23 แห่ง เป็นธนาคารของรัฐ 4 แห่ง ธนาคารร่วมทุน 2 แห่ง ธนาคารเอกชน 8 แห่ง สาขานาคารต่างประเทศ 8 แห่ง และสำนักงานตัวแทน 1 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งใหม่เป็นของนักลงทุนในประเทศ 2 แห่ง นอกจากนั้น เป็นของนักลงทุนจากประเทศเกาหลีใต้ กัมพูชา เวียดนาม ออสเตรเลีย มาเลเซีย และฝรั่งเศส

จากการศึกษาพบว่าในขยายตัวของธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว ได้มีการชะลอตัว ในปี พ.ศ. 2553 เนื่องจาก การปรับปรุงทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ในการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์จากเดิมกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 50,000 ล้านกิบ เป็นไม่ต่ำกว่า 100,000 ล้านกิบ (ในปี พ.ศ. 2553 ได้เพิ่มเป็น 300,000 ล้านกิบ) และกำหนดให้สาขานาคารต่างชาติมีเงินลงทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 50,000 ล้านกิบ (ในปี พ.ศ. 2553 ปรับเพิ่มเป็น 100,000 ล้านกิบ) ผ่อนคลายกฎระเบียบการถือครองหุ้นของต่างประเทศ จากเดิมที่กำหนดสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด เป็นสามารถถือครองได้มากกว่า 49 อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการ electronic banking เป็นครั้งแรก ในการปรับปรุงเพิ่มเติม และการอนุญาตในการประกอบการทางธุรกิจแก่ธนาคารพาณิชย์นั้น ถ้ามองในด้านความสะดวกสบาย การเพิ่มขึ้นของธุรกรรม การเพิ่มขึ้นปริมาณเงินและผลกำไรต่าง ๆ นั้นเป็นการดีต่อ

ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่ต้องมีการเตรียมการรับมือกับปัญหาที่จะตามมาด้วย จึงได้มีการวางมาตรการในการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ บทลงโทษ การฝึกอบรมต่าง ๆ ที่จะกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ให้มีความพร้อมในการสกัดกั้นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ การฟอกเงิน

2.5.2 บทบาทและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสัมฤทธิ์ผลได้ มิใช่เพียงแต่ห้ามบุคคลเข้ามาช่วยเหลือโอนย้ายเงินสกปรกให้แก่อาชญากร เท่านั้น แต่ประการสำคัญที่จะทำให้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลจริงจัง ก็ต้องกำหนดมาตรการติดตามเส้นทางการโอน ย้ายเงินสกปรกให้ได้ บทบาทของธนาคารพาณิชย์เป็นหน่วยแนวหน้าที่ต้องสู้กับการฟอกเงิน เพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือ ดังนั้นหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นที่ยอมรับกันเป็นหลักการสากลประกอบด้วย

2.5.2.1 หลักการเบื้องต้นของสถาบันการเงินต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. หน้าที่ในการรู้จักลูกค้าของตน (Know your customer) หรือหน้าที่ในการให้ลูกค้าแสดงตน (customer identification)

สถาบันการเงินควรใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการได้มาซึ่งข้อมูลแท้จริงเกี่ยวกับตัวลูกค้า ให้ลูกค้าแสดงตนโดยตรวจสอบเอกสารราชการที่บ่งชี้เฉพาะตัวบุคคลที่เหมาะสม เช่น บัตรประชาชน หนังสือเดินทาง รวมทั้งการบันทึกข้อมูลลูกค้าทั้งลูกค้าประจำและขาจร กรณีนิติบุคคล สถาบันการเงินควรตรวจสอบพิสูจน์การมีอยู่และโครงสร้างของลูกค้าจากทะเบียนสาธารณะ เช่น หนังสือจดทะเบียน หรือหนังสือบริคณห์สนธิ เป็นต้น สำหรับกรณีตัวแทนให้ตรวจสอบจากเอกสารการมอบอำนาจให้ถูกต้อง ที่สำคัญอีกประการ คือ พึงหลีกเลี่ยงไม่ให้มีบัญชีไม่มีชื่อหรือบัญชีชื่อปลอม หรือบัญชีไม่สามารถระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง

2. หน้าที่ในการตรวจตรา (Duty of vigilance) หรือการตรวจสอบธุรกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ (special surveillance of certain transaction)

สถาบันการเงินมีหน้าที่เฝ้าตรวจธุรกรรมบางประเภทเป็นพิเศษแม้ไม่ปรากฏชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่

1) ธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง (เกินกว่าจำนวนที่ระบุ ซึ่งแล้วแต่ประเทศนั้น ๆ จะกำหนด)

2) ธุรกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมแวดล้อมที่ผิดปกติ ซึ่งอาจพิจารณาจากลักษณะหรือชนิดของธุรกิจนั้น ๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ทางธุรกิจและอาจรวมตลอดถึงบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยของลูกค้าด้วย

3. หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูล (Reservation of records)

ในการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้านั้น ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าหรือข้อมูลธุรกรรมและการรายงานธุรกรรม หลักการที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้เก็บข้อมูลเป็นเวลา 5 ปี การเก็บรักษาข้อมูลเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในกรณีที่ต้องการสืบสวนเพื่อทราบเกี่ยวข้องกับธุรกรรมและบุคคลที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการฟอกเงิน นอกจากนี้สถาบันอื่นยังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาข้อมูลเดียวกันในการสืบสวนและดำเนินคดีด้วย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาล เป็นต้น

4. หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไป (Compliance with laws)

สถาบันการเงินและธนาคารควรดำเนินธุรกิจตามวิถีที่ถูกต้อง โดยยึดหลักจรรยาบรรณ (high ethical standards) และหลักการกฎหมายอย่างเคร่งครัด และไม่พึงให้บริการใด ๆ หากเห็นว่ามีความเสี่ยงที่จะทำให้เชื่อว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

5. หน้าที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Co-operation with law enforcement agencies)

นอกจากต้องรักษาความลับของลูกค้าแล้ว สถาบันการเงิน และธนาคารยังต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกรณีมีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน ควรใช้มาตรการที่เหมาะสมที่จะทำได้ตามกฎหมายในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. หน้าที่ดำเนินการภายในองค์กรเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน (Internal programmes against money laundering)

ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ ควรกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ชัดเจน ซึ่งควรประกอบด้วยข้อพิจารณาในเรื่องการมอบหมายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในระดับผู้จัดการ เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (compliance officers) ในแต่ละสำนักงานหรือสาขา การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในการต่อต้านการฟอกเงิน การรวมศูนย์ข้อมูล (centralization of information) ตลอดจนถึงการตรวจสอบภายใน (internal auditing) เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานและประสิทธิภาพของระบบ

จากบทบาทและหน้าที่ของธนาคาร และสถาบันการเงินตามหลักการสากลข้างต้น หลักเกณฑ์ประการหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันของบรรดาสถาบันการเงินทั้งหลายคือ การรักษาความลับของลูกค้า โดยมีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่ด้วย ทำให้การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของลูกค้าทำได้ยากลำบากหรือไม่สะดวกเท่าที่ควรหรือสามารถทำได้แต่ก็ล่าช้าจนการตรวจสอบข้อมูลมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเงินได้จากการประกอบอาชญากรรมเหล่านั้นถูกโยกย้ายไปที่อื่นหมดแล้ว จากความไม่เท่าเทียมกันของกฎหมายในแต่ละประเทศนี้เองที่ทำให้

สถาบันการเงินตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเสมอมา ด้วยเหตุนี้บรรดาประเทศที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจึงได้พยายามหามาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งได้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน โดยเฉพาะการกำหนดวิธีการเพื่อให้สถาบันการเงินมีส่วนดำเนินการร่วมด้วย เช่น การกำหนดให้ลูกค้าของธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องแสดงตนที่แท้จริง (customer identification) โดยไม่อนุญาตให้ใช้ชื่อปลอมนามแฝง หรือใช้รหัส หรือกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานข้อมูลทางการเงินในจำนวนที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด เงินที่ผิดปกติหรือน่าสงสัย ต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น²⁰

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าโดยที่วัตถุประสงค์เบื้องต้นที่ให้รายงานและแสดงตนก็เพื่อให้ปรากฏ “ร่องรอยทางการเงิน” ที่สำคัญ นอกจากจะทราบชื่อ ที่อยู่ อาชีพการทำงานแล้ว ยังพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากมายที่นำมาใช้ทำธุรกรรม นอกจากนี้ยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสดอลลาร์ภายในประเทศหรือเงินตราที่นำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้ในสถาบันการเงินต่าง ๆ การทราบข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่บรรลุมิติวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. ช่วยให้การสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นไปได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องขอข้อมูลจากบัญชีลับของธนาคาร
2. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีทางเลือกที่จะบังคับใช้กฎหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น กล่าวคือ อาจบังคับใช้ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายนี้ก็อาจใช้กฎหมายอาญาอากร หากภายหลังตรวจพบว่าการเพิกเฉยไม่ยื่นรายการเสียหายให้ถูกต้อง ซึ่งการเพิกเฉยไม่รายงานนี้ก็จะมีความผิดทางอาญาด้วยเช่นกัน ถือเป็นการคิดอาวูรขึ้นใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ปราบปราม
3. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งข้อสังเกตได้โดยง่ายว่า ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานและแสดงตนตามกฎหมายนี้แต่กลับเพิกเฉยไม่รายงานนั้น น่าจะมีพิรุธว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือมีการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งจะได้ทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป
4. เป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะถ้าไม่รายงานและแสดงตน หรือรายงานเท็จก็ต้องรับโทษทางอาญาซึ่งจะไม่คุ้มกับการเสี่ยง
5. เพื่อให้ทราบการไหลเวียนของเงินตราที่ใช้ทำธุรกรรมเป็นไปตามกลไกของตลาดอย่างอิสระซึ่งสามารถตรวจสอบได้

²⁰ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “บทบาทและภาวะหน้าที่ของสถาบันการเงิน กับการฟอกเงิน”, **รวมบทความและสารนารูเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**, (กรุงเทพฯ: คีรติสภา, 2542), 113-114.

ในการที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานการดำเนินการบางอย่างให้หน่วยงานพิเศษของรัฐทราบเป็นหลักที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการทราบแหล่งที่มาของเงินซึ่งนำไปใช้ในธุรกรรมนั้น

2.5.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน สปป.ลาว

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน สปป.ลาว นั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ คือ

2.5.3.1 คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549

โดยอิงตามแผนพัฒนาประเทศในปี พ.ศ. 2563 สปป.ลาว ต้องหลุดพ้นจากประเทศที่ด้อยพัฒนา สปป.ลาว ได้มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในด้านต่าง ๆ ในการลงทุนระบบการเงินที่สำคัญที่ได้รับการส่งเสริมอีกส่วนหนึ่งคือการลงทุนในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่ง สปป.ลาว มีหน้าที่รับผิดชอบในการจดทะเบียนจัดตั้ง การดำเนินธุรกิจทุกรูปแบบของสถาบันการเงินทั้งหมด การออกกระเปาะสำหรับการประกอบกิจการให้ชัดเจนขึ้นภายใต้กฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ การกำหนดนโยบายการเงินของประเทศ การกำหนดกรอบอัตราดอกเบี้ยต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ การดูแลเงินทุนสำรองของแต่ละธนาคาร การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารกองทุนคุ้มครองเงินฝาก นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานในการรับผิดชอบควบคุมการหมุนเวียนเงินตราในระบบเศรษฐกิจเพื่อป้องกันการฟอกเงิน

สปป.ลาว ได้ประกาศใช้ คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน (Decree on Anti-Money Laundering) ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2549 โดยมีวัตถุประสงค์กำหนดกลไก วิธีการมาตรการด้านและสกัดกั้นการฟอกเงิน ทำให้ระบบเศรษฐกิจ การเงินมีความเข้มแข็ง ทำให้สังคมมีความสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย และเพิ่มการร่วมมือกับสากล ในขอบเขตงานด้าน และสกัดกั้นการฟอกเงิน

1. ความหมายของ “การฟอกเงิน”

สำหรับความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ตามคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว ได้บัญญัติไว้ดังนี้ การฟอกเงินคือการได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดที่กำหนดไว้เป็นความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำความผิดต้นสำหรับการฟอกเงิน แล้วนำไปเปลี่ยนรูป นำไป ครอบครอง เคลื่อนย้าย เพื่อทำให้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวมีลักษณะถูกต้องตามกฎหมาย²¹ นั่นถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานการฟอกเงิน

²¹ คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549, มาตรา 2

2. การกระทำที่เป็นความผิดมูลฐานของการฟอกเงิน

คำรัฐว่าด้วยการต้านการฟอกเงิน มาตรา 2 ได้บัญญัติ “การได้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่กำหนดไว้ในเอกสารซ่อนท้ายที่ 1 แห่งคำรัฐนี้ แล้วนำไปเปลี่ยนรูป เพื่อใช้ครอบครองหรือแลกเปลี่ยน เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว มีลักษณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย” โดยที่เอกสารซ่อนท้ายที่ 1 ได้กำหนดบันดาการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำผิดต้นสำหรับการฟอกเงิน มีดังนี้

- 1) การก่อการร้าย
- 2) การสนองทุนให้แก่การก่อการร้าย
- 3) การค้ำมนุษย์ และการลักพาตัว
- 4) การค้าประเวณี
- 5) การขนส่งคนออกหรือการเอาคนเข้ามาในประเทศอย่างผิดกฎหมาย
- 6) การผลิต ค้าขายหรือการมียาเสพติดไว้ในครอบครอง
- 7) การซื้อขาย อาวุธสงครามหรือวัตถุระเบิดโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 8) การซุกซ่อน การซื้อขายทรัพย์สินของพลเมืองอย่างผิดกฎหมาย
- 9) การฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 10) การรับสินบน และการให้สินบน
- 11) การฉ้อโกงทรัพย์สิน
- 12) การขโมยทรัพย์สิน
- 13) การปล้นทรัพย์สิน
- 14) การลักทรัพย์และการแย่งชิงทรัพย์สิน
- 15) การปลอมแปลงธนบัตรหรือการนำใช้ธนบัตรปลอม
- 16) การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย
- 17) การจับตัว การกักขังโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 18) การละเมิดระเบียบการเกี่ยวกับระบอบการภาษีอากรของรัฐ
- 19) การบังคับขู่เข็ญ
- 20) การปลอมแปลงเช็ค การนำใช้เช็คปลอมหรือพันธบัตรอื่น ๆ ที่ไม่ถูกต้อง

ตามกฎหมาย

- 21) การกระทำอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนดโทษคดีอัตราภาพ แต่หนึ่งปีขึ้นไป

จากบัญญัติดังกล่าว จะสามารถพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดฐานการฟอกเงิน นอกจากการเปลี่ยนรูป นำใช้ ครอบครอง เคลื่อนย้าย ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแล้ว

บรรดาการกระทำผิดอื่นที่เป็นความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำความผิดต้นของการฟอกเงินนั้นจะได้รับความผิดฐานการฟอกเงินด้วยเช่นกัน

ในการกำหนดความผิดในการฟอกเงินให้เป็นความผิดทางอาญา ทั้งนี้มีไว้เพื่อเป็นการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดต้น ในคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน ของ สปป.ลาว สำหรับการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นในรูปการ นำใช้ครอบครอง เคลื่อนย้ายต่าง ๆ หรือด้วยวิธีการกระทำใด ๆ ที่จะนำไปสู่การปกปิดซ่อนเร้น และการเปลี่ยนแปลงสภาพของทรัพย์สิน ตามกฎหมายอาญาของ สปป.ลาว กำหนดว่า บุคคลใดหากได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อทำให้เงินหรือวัตถุสิ่งของที่ได้จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ค้ายาเสพติด ค้ามนุษย์ ค้าอาวุธสงครามหรือการกระทำผิดอื่น ๆ นั้น ไปแปรสภาพให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วยการนำไปฝากธนาคาร ซื้อที่ดิน ซื้อบ้าน ให้ผู้อื่นกู้ยืมหรือด้วยวิธีการอื่น ๆ จะถือว่าเป็นการฟอกเงิน และจะถูกลงโทษตัดอิสรภาพ (จำคุก) แต่ หนึ่งปี ถึง สามปี และจะถูกปรับ สามส่วนร้อยของจำนวนเงินที่ฟอก

ในกรณีที่มีการฟอกเงินนั้นเป็นอาชญา มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือเป็นจำนวนมาก จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพแต่ห้าปี ถึง สิบปี และจะถูกปรับ สามส่วนร้อยของจำนวนเงินฟอก

การเตรียมการในการกระทำความผิด ความพยายามในการกระทำความผิดก็จะถูกลงโทษเช่นกัน

บุคคลใดหากได้สมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิดฐานการฟอกเงิน จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพแต่หกเดือน ถึง สองปี และจะถูกปรับหนึ่งส่วนร้อยของจำนวนเงินส่วนแบ่งที่ได้รับ

บุคคลใดที่มีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น พนักงานธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ หากมีเจตนาไม่รายงานหรือรายงานไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จะถือว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยการปิดบังการกระทำความผิด และถูกลงโทษตามมาตรา 165²² ของกฎหมายอาญา

เงินและวัตถุสิ่งของที่ได้นำไปฟอก และได้จากการฟอก รวมทั้งสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ย่อมถูกริบเป็นของรัฐทั้งสิ้น

3. หน้าที่ของสถาบันการเงินตามคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549

นอกจากการกำหนดความผิดขั้นต้นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา และการกำหนดบทลงโทษแล้ว สถาบันการเงินยังมีพันธกรณีที่จะต้องสอดคล้องดูแล บุคคลและองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีพฤติกรรมที่พาให้สงสัยว่า บุคคลหรือองค์กรดังกล่าวนั้นมีการจัดตั้งอย่างใดอย่างหนึ่งในฐานะการฟอกเงิน ต้องแจ้งความเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งการแจ้งความนั้น

²² กฎหมายอาญาของ สปป.ลาว มาตรา 165 บัญญัติว่า

“บุคคลใดหากได้รู้หรือได้เห็นการกระทำความผิดของผู้อื่น แล้วไม่รายงานต่อเจ้าหน้าที่จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพ (จำคุก) แต่สามเดือน ถึง สองปีหรือตัดสร้างโดยไม่ตัดอิสรภาพ (เข้ารับการอบรมเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม) และปรับ 200,000 กีบ ถึง 2,000,000 กีบ”

ต้องแจ้งต่อหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินโดยแสดงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางโทรสาร แล้ว
หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินจะยืนยันการแจ้งความดังกล่าวนี้แก่ผู้แจ้งความ

1) มาตรการด้านและสกัดกั้นการฟอกเงิน สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงาน มี
หน้าที่ปฏิบัติตามมาตรการและสกัดกั้นการฟอกเงินดังนี้²³

ก. สร้างระบบติดตามตรวจตราภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรับประกัน
ให้แก่การด้านและสกัดกั้นการฟอกเงิน

ข. จัดตั้งหน่วยงานและระบบปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย แผนการ
กลไก ในการด้านและสกัดกั้นการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ค. ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติให้แก่พนักงาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ
ในการปฏิบัติงานด้านและสกัดกั้นการฟอกเงิน

ง. ประสานงานและสนองข้อมูลให้ภาคส่วนที่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องเพื่อ
ด้านและสกัดกั้นการฟอกเงิน

จ. นำใช้มาตรการชั่วคราว คือ

ก) หยุดหรือไม่ให้บริการ

ข) आयัดเงินในบัญชี

ค) आयัดหรือยึดทรัพย์สิน

ง) กักตัวผู้กระทำความผิด

จ) มาตรการสกัดกั้นอื่น ๆ ที่กฎหมายได้กำหนดไว้

การนำใช้มาตรการสกัดกั้น ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย
และรับประกันไม่ให้มีผลสะท้อนถึงการเคลื่อนไหวปกติของระบบการเงิน

การเก็บข้อมูลรายละเอียดของลูกค้า สถาบันมีหน้าที่รายงานต้องสอบถาม
คู่มือประชาชนของลูกค้า สำเนาทะเบียนบ้าน พาสปอร์ตของลูกค้าหรือเอกสารอื่น ๆ ที่ยืนยัน
เกี่ยวกับลูกค้าหรือของผู้ที่ถูกมอบอำนาจให้มาทำธุรกรรมแทนและต้องอัดสำเนาเอกสารดังกล่าวไว้
เป็นหลักฐาน โดยเฉพาะลูกค้าที่มีธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงหรือลักษณะที่พาให้สงสัย²⁴

2) การเก็บรักษาข้อมูลของสถาบันที่มีหน้าที่รายงานและเอกสารของธุรกรรม
ที่ได้รายงานไว้ต้องสามารถสนองให้องค์กรที่มีสิทธิอำนาจที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดดังนี้²⁵

²³ คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ.2549 มาตรา 9 และ มาตรา 12

²⁴ คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549 มาตรา 13

²⁵ คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549 มาตรา 14

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าและผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์จากธุรกรรมโดยผ่านขบวนการรู้ตัวลูกค้า ต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 10 ปี ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาเอกสาร นับแต่วันที่ปิดบัญชีหรือสิ้นสุดการดำเนินธุรกรรมกับลูกค้าเป็นต้นไป

ข. ข้อมูลธุรกรรมที่ลูกค้าได้ปฏิบัติต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 5 ปี นับแต่วันที่ทำธุรกรรมปฏิบัติสำเร็จเป็นต้นไป

3) เนื้อหาของรายงาน เมื่อพบธุรกรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน ธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินขอบเขตที่หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินกำหนดออก²⁶ ธุรกรรมมีลักษณะที่ต้องสงสัยของลูกค้าทั้งไปหรือของบุคคลผู้ที่มีความเสี่ยงสูงนั้น สถาบันมีหน้าที่รายงานต่อรายงานด่วนต่อหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินด้วยเนื้อหา ดังนี้

ก. ชื่อและนามสกุล รูปพรรณสัณฐานและที่อยู่ของบุคคลที่ทำธุรกรรม

ข. ชื่อและนามสกุล รูปพรรณสัณฐานและที่อยู่ของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์หรือบุคคลที่ได้รับมอบฉันทะให้ทำธุรกรรมแทน

ค. รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่เกินมูลค่าที่ขอบเขตที่หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินกำหนดหรือที่มีลักษณะสงสัยเกี่ยวกับการฝาก การถอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงินตรา การโอน การซื้อขายเช็คและธุรกรรมอื่น ๆ ว่าเป็นการฟอกเงิน

สำหรับการรายงานเนื้อหาของการรายงานได้กำหนดไว้ในแบบพิมพ์การรายงานธุรกรรมที่มีลักษณะที่พาให้สงสัย (suspicious transaction report) ที่หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินกำหนดออกไว้

2.5.3.2 กฎหมายอาญา

โดยที่กฎหมายอาญาได้กำหนดโทษเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 64 ว่า “บุคคลใดหากได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อทำให้เงินหรือวัตถุสิ่งของที่ได้จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ค่าขายเสพติด ค่านุश्य ค่าอาวุธสงครามหรือการกระทำผิดอื่น ๆ นั้น ไปแปรสภาพให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วยการนำไปฝากธนาคาร ซื้อมีที่ดิน ซื้อมีบ้าน ให้ผู้อื่นกู้ยืมหรือด้วยวิธีการอื่น ๆ จะถือว่าเป็นการฟอกเงิน และจะถูกลงโทษตัดสิทธิสภาพ (จำคุก) แต่ หนึ่งปี ถึง สามปี และจะถูกปรับ สามส่วนร้อยของจำนวนเงินที่ฟอก”

²⁶ อิงตามคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติบางมาตรการของบทแนะนำเลขที่ 02/ทลล ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ถึงธนาคารพาณิชย์ทั่วประเทศ ในเรื่องการจัดตั้งปฏิบัติรับรู้บัญชีว่าด้วยการคุ้มครองเงินตราต่างประเทศและวัตถุมีค่า เลขที่ 01 ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2545 มาตรา 5 วรรค 6 การถอนเงินสดของบุคคลหรือนิติบุคคลในแต่ละวัน ไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ^๑ หรือเทียบเท่าลงมา สามารถถอนได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากธนาคารกลางแห่ง สปป.ลาว (กรมเงินตราต่างประเทศ).....๑

ในกรณีที่การฟอกเงินนั้นเป็นอาชญากรรม มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือเป็นจำนวนมาก จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพแต่ห้าปี ถึง สิบปี และจะถูกปรับ สามส่วนร้อยของจำนวนเงินฟอก

การเตรียมการในการกระทำความผิด ความพยายามในการกระทำความผิดก็จะถูกลงโทษเช่นกัน

บุคคลใดหากได้สมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพแต่หกเดือน ถึง สองปี และจะถูกปรับหนึ่งส่วนร้อยของจำนวนเงินส่วนแบ่งที่ได้รับ

บุคคลใดที่มีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น พนักงานธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ หากมีเจตนาไม่รายงานหรือรายงานไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จะถือว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยการปิดบังการกระทำความผิด และถูกลงโทษตามมาตรา 165²⁷ ของกฎหมายอาญา

เงินและวัตถุสิ่งของที่ได้นำไปฟอก และได้จากการฟอก รวมทั้งสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ย่อมถูกริบเป็นของรัฐทั้งสิ้น

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว ที่ได้วางออกมานั้น บรรดาการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำความผิดต้นสำหรับการฟอกเงินในลักษณะที่กว้างเกินไปและไม่ได้กำหนดเฉพาะความผิดที่เป็นมูลฐานหลักของการฟอกเงินที่ชัดเจน เช่น การปล้นทรัพย์ การลักทรัพย์และการแย่งชิงทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นความผิดที่ก่อความเสียหายที่เฉพาะรายและเป็นปริมาณความเสียหายจำนวนหนึ่งเท่านั้น แต่ความผิดบางประเภทยังก่อความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล อาจหลายร้อยล้าน หลายหมื่นล้านหรือแสนล้านกีบขึ้นไป เช่นการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การสนองกองทุนแก่การก่อการร้าย การผลิต ค้ายาหรือการมียาเสพติด เป็นต้น ซึ่งได้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมมากกว่า

การกำหนดมาตรฐานรูปแบบการปฏิบัติที่ให้สถาบันหรือธนาคารสร้างระบบการติดตามภายใน การสร้างแผนปฏิบัติ การฝึกอบรมให้แก่พนักงาน การสนองข้อมูลต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นถือว่าการดีต่อการสกัดกั้นการฟอกเงิน แต่ในกระบวนการสร้างระบบดังกล่าวได้ย่อมต้องใช้เวลาและเงินทุนอย่างมากในการดำเนินการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ การบริหารทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ที่ทันสมัย ระบบเครือข่ายที่มีการควบคุมและต้องการดูแลโดยคนที่มีความสามารถ ความชำนาญการและมีการประสานงานทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งในผลดังกล่าวนี้ อาจเรียกร้องให้สถาบันการเงินหรือธนาคารมีการจัดสรรงบประมาณการเงินเพิ่มขึ้น

²⁷ กฎหมายอาญาของ สปป.ลาว มาตรา 165 บัญญัติว่า

“บุคคลใดหากได้รู้หรือได้เห็นการกระทำความผิดของผู้อื่น แล้วไม่รายงานต่อเจ้าหน้าที่จะถูกลงโทษตัดอิสรภาพ (จำคุก) แต่สามเดือน ถึง สองปีหรือตัดสร้างโดยไม่ตัดอิสรภาพ (เข้ารับการอบรมเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม) และปรับ 200,000 กีบ ถึง 2,000,000 กีบ”

ตามแผนงานการวางระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยปฏิบัติงานในระบบดังกล่าวด้วย เมื่อมีแผนงานแผนเงินก็จะเกิดเป็นรายจ่ายที่ต้องรับผิดชอบด้วย

นอกจากภาระที่ต้องรับผิดชอบด้านรายจ่ายของธนาคารพาณิชย์แล้ว พนักงานเองก็ต้องมีความรับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกนำมาทำธุรกรรมให้มีความถูกต้องและชัดเจนในรายละเอียดของธุรกรรมและเกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายด้วยเช่นกัน เมื่อพนักงานต้องมีความรับผิดชอบ ผลที่เกิดจากการรายงานนั้นย่อมทำให้เพิ่มความระมัดระวังมีความรอบครอบมากขึ้นหรือพนักงานอาจเลี่ยงการไม่รายงานเพื่อไม่ต้องการรับผิดชอบในกรณีที่เกิดรายงานผิดพลาด

กฎหมายนี้มีประโยชน์ต่อสังคม สกัดกั้นการฟอกเงินได้ แต่ในการทำงานของพนักงานธนาคารโดยส่วนใหญ่ที่ สปป.ลาว แล้วทางเจ้าหน้าที่ธนาคารจะรู้พฤติกรรมว่าลูกค้าเป็นอย่างไร ประกอบธุรกิจประเภทไหน ขอเสนอว่าถ้าจะให้ได้เห็นผลชัดเจนคือการรายงานพฤติกรรมและการรายงานข้อมูลนั้น ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติที่มีความชัดเจนแน่นอน เพราะการที่ต้องรายงานธุรกรรมตั้งแต่จำนวน 10,000 เหรียญสหรัฐฯ หรือเทียบเท่า่นั้นเป็นข้อมูลที่มากและเกิดปัญหาอย่างแน่นอน เกิดความยุ่งยากที่ต้องรายงานตลอดเวลา เกิดผลกระทบต่อลูกค้า เพราะโดยทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ฟอกเงิน แต่ต้องรายงานข้อมูลของลูกค้าทุกคน ประเด็นที่สำคัญอีกประการคือ การรายงานของธนาคารต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เพราะเจ้าหน้าที่ในสาขาต่างแขวง (จังหวัด) จะทราบข้อมูลของลูกค้าเป็นอย่างดีและมีงานวิจัยก็จะรู้ว่าถ้าถูกรายงานข้อมูลของตนแหล่งที่มาคือธนาคารนั่นเอง เจ้าหน้าที่จะประสบปัญหาเกิดความเสียหายต่อชีวิต ต้องประสบภัยมีคดีจึงเกิดคำถามว่าใครจะคุ้มครองความปลอดภัยให้และการรายงานไม่ครบถือว่าเป็นความผิดปกติหรือไม่ บางครั้งธนาคารมีลูกค้าที่มีประโยชน์ มีอิทธิพล รายงานไปธนาคารต้องประสบกับปัญหาเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พิสูจน์เจตนายาก คนกลัวอาจไม่รายงานเพื่อไม่ให้ผิดเสียลูกค้าไม่อันตราย แต่ภาครัฐพิสูจน์ไม่ได้ ยกเว้นมีการจับตัวผู้ที่กระทำความผิดได้แล้วตรวจสอบค้นได้ในภายหลัง ประเด็นนี้ต้องหารือกันให้ชัดเจน กฎเกณฑ์ในการคุ้มครองความปลอดภัย สิ่งที่สำคัญขอเสนอให้ต้องสังเกตพฤติกรรมจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนการตรวจสอบเรื่องการฟอกเงิน

กฎหมายด้านการฟอกเงินนี้ประเทศชาติได้ผลประโยชน์ แต่แน่นอนธนาคารนั้นเสียประโยชน์และบางธนาคารอาจหาช่องทางหลีกเลี่ยงก่อให้เกิดความได้เปรียบทางธนาคารด้วยกัน เมื่อกฎหมายออกมาตรการนำใช้ คนอาจหาวิธีทางอื่นที่จะฟอกเงิน เช่น การแลกเปลี่ยนจากแหล่งที่ผิดกฎหมาย เช่น การขนเงินออกนอกประเทศ เป็นต้น

สรุปว่า ก่อนการที่ภาครัฐจะประกาศใช้หลักเกณฑ์หรือวิธีการใด ๆ ออกมาจะต้องพิจารณาว่าคุ้มหรือไม่ และในทางปฏิบัตินั้นสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อันจะทำให้การกำหนดที่ออกมานั้นส่งผลที่ดีตามมาอย่างที่สุด

บทที่ 3

ศึกษาเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินกับธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ในประเทศที่กำลังพัฒนา (developing countries) และประเทศที่พัฒนาแล้ว (developed countries) กำลังเผชิญกับปัญหายุ่งยากทางสังคมและเศรษฐกิจ นั่นก็คือปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (economic crime) ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของชาติ (national economy) และส่งผลให้สังคมตกอยู่ในสถานะที่ไม่มีความปลอดภัยอีกด้วย ในระยะเวลาหลายปีมานี้ ประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจกับปัญหาเหล่านี้มากขึ้น เพราะอาชญากรรมทางการเงินนี้ได้ก่อความสูญเสียมากกว่าอาชญากรรมธรรมดาทั่วไป และโดยทั่วไปได้มีระบบการสื่อสารและสิ่งอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมและการค้า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ทั้งในวงการราชการและวงการธุรกิจ จึงเป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น และได้ขยายขอบเขตของธุรกรรมข้ามชาติจนกลายเป็นปัญหาในระดับระหว่างประเทศ ประเทศใดประเทศหนึ่งจะแก้ปัญหาคู่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ จึงทำให้มีการเรียกร้องให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงได้คิดหาวิธีแนวทางการป้องกันการฟอกเงินขึ้น โดยมีการออกกฎหมายและระเบียบมากมาย ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การฟอกเงินเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงได้ทำการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างแข็งขัน เพราะไม่เพียงอาชญากรรมการค้ายาเสพติดเท่านั้นที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรต้องนำไปฟอกเงิน แต่อาชญากรรมอื่น ๆ เช่น การพนัน การฉ้อโกง การขู่เข็ญ กรรโชก และอาชญากรรมอื่น ๆ ก็เป็นความผิดที่อยู่เบื้องหลัง

(underlying offenses) ทำให้อาชญากรจำเป็นต้องฟอกเงินทั้งสิ้น สหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาแผนการและยุทธวิธีในการป้องกันและตรวจสอบการฟอกเงินมาโดยตลอด เพื่อไม่ให้ธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งธุรกิจต่าง ๆ ตกเป็นเครื่องมือของอาชญากรนักฟอกเงิน มีการดำเนินการกันอย่างจริงจังเกี่ยวกับคดีการฟอกเงินและการละเมิดข้อบังคับในการรายงานธุรกรรมที่กฎหมายกำหนด ทั้งในด้านการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ ความร่วมมือระหว่างประเทศกับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในการสืบสวน การดำเนินคดี การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินที่รับมาให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่กำหนดให้การฟอกเงิน(money laundering) เป็นความผิดทางอาญาแยกออกโดยเฉพาะ (specific crime)²⁸ นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1986 โดยออกกฎหมายที่เรียกว่า Money Laundering Control Act of 1986 ในตอนแรกมุ่งหมายที่จะต่อต้านปัญหาการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมยาเสพติดเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายตามที่ระบุเฉพาะ (specified unlawful activity) หรือความผิดมูลฐาน (predicate crimes) ทั้งนี้ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาหรือรู้ (knowing) ว่าเป็นเงินสกปรก การเจตนาหรือรู้ในที่นี้หมายความว่ารวมถึงการจงใจละเลยหรือไม่กระทำการ (ที่เรียกว่า willful blindness หรือ deliberate ignorance หรือ conscience avoidance)

3.1.1 กฎหมาย ระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1.1.1 Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

กฎหมายซึ่งบังคับให้มีการรายงานธุรกรรมเงินสดและการจัดเก็บข้อมูลตอนต้นในทศวรรษ 1970 สหรัฐอเมริกามีปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี การละเมิดกฎหมายหลักทรัพย์และอาชญากรรมอื่นซึ่งใช้สถาบันการเงินทั้งในประเทศและนอกประเทศในการฟอกเงินที่ได้มาของตน จึงได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร (Bank Secrecy Act) ขึ้นมาและให้อำนาจกระทรวงการคลังในการออกกฎซึ่งบังคับให้สถาบันการเงิน และผู้เกี่ยวข้องต้องจัดทำรายงานและเก็บรักษาข้อมูล เรียกว่า BSA Regulation การบังคับให้รายงานและเก็บข้อมูลดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างร่องรอยทางเอกสาร (paper trail) หรือร่องรอยการเงิน (money trail) เพื่อติดตามเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปหาต้นตอของผู้กระทำความผิด²⁹

²⁸ Richard, P. (Ed.), *United States in Butterworth's International Guide to Money Laundering Law and Practice*, (London: Butterworth & Co (Publisher), 1995), 236.

²⁹ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ: Translator-at-law-.com, 2543ค), 59-60.

กฎหมาย Bank Secrecy Act ได้กำหนดมาตรการการติดตามการฟอกเงินผ่านสถาบันการเงิน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การแสดงตนของลูกค้า กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมกันหรือผ่านสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ที่แท้จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง

2. การจัดทำและเก็บรักษายันทึก กำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำและเก็บรักษาข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนด

3. การรายงาน กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐได้แก่

1) กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน (หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด) ซึ่งมีจำนวนตามกฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไป

การรายงานให้ใช้แบบรายงาน IRS Form 4789, Currency Transaction Report: CTR หรือรายงานธุรกรรมเงินสด โดยให้สถาบันการเงินเป็นผู้รายงานต่อกรมสรรพากร (Internal Revenue Service: IRS)

2) กำหนดให้บุคคลใด หรือตัวแทน หรือผู้รับฝากเงิน รายงานการนำเงินหรือตราสารทางการเงิน ซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไปเข้ามาหรือออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

การรายงานธุรกรรมให้ใช้แบบรายงาน Custom Form 4790, Currency or Monetary Instrument Report: CMIR หรือ Report of International Transportation of Currency or Monetary Instruments หรือรายงานเงินสดหรือตราสารการเงิน โดยกำหนดให้บุคคลหรือสถาบันการเงินยื่นรายงานต่อหน่วยงานศุลกากร

ข้อมูลในแบบ CMIR เป็นถ้อยคำที่สาบานแล้ว (a sworn statement) บุคคลที่กรอกแบบรายงานต้องลงชื่อรับรอง การให้ข้อมูลเท็จมีความผิดฐานให้การเท็จ และมีความผิดตามกฎหมายอื่นของสหรัฐอเมริกาอีกด้วย³⁰

³⁰ เมธี กุศลสร้าง, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), 89.

3) กำหนดให้ประชาชนสหรัฐอเมริกา หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาหรือผู้
ที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา และประกอบธุรกิจในสหรัฐอเมริการายงานธุรกรรมหรือความสัมพันธ์ที่มี
ต่อสถาบันการเงินต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

4) ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้สถาบันการเงิน
รวมทั้งผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้างหรือตัวแทนของสถาบันการเงินใด รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยว่า
จะเกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมาย

การรายงานให้ใช้แบบรายงาน Suspicious Activity Report: SAR หรือการ
รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยกำหนดให้ยื่นรายงานต่อ Financial Crimes Enforcement
Network: Fin CEN

5) กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงินโดยให้รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังมีอำนาจในการกระจายข้อมูลรายงานประเภทต่าง ๆ ให้กับหน่วยอื่น ๆ เพื่อใช้ในการ
การสืบสวนดำเนินคดีอาญา และคดีภาษีอากร ข้อมูลที่ได้รับนี้ต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับและ
เปิดเผยให้กับบุคคลที่นำไปใช้ในทางราชการเกี่ยวกับการสืบสวนดำเนินคดี³¹

6) กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้
เกิดความเข้าใจในข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึกรายงานข้อมูลทาง
การเงิน รวมทั้งการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ³²

7) มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งแพ่งและอาญา³³
หน้าที่ของสถาบันการเงินตามที่ BSA Regulation กำหนดได้แก่

1. การยื่นรายงานธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่

IRS Form 4789, Currency Transaction Report: CTR หรือรายงานการทำธุรกรรม
เงินสด โดยให้สถาบันการเงินเป็นผู้รายงานต่อสรรพากร หากมีการทำธุรกรรมเงินสด เช่น ฝาก
ถอน แลกเปลี่ยนเงิน ชำระเงิน หรือการโอนเงิน กับสถาบันการเงินนั้นจำนวนเกินกว่า 10,000
เหรียญสหรัฐฯ

Custom Form 4790, Currency or Monetary Instrument Report: CMIR หรือ
รายงานเงินสดหรือตราสารการเงิน โดยกำหนดให้บุคคลและสถาบันการเงินซึ่งกระทำทางกายภาพ

³¹ ปาริชาติ มุสิกะปาน, มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีเทคโนโลยี
สารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543), 80.

³² เรื่องเดียวกัน, 80.

³³ เรื่องเดียวกัน, 80.

ในการขนย้าย ส่งไปรษณีย์หรือส่งทางเรือซึ่งเงินสดหรือเช็คเดินทางตราสารการเงินชนิดผู้ถือหรือตราสารเปลี่ยนมือที่เทียบได้กับเงินสด จำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ เข้ามาหรือออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

Treasury Form TDF 9022.1, Foreign Bank Account Report: FBAR หรือรายงานบัญชีธนาคารต่างประเทศ กำหนดให้บุคคลพลเมืองอเมริกา รวมทั้งสถาบันการเงิน ซึ่งได้รับผลประโยชน์ทางการเงิน หรือเป็นเจ้าของบัญชีธนาคารหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศซึ่งรวมกันแล้วเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ โดยให้รายงานปีละครั้ง

2. การเก็บรักษาข้อมูลประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบสวนคดีเกี่ยวกับการทำความผิด การหลบเลี่ยงภาษีและกฎระเบียบของหน่วยงานรัฐ

ระบบการควบคุมภายในหน่วยงานกำกับดูแลธนาคารทุกแห่งจะบังคับให้สถาบันการเงินภายใต้เขตอำนาจของตนจัดให้มีและดำเนินการตามกระบวนการเพื่อประกันการดำเนินการและส่งเสริมการปฏิบัติตาม Bank Secrecy Act ซึ่งได้แก่ มาตรการที่เกี่ยวกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า (identification of customers) หลักการรู้จักลูกค้าของตน (know your customers) และการรายงานการกระทำที่น่าสงสัย (reporting of suspicious activity)

3.1.1.2 Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA)

กฎหมายเกี่ยวกับความผิดในการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่ Money Laundering Control Act of 1986: MLCA ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ The Anti-Drug Abuse Act of 1986 ทำให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาของสหรัฐอเมริกา โดยที่การกระทำต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้³⁴

1. กระทำโดยเจตนาเพื่อช่วยเหลือ (assisting) ในการฟอกเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมหรือ

2. เจตนากระทำธุรกรรม ซึ่งรวมถึงการจงใจละเลยไม่กระทำการ (willfully blind) เกี่ยวกับธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเกี่ยวพันกับทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมหรือ

3. เจตนาหลบเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ (structuring) ในการรายงานการทำธุรกรรมความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตาม MLCA แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ³⁵

³⁴ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎีกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ: Translator-at-law-.com, 2543ค), 61.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, 61.

1. การฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน (financial transaction) คือความผิดในการพยายามทำธุรกรรมโดยใช้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานที่ระบุหรือเรียกว่า specified unlawful activity ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 200 สถานความผิด

2. การผ่านข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกาโดยไม่แจ้งรายการตราสารการเงินเป็นความผิดในการพยายามเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกา

3. การฟอกเงินโดยปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่เพื่อหลอกลวงนักการฟอกเงินหรือเรียกว่า sting operation ซึ่งคล้ายคลึงกับการฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมตามประเภทแรก แต่มีข้อแตกต่างกันคือ เงินหรือทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องมาจากความผิดมูลฐานจริง ๆ แต่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ใช้ล่อนักฟอกเงิน โดยแสดงให้เห็นและผู้กระทำเชื่อว่าจะกระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน

กฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกามีชื่อว่า “the Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism (USA PATRIOT ACT) Act of 2001” หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975 เป็นกฎหมายปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้หลังจากเหตุการณ์ก่อการร้ายที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ให้กระทำได้ทั้งในและนอกประเทศ โดยมีมาตรการพิเศษ เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์ การตรวจสอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดฐานความผิดเฉพาะเรื่องการก่อการร้ายข้ามชาติ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งให้อำนาจเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีกับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังได้เพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลัง เพื่อดำเนินการในส่วนของเงินได้ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ผ่านทางสถาบันทางการเงิน เช่น การให้อำนาจเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ broker หรือ dealer รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย หรือการป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอกระบบ³⁶

³⁶ วีระพงษ์ บุญโยภาส, สุพัตรา แผนวิจิต และจิรุตติ ลิปพันธ์, การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน, จากสรุปย่อรายงานศึกษาวิจัยในโครงการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), (กรุงเทพฯ: สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, 2545), 12.

จุดมุ่งหมายของกฎหมาย Patriot Act ฉบับนี้ ได้แก่

1. ทั่วประเทศมีการออกกฎหมายอนุญาตให้มีการดักฟัง บนเครือข่ายโทรศัพท์หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องสงสัย ในขณะที่มีติดต่อสื่อสารกันอยู่ และอนุญาตให้มีการเข้าตรวจสอบแหล่งเก็บรวบรวมที่ได้จากการติดต่อสื่อสารนั้น เช่น การบันทึกเสียงการติดต่อทางโทรศัพท์หรือการตรวจสอบ email ที่บันทึกไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ให้ถือว่าพยานหลักฐานที่ได้จากการบันทึกการสนทนาทางโทรศัพท์มีคุณสมบัติเทียบเท่ากับแฟ้มข้อมูลที่ได้จากการบันทึก Email

3. ห้ามเจ้าหน้าที่เข้าไปดักฟังการติดต่อสื่อสารของบุคคลผ่านเครือข่ายการสื่อสารใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ควบคุมเครือข่ายนั้นเสียก่อน

4. ให้เพิ่มการก่อการร้ายข้ามชาติและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ให้เป็นความผิดภายใต้ Title III ด้วย

5. ให้มีมาตรการคุ้มครองพยานบุคคลที่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตาม Title III ด้วย

6. สร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ในประเทศและหน่วยงานสืบสวนสอบสวนของต่างประเทศ

7. ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ผู้เสียหายอาจฟ้องร้องเจ้าหน้าที่จากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้

8. ให้ดำเนินคดีกับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ หรือการทำงานของหน่วยงานของต่างประเทศเพื่อประโยชน์ตามกฎหมายนี้

นอกจากกฎหมาย Patriot Act จะเพิ่มอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการดักฟังการกระทำ ความผิดแล้ว ยังเป็นหลักประกันที่คุ้มครองการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการนี้ ได้แก่

1. ในหมายของศาล จะไม่มีการระบุถึงประเภทของเครื่องมือที่ใช้และสถานที่ที่จะใช้ในการดักฟัง เพื่อป้องกันมิให้มีการขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่

2. เพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาในการออกหมายให้ดักฟังการทำความผิดตามกฎหมาย FISA (Foreign Intelligence Surveillance Act) จาก 7 นาย เป็น 11 นาย

3. เมื่อมีเหตุอันจำเป็นยิ่ง ให้เจ้าหน้าที่สามารถรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนในต่างประเทศได้

4. มาตรการนี้ใช้ได้กับการดักฟังแบบ pen register, trap & trace สำหรับ email เช่นเดียวกับการดักฟังทางโทรศัพท์ตามปกติ

5. เจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยธุรกิจหรือหน่วยงานที่อาจเป็นทางผ่านของอาชญากรหรือทรัพย์สินของอาชญากรได้ เช่น โรงแรม ร้านให้บริการเช่ารถยนต์หรือร้านบริการรับฝากของมีค่า เป็นต้น

6. รัฐมีอำนาจเข้ามาเป็นผู้แทนในคดี กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องขอให้ใช้มาตรการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน

กฎหมาย Patriot Act ได้เพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลัง (department of treasury) ในการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินในสถาบันการเงินทุกแห่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด โดยได้เสริมอำนาจให้มาตรการที่มีอยู่ในเรื่องดังต่อไปนี้³⁷

1. อำนาจในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ broker หรือ dealer รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยในสถาบันของตน

2. บังคับให้ธุรกิจใด ๆ ที่มีการทำธุรกรรมทางการเงินมากกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไป ต้องทำรายงานธุรกรรมทางการเงิน SAR

3. ป้องกันมิให้สถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกา ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอกระบบ หรือ shell bank

4. ป้องกันมิให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินอื่น ๆ นอกจากบริการตามปกติของสถาบันการเงิน ในอันที่จะอำนวยความสะดวกในการปิดการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย

5. ให้สถาบันการเงินมีการจดยาข้อมุลส่วนบุคคลของลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงิน พร้อมทั้งให้มีมาตรการกั้นกรองผู้ที่มาจะเป็นลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงินด้วย

6. ให้มีการประสานความร่วมมือในเรื่องข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมายกับสถาบันการเงิน ในเรื่องรูปแบบการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยที่จะเป็นการฟอกเงิน และข้อมูลในเรื่องแหล่งเงินทุนสนับสนุนการก่อการร้ายข้ามชาติ

นอกจากนี้ กฎหมาย Patriot Act ได้เพิ่มฐานความผิดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินรวมถึงการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ด้วย ได้แก่

1. การฟอกเงินในสหรัฐฯ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศ และการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา

2. การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (cyber money laundering) หรือเพื่อการสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

3. การเพิ่มโทษสำหรับความผิดฐานเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

³⁷ USA Patriot Act 2001 Article 326

4. ให้ศาลสูงมีอำนาจพิจารณาเปรียบเทียบปรับผู้ที่เคลื่อนย้ายเงินออกนอกประเทศมากกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐฯ และไม่รายงานต่อหน่วยงานของศุลกากร

5. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สหรัฐอเมริกา ในการดำเนินคดีการถือโง่งบัตรเครดิตต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ที่เกิดขึ้นนอกประเทศ

6. ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีสถานที่ที่มีการวางแผนและเตรียมการกระทำการฟอกเงินได้

ในส่วนของการมาตรการบังคับเอาทรัพย์สินจากการกระทำความผิด บทบัญญัติในกฎหมาย Patriot Act ได้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการพิจารณาความอาญาหลายประการเพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการวางแผนการก่อการร้ายข้ามชาติทั้งในและนอกประเทศ และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับเอาทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือได้จากการก่อการร้ายข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายในประเทศหรือนอกประเทศ แต่อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการใช้มาตรการตรงส่วนนี้ ได้แก่ บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญสหรัฐฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับหลัก due process, double jeopardy และ ex. post facto clause หลักที่ว่านี้ได้แก่

1. ให้เพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกา ในการติดตามตัวบุคคลและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติ ที่ถูกลักลอบนำออกนอกประเทศหรือใช้หลัก Long Arm Jurisdiction

2. ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจบังคับเอาทรัพย์สินที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศ

3. ให้เจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกา มีอำนาจจัดการกับทรัพย์สินตามคำสั่งบังคับเอาทรัพย์สินของศาลต่างประเทศ

4. ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปอายัดเงินในบัญชีของสถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกา ตามคำร้องขอของสถาบันการเงินในต่างประเทศให้บังคับเอาเงินดังกล่าว

5. ให้สถาบันการเงินปฏิเสธที่จะทำธุรกรรมทางการเงินกับหน่วยธุรกิจที่ปรากฏว่ามีผู้ไม่มีตัวตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

กฎหมาย Patriot Act ได้กำหนดฐานความผิดในการก่อการร้ายระหว่างประเทศและการฟอกเงินที่ได้จากการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ การให้ที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้ายหรือการกระทำความผิดที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็น การเปิดธุรกิจบังหน้าหรือการค้าขายเพื่อหาเงินเพื่อไปสนับสนุนการก่อการร้ายหรือการเรียกรับเงินผ่านองค์กรการกุศลต่าง ๆ ฯลฯ และกฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดบทลงโทษใหม่ ๆ และเพิ่มโทษอย่างไม่จำกัด (alternative maximum penalty) สำหรับการก่อการร้ายข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอน

ของการสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) การลักลอบขนเงินที่ผิดกฎหมาย อาชญากรรม คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการฉ้อโกงประชาชนในรูปแบบของการตั้งองค์กรการกุศล จึงถือได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ออกมารองรับการปราบปรามแหล่งเงินทุนสนับสนุนขององค์กรก่อการร้าย โดยการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติโดยเฉพาะ³⁸

นอกจากกฎหมายทั้งสามฉบับข้างต้นแล้ว กระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกายังได้ใช้มาตรการอายัดทรัพย์สินที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาของบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ในรายชื่อของกลุ่มผู้ก่อการร้ายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย เช่น ผู้สนับสนุนหรือรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย ซึ่งในแต่ละปีนั้นได้ทำการอายัดทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังมีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่

1. ประการแรก ตามระเบียบว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินและเครือข่ายการเงินของขบวนการก่อการร้าย กำหนดให้บริษัทที่ให้บริการทางการเงินจะต้องฝึกอบรมพนักงานในการติดตามวิธีการฟอกเงิน ต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบความเสี่ยง และโอกาสของการกระทำความผิด และต้องมีการจ้างบริษัทตรวจสอบบัญชีที่เป็นอิสระ ซึ่งบริษัทที่ให้บริการทางการเงิน ได้แก่

- 1) กองทุนรวม (mutual fund)
- 2) บริษัทที่ให้บริการด้านบัตรเครดิต
- 3) บริษัทที่ให้บริการด้านการโอนเงินและแลกเปลี่ยนเช็ค
- 4) บริษัทนายหน้าและตัวแทนค้าหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนกับ security and exchange commission และ

5) ผู้ค้าตราสารล่วงหน้าที่จดทะเบียนกับ commodity future trading commission ต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวภายใน 90 วัน

2. ประการที่สอง กระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกา กำลังพิจารณาที่จะขยายการบังคับใช้ระเบียบดังกล่าวให้ครอบคลุมธุรกิจประเภทอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นช่องทางในการฟอกเงินและเส้นทางการเงินของขบวนการก่อการร้าย เช่น การค้าอัญมณี การค้าของเก่า บริษัทตัวแทนท่องเที่ยว การค้ายานยนต์ อากาศยานและเรือ เป็นต้น ทั้งนี้ ในอนาคตอันใกล้จะมีการออกระเบียบบังคับบริษัทประกันภัย และกองทุนประกันความเสี่ยง (hedge fund) ด้วย

3. ประการที่สาม รัฐบาลสหรัฐอเมริกา จะเสนอรายงานสามเรื่องต่อรัฐสภา ประกอบด้วย รายงานการวิเคราะห์วิธีการที่ชาวอเมริกันต้องรายงานเกี่ยวกับผลประโยชน์จากบัญชีเงินในต่างประเทศ รายงานการแก้ไขอุปสรรคของธนาคารในการตรวจสอบสถานะบุคคลต่างชาติที่

³⁸ จิรวุฒิ ลิปิพันธุ์, มาตรการป้องกันและปราบปรามเงินนอกระบบ: ศึกษากรณีการใช้โพยกัน, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), 103-107.

ประสงค์จะเปิดบัญชีเงินฝากในสหรัฐอเมริกา และรายงานการดำเนินการของ International Revenue Service: IRS ในการปราบปรามการฟอกเงิน

4. ประการที่สี่ กำหนดให้ร้านค้าเครื่องประดับประเภทอัญมณี และทองคำต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่า 50,000 เหรียญสหรัฐ³⁹

5. ประการที่ห้า การกำหนดให้มีการรายงานเกี่ยวกับการซื้อขายงานศิลปกรรมซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ 20,000 เหรียญสหรัฐ³⁹ ขึ้นไปต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตาม ธุรกรรมเกี่ยวกับงานศิลปกรรมนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดเก็บงานศิลปกรรมให้กับผู้สร้างสรรค์ที่เรียกว่า "ศิลปสิทธิ์" (droite de suite) อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ในมลรัฐ California เพียงมลรัฐเดียวได้ยอมรับหลักศิลปสิทธิ์โดยได้ตรา California Resale Royalties Act ซึ่งได้ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1977

สาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว คือ การให้ค่าส่วนแบ่งจากการขายงานวิจิตรศิลป์ (fine art) ใช้บังคับกับบุคคลที่มีภูมิลำเนาใน California เท่านั้น โดยกำหนดให้เก็บค่าส่วนแบ่งจากการขายงานสร้างสรรค์เป็นจำนวน 5 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีที่มีการขายเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ 1,000 เหรียญสหรัฐ³⁹ ขึ้นไป³⁹ อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับดังกล่าว จะไม่ใช่บังคับในกรณีที่มีการซื้อขายเป็นจำนวนน้อยกว่า 1,000 เหรียญสหรัฐ³⁹ หรือในกรณีที่มีการซื้อขายได้กระทำภายหลังผู้สร้างสรรค์ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว 20 ปี

เป็นที่น่าสังเกตว่า The California Act ได้ถูกวิจารณ์เป็นอย่างมาก เป็นการให้อภิสิทธิ์แก่ศิลปินกลุ่ม และการใช้บังคับกฎหมายมีช่องว่างหลายกรณีด้วยกัน กล่าวคือ หากผู้ซื้อได้สมยอมโดยตกลงกับผู้ขายในราคาที่ต่ำกว่า 1,000 เหรียญสหรัฐ³⁹ หรือหากการซื้อขายได้กระทำนอกมลรัฐ California

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับดังกล่าว จะไม่ใช่บังคับในกรณีที่มีการซื้อขายงานเป็นจำนวนน้อยกว่า 1,000 เหรียญสหรัฐ³⁹ หรือในกรณีที่มีการซื้อขายได้กระทำภายหลังผู้สร้างสรรค์ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว 20 ปี

3.1.1.3 หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน

กระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้ง The Financial Crimes Enforcement Network: FinCEN ขึ้นมาในปี ค.ศ.1990 เพื่อเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อส่งเสริมการตรวจสอบ การสืบสวน และการดำเนินคดีกับการฟอกเงินและคดีอาชญากรรมทางการเงินอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการออกกฎหมายและ

³⁹ Price, Government Policy and Economic Security for Artists: The Case of the Droite de suite, *Yale L.J.*, 77, 1996, p. 1333.

ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายในการต่อต้านการฟอกเงิน⁴⁰ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมบางประเภทและให้จัดเก็บรักษาข้อมูลเพื่อเป็นร่องรอยทางการเงิน (financial trail) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีได้ ซึ่ง FinCEN จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเงินดังกล่าวแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ใช้เป็นประโยชน์ด้วย ในปัจจุบัน FinCEN กลายเป็นแกนนำในกระบวนการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินระดับระหว่างประเทศ FinCEN ประกอบขึ้นด้วยผู้ชำนาญการในการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น พนักงานสอบสวน คดีอาญา ผู้สอบบัญชีบุคลากรระดับผู้บริหารจากหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาจำนวนมาก ซึ่งได้แก่หน่วยงานสรรพากร ศุลกากร ตำรวจลับสหรัฐอเมริกา รวมทั้งตัวแทนจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง และสำนักงานที่ทำหน้าที่ดูแลกิจการธนาคาร

ภาระหน้าที่ของ FinCEN คือ วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจะเห็นตัวชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติ ซึ่งมาจากกระบวนการที่มีขอบด้วยกฎหมาย อันสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบ บุคลากรในหน่วยงานนี้จะถูกฝึกฝนให้มีความละเอียดถี่ถ้วนในการสังเกตข้อมูลต่าง ๆ

การใช้มาตรการหลายอย่างประสานกัน (วิเคราะห์ ตรวจสอบ และสืบสวน) โดยอาศัยข้อมูลจากหลายหน่วยงานทำให้ FinCEN สามารถเก็บข้อมูลทางการเงินได้หลายอย่าง เช่น จากสำนวนการสอบสวน ข้อมูลจากการดำเนินการตามหมายค้น และข้อมูลจากภาคเอกชน ข้อมูลเหล่านี้จะถูกรวบรวมและจัดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถนำไปวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติและเป็นพยานหลักฐานในการกระทำความผิดทางอาญาได้

อย่างไรก็ตาม FinCEN จะไม่ดำเนินการจับหรือยึดเองเนื่องจาก FinCEN เป็นเพียงหน่วยงานที่มีศักยภาพในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำส่งข้อมูลเท่านั้น

3.2 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นศูนย์กลางของตลาดทางการเงินที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยเฉพาะกรุงลอนดอน ซึ่งรองรับการให้บริการตลาดทุกขนาดและความซับซ้อนทั้งภายในอังกฤษเองและต่างประเทศทั่วทุกภูมิภาค กรุงลอนดอนเป็นศูนย์กลางตลาดหุ้นที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ร้อยละ 40 ของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั่วโลกเกิดขึ้นที่มหานครแห่งนี้ ธนาคารและบริษัท

⁴⁰ Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN), **FinCEN FAQs**, Retrieved March 31, 2011, from <http://www.ustreas.gov/fincen/faqs.html>

เงินทุนหลักทรัพย์ของโลกแล้วแต่มีสาขาหรือสำนักงานผู้แทนแห่งหนึ่งที่นี่ นอกจากนี้กรุงลอนดอนยังมีอุตสาหกรรมการประกันภัยที่ใหญ่และหลากหลายด้วย รวมทั้งหมดแล้วอังกฤษจึงเป็นผู้ให้บริการตามความต้องการของทั้งโลก และเป็นศูนย์กลางชั้นนำในการแลกเปลี่ยนทางการเงิน⁴¹

ด้วยเหตุผลที่เป็นตลาดการเงินของโลกทำให้ประเทศอังกฤษเป็นเป้าหมายแก่นักฟอกเงิน ด้วยเพราะตลาดทางการเงินของกรุงลอนดอนมีมิติที่หลากหลาย และเปิดกว้าง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการฟอกเงินในทุกขั้นตอนของอาชญากร แรงดึงดูดใจดังกล่าวยิ่งเพิ่มมากขึ้นเมื่อสหภาพยุโรป (European Union) จะนำระบบธนาคาร การลงทุน และการประกันภัย ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาใช้ รวมทั้งการควบคุมและอุปสรรคที่ลดลงในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ กำลังคน และเงินทุนอย่างเสรีในยุโรป

หน่วยงานรัฐของอังกฤษได้ตระหนักว่าตลาดทางการเงินของกรุงลอนดอนมีความสำคัญยิ่งทั้งแก่เศรษฐกิจของอังกฤษเองและแก่ตลาดทางการเงินของโลก จึงได้พิจารณาเห็นความจำเป็นในการปกป้องความมั่นคงของตลาดดังกล่าว หน่วยงานรัฐของอังกฤษมีส่วนร่วมโดยมีบทบาทเป็นแกนนำในการต่อต้านการฟอกเงินระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าอังกฤษเป็นประเทศแรกที่ทำให้สัตยาบันอนุสัญญาเวียนนา พ.ศ.2531 (Vienna Convention 1988) และอนุสัญญา The Council of Europe Convention รวมทั้งได้ดำเนินการและมีส่วนร่วมในข้อตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน นอกจากนี้ อังกฤษยังเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง Financial Action Task Force: FATF ด้วย

3.2.1 กฎหมาย ระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.1.1 The Drug Trafficking Offenses Act 1986 (DTOA)

กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดย้อนหลังได้ ในกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้คำนวณโทษปรับตั้งแต่เมื่อมีคำพิพากษาย้อนหลังไป 6 ปี โดยอาศัยวิธีคำนวณตามราคา (confiscated by value) คือให้มีการชำระค่าปรับเป็นตัวเงิน หากไม่มีก็ให้ดำเนินการริบทรัพย์สินทั้งหลายที่ผู้กระทำความผิดเคยครอบครองอยู่ย้อนหลังไป 10 ปี⁴²

นอกจากนี้กฎหมาย DTOA กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดต่อหน่วยงานของรัฐ โดยกฎหมาย DTOA ยังให้ความ

⁴¹ เมธี กุศลสร้าง, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), 68.

⁴² ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล, อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), 82.

คุ้มครองแก่สถาบันการเงินไม่ต้องรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 24) และยังมีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมต่อต้านการฟอกเงิน (joint money laundering working group) เพื่อพัฒนาแนวทางสำหรับสถาบันการเงินในการบ่งชี้ธุรกรรมที่น่าสงสัย⁴³

3.2.1.2 Money Laundering Regulation 1993⁴⁴

ระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1993 (Secondary Legislation: Money Laundering Regulation 1993) กำหนดให้สถาบันการเงินเกือบทั้งหมด และบุคคลอื่นบางกรณีต้องจัดตั้งระบบเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน การฝ่าฝืนระเบียบนี้โดยการไม่จัดตั้งและดูแลกระบวนการในการต่อต้านการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะมีการฟอกเงินจริง ๆ เกิดขึ้นในสถาบันการเงินนั้นหรือไม่ก็ตาม

หน้าที่ในการต่อต้านการฟอกเงินซึ่งสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่

1. จัดให้มีระบบควบคุม (Control systems) ได้แก่การควบคุมดูแลให้มีกระบวนการควบคุมภายในและการติดต่อสื่อสารตามสมควรเพื่อยับยั้งหรือป้องกันการฟอกเงิน
2. การบ่งชี้และการตรวจพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า (identification and verification) ได้แก่ การระบุตัวตนของลูกค้าและผู้ซึ่งลูกค้าทำธุรกรรมด้วยได้
3. การตรวจสอบธุรกรรม (Transaction examination) ได้แก่ การฝึกอบรมให้พนักงานแยกแยะและจัดการกับธุรกรรมซึ่งอาจปรากฏเป็นการฟอกเงินได้
4. การเก็บรักษาข้อมูล (Record keeping) ได้แก่ การเก็บรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมของลูกค้า โดยต้องเก็บรักษาไว้ 5 ปี
5. การรายงาน (Reporting) ได้แก่ การรายงานภายในเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และความรู้หรือความสงสัยว่ามีการฟอกเงินต่อพนักงานดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งเรียกว่า Money Laundering Compliance Officer: MLCO ซึ่ง MLCO จะพิจารณาและรายงานแก่หน่วยงานกลาง (National Crime Intelligence: NCIS) ทราบต่อไป อย่างไรก็ตาม การรายงานแก่หน่วยงานกลางดังกล่าวในกรณีของประเทศอังกฤษไม่ถือว่าการบังคับให้กระทำแต่อย่างใด (voluntary notification)

⁴³ เมธี กุศลสร้าง, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), 81.

⁴⁴ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ: Translator-at-law-.com, 2549ค), 70-71.

6. การให้ความรู้และการฝึกอบรม (Education and training) ได้แก่ การให้การศึกษาและฝึกอบรมโดยเฉพาะแก่พนักงานของสถาบันการเงินต้องดำเนินการกับธุรกรรมให้รู้ถึงการต่อต้านการฟอกเงินอย่างเป็นระบบ

ระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค.ศ. 1993 (Secondary Legislation: Money Laundering Regulations 1993) เป็นระเบียบที่ได้แก่ การจัดให้มีระบบควบคุม (Control Systems), การบ่งชี้ และการตรวจพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า (Identification and verification), การตรวจสอบธุรกรรม (Transaction examination), การเก็บรักษาข้อมูล (Record keeping), การรายงาน (Reporting) และการให้ความรู้และฝึกอบรม (Education and training) การฝ่าฝืนระเบียบนี้โดยไม่จัดตั้งระบบต่อต้านการฟอกเงินถือเป็นความผิดทางอาญา

แนวทางของหน่วยงานกำกับดูแลและสมาคมการค้า (Guidance of Regulatory Authorities and Trade Associations) เป็นแนวทางปฏิบัติที่ใช้สำหรับการตีความระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค.ศ. 1993 เพื่อให้เกิดความสะดวกในทางปฏิบัติแต่ไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

ประเทศอังกฤษได้มีการตรากฎหมาย The Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001 และ Proceeds of Crime act 2002 อันเป็นผลมาจากการที่ต้องตรากฎหมายเพื่อนำคดีให้เป็นไปตาม Directives 2001/97

โดยกำหนดให้ธุรกิจต่อไปนี้ ต้องเป็นธุรกิจที่ต้องเฝ้าระวัง กล่าวคือ

1. นายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์
2. การค้าวัตถุโบราณ
3. ธุรกิจประมวลอสังหาริมทรัพย์
4. ธุรกิจงานศิลปกรรม
5. ธุรกิจค้าทองคำและอัญมณี
6. ธุรกิจคาสิโน เป็นต้นโดยต้องรายงานธุรกรรมที่มีค่าตั้งแต่ 15,000 ยูโร ขึ้นไป

3.2.1.3 หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน

The National Criminal Intelligence Service: NCIS⁴⁵ เป็นหน่วยงานที่ควบคุมการปราบปรามในภาพรวมของประเทศอังกฤษมี National Drugs Intelligence Unit: NDIU รับข้อมูลจากทั่วประเทศทั้งรัฐและเอกชน จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเน้นบัญชีที่ต้องสงสัย จำนวนเงินที่

⁴⁵ สุภาพร รัศมีรัชชาธรรม, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษากรณีมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินสด, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545), 32.

มากเกินไป หลังจากนั้นจะส่งข้อมูลที่ต้องส่งสัสนั้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และมีการติดตามผล เจ้าหน้าที่สืบสวนจะต้องรายงานผลการสืบสวนให้ NDIU ทราบว่าสืบหน้าไปอย่างไร

ลักษณะและหน้าที่ของ NCIS ได้แก่

1. NCIS เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทยของอังกฤษในปี 1990 ตามความต้องการของ Association of Chief Police Officers ของประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการเรียกร้องให้ประเทศอังกฤษได้มีระบบข้อมูลอาชญากรรมแห่งชาติขึ้น

2. ภารกิจของ NCIS คือดำเนินการรวบรวม ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่ร้ายแรง รวมถึงการก่อการร้าย อาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศเมื่อรวบรวมข้อมูลได้เพียงพอแล้ว ก็จะส่งข้อมูลนั้นไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อจะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

3. NCIS ได้เริ่มปฏิบัติงานเมื่อวันที่ 1 เมษายน 1992 โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ Spring Gardens กรุงลอนดอน (London) และมีสำนักงานภูมิภาคอีก 5 แห่ง ตั้งอยู่ที่ลอนดอน (London) บริสตอล (Bristol) เบอร์มิงแฮม (Birmingham) แมนเชสเตอร์ (Manchester) และเวคฟิลด์ (Wakefield) ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยของอังกฤษได้ประกาศให้ NCIS เข้าไปเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้สังกัดหน่วยปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง (The new Serious Organized Crime Agency: SOCA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่โดยเริ่มปฏิบัติหน้าที่ในปี ค.ศ. 2006⁴⁶ และปัจจุบันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่เป็นตำรวจมากกว่า 400 คน พนักงานศุลกากร และสรรพากรอีกประมาณ 40 คน แม้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะประจำอยู่ที่ Spring Gardens ในมหานครลอนดอน แต่ยังมีสำนักงานสาขาอีกหลายแห่งที่กระจายอยู่ทั่วยังอังกฤษ โดยมีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ระหว่างกัน

ทั้งนี้ ในส่วนของการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทองคำ อัญมณี และภาพวาดศิลปะกรรมที่มีราคาแพงที่ได้ซื้อเป็นเงินสดที่มีราคาตั้งแต่ 15,000 ยูโรขึ้นไป ร้านค้าทองคำ อัญมณี หรือจำหน่ายศิลปะมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นโดยได้กำหนดหน้าที่สถาบันการเงิน ร้านค้าต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีระบบควบคุม ได้แก่ การควบคุมดูแลให้มีกระบวนการควบคุมภายในและการติดต่อสื่อสารตามสมควรเพื่อป้องกันการฟอกเงิน

2. การบ่งชี้และการตรวจพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า ได้แก่ การสามารถระบุตัวตนของลูกค้าและผู้ซึ่งลูกค้าทำธุรกรรมด้วยได้

3. การเก็บรักษาข้อมูล ได้แก่ การเก็บรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้าและข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมของลูกค้า โดยต้องเก็บรักษาไว้ 5 ปี

⁴⁶ National Criminal Intelligence Service, "What is NCIS." Retrieved June 25, 2011, from <http://www.ncis.co.uk/ncis.Asp>.

4. การรายงาน ได้แก่ การรายงานภายในเกี่ยวกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้าและความรู้ หรือความสงสัยว่ามีการฟอกเงินต่อพนักงานดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

3.3 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีศูนย์กลางทางการเงินที่เจริญก้าวหน้าประเทศหนึ่งของโลก โดยเฉพาะโครงสร้างขอบเขตทางการเงินและสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมที่ผู้กระทำความผิดมักนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาฟอกที่ออสเตรเลีย และเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลออสเตรเลียจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อใช้บังคับ รวมทั้งให้มีอำนาจในการปราบปรามการค้าเฮโรอีน การค้าของเถื่อน องค์การยาเสพติดเข้ามาสู่ออสเตรเลีย⁴⁷ ทั้งนี้ได้มีการออกกฎหมาย Custom Act ขึ้นเป็นฉบับแรกเมื่อปี ค.ศ. 1901 และประเทศออสเตรเลียยังได้พัฒนาให้เป็นประเทศที่เป็นผู้นำเป็นตัวอย่างในการที่จะควบคุมการแพร่หลายของการฟอกเงินไปประเทศต่าง ๆ โดยออกกฎหมายผ่านทั้งภายในประเทศ และผ่านทางรัฐบาลออสเตรเลีย ทั้งนี้ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กร Financial Action Task Force: FATF และยังได้ให้สัตยาบันต่อการประชุมยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติ (UN Narcotics Convention) ในปี ค.ศ. 1992 รวมทั้งได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ อีกหลายองค์กรซึ่ง ในปี ค.ศ. 1987 ประเทศออสเตรเลียได้ผ่านกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (The Proceeds of Crime Act) ซึ่งทำให้เป็นประเทศแรก ที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชียที่มีกฎหมายยึดทรัพย์ประกาศใช้และทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

การฟอกเงินเป็นปัญหาใหญ่ของออสเตรเลีย โดยเฉพาะการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม ออสเตรเลียเป็นรัฐรวมซึ่งแต่ละมลรัฐทั้ง 6 มลรัฐมีภาระหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาของตนเอง แต่รัฐบาลกลาง (the commonwealth) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เช่น การนำเข้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษีอากร และการฉ้อโกงของบริษัท รวมทั้งมีอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมธนาคารด้วย

การบังคับให้มีการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดปริมาณมาก และธุรกรรมที่น่าสงสัยผนวกกับการบัญญัติกฎหมายให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาและการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรม ทำให้ออสเตรเลียได้ชื่อว่ามีระบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เข้มแข็งที่สุด

⁴⁷ Fletcher N. Baldwin, Jr. & Robert J. Munro, **Money laundering asset for feature and international financial crimes**, (Oceana: Oceana Publication, 1993), 3.

ของโลกประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ออสเตรเลียยังมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับอาชญากรรมประเภทนี้ในระดับนานาชาติ

สำนักงานต่อต้านอาชญากรรมแห่งชาติของออสเตรเลีย (National Crime Authority: NCA) ระบุว่าเงินที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติดมีปริมาณมากที่สุดในบรรดาอาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการฟอกเงิน และข้อมูลสถิติ วิธีการทั่วไปที่ใช้มากในการฟอกเงินในออสเตรเลียได้แก่⁴⁸

1. การซื้อขายที่ดินหรืออาคาร (real estate) โดยการปกปิดอำพรางชื่อ
2. ปกปิดตัวตนที่แท้จริงของผู้ฝากเงิน
3. ส่งเงินทุน (การลักลอบ) ออกนอกประเทศ
4. การแสดงรายได้เท็จ (รวมทั้งการสร้างหนี้เท็จ) และ
5. การนำเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมเข้าไปรวมผสมกับเงินที่ได้จากธุรกิจที่ถูกต้อง

ตามกฎหมาย

3.3.1 กฎหมาย ระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1.1 Financial Transaction Report Act 1988 (The Report Act หรือ The FTR Act)

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า The Cash Transaction Report Act 1988 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2531 โดยมีวัตถุประสงค์และหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นเงินสดเท่านั้น และมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นเครื่องมือแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวน สอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น และได้เปลี่ยนชื่อจาก Cash Transaction Report Act 1988: CTR ACT มาเป็น The Financial Transaction Report Act 1988: FTR ACT 1988 เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย โดยกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ

The financial Transaction Report Act 1988: FTR ACT 1988 ซึ่งกำหนดให้ภาคการเงินมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมไปยัง AUSTRAC เพื่อช่วยเหลือในการตรวจสอบการฟอกเงิน โดยให้รายงานธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ธุรกรรมเงินสดปริมาณมากที่เกินกว่า 10,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย (significant cash transaction) ธุรกรรมที่น่าสงสัย (suspected transaction) และคำสั่งให้โอนเงินระหว่างประเทศ (international funds transfer instructions)

⁴⁸ Peter W., Ros, G. & Peter, D., **International Guide to Money Laundering Law and Practice.** (Australia: Butterworth), 30.

The Proceeds of Crime Act 1987: The Proceeds Act บัญญัติให้การฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมซึ่งเป็นความผิดอาญาต่อรัฐบาลกลาง เช่น การฉ้อโกงในบริษัทและการนำเข้ายาเสพติด เป็นความผิดต่างหากและให้สามารถยึดอายัดและริบทรัพย์สินเช่นว่านั้นได้

The Mutual Assistance in Crime Law Matters Act 1987: The Mutual Assistance Act บัญญัติให้สามารถดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือกับต่างประเทศได้ ซึ่งรวมทั้งการบังคับคำสั่งริบทรัพย์สินของต่างประเทศที่เกี่ยวกับทรัพย์สินในออสเตรเลีย

3.3.1.2 กฎหมายลำดับรอง

ได้มีกฎกระทรวงต่าง ๆ ที่กำหนดรายละเอียด ซึ่งออกโดยเลขาธิการของ AUSTRAC เช่น แบบรายงานธุรกรรม หรือโดยรัฐมนตรี เช่น ที่เกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการเปิดบัญชีธนาคาร สำหรับหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบตัวตนของลูกค้าและการโอนเงินอาจออกได้โดยเลขาธิการและรัฐมนตรี

กฎระเบียบซึ่งออกตาม The Report Act กำหนดให้ใช้เอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบตัวตนของลูกค้า ทำให้ผู้เปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมต้องแสดงเอกสารอย่างน้อย 2 ประเภท⁴⁹ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในการเข้าพัวพันกับการเอกสารปลอมหรือเท็จ โดยใช้ระบบการให้คะแนน (100 point identity system หรือ 100 point check) ซึ่งมีอยู่ 100 คะแนน เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของเอกสารหลักและเอกสารรองรวมกัน เอกสารหลัก ได้แก่ บัตรประชาชน ใบขับขี่ และหนังสือเดินทาง ส่วนเอกสารสำรองได้แก่ บัตรเครดิต และสูติบัตร เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติโดยสมาคมธนาคารและสถาบันการเงินอื่น นอกจากกฎหมายและกฎระเบียบข้างต้นแล้ว ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมการเงินจะได้รับแนวทางปฏิบัติเป็นหนังสือเวียนหรือแนวทาง (guideline) เป็นระยะ ๆ ซึ่งออกโดย AUSTRAC ที่เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยและกระบวนการเปิดบัญชี⁵⁰ เป็นต้น

Telecommunication Act 1991 กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอหมายศาล เพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้ในคดีที่สำคัญ ๆ เช่น คดียาเสพติด การลักพา และการหลบเลี่ยงภาษี เป็นต้น จึงเป็นกฎหมายที่สนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พนักงานเพื่อตรวจสอบ และทราบข้อมูลที่เป็นต่อการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิด

3.3.1.3 หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน

รัฐบาลกลางได้ก่อตั้งหน่วยงานกลางเรียกว่า The Australian Transaction Reports and Analysis Centre: AUSTRAC ขึ้นตรงอยู่กับสำนักงานอัยการสูงสุดของรัฐบาลกลาง (the commonwealth

⁴⁹ Australian Transaction Report and analysis Centre (AUSTRAC), **Annual Report 1998-1999**, p.57.

⁵⁰ ดู AUSTRAC Guideline No.1 และ No.3 ,<http://www.austrac.gov.au>

attorney general)⁵¹ เพื่อทำหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์ตรวจสอบรายงานธุรกรรมจากผู้ดำเนินการทางการเงิน (cash dealer) และเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายต่างใช้เป็นประโยชน์ เช่น หน่วยงานด้านตำรวจ สรรพากร และศุลกากร AUSTRAC ได้แสดงวิสัยทัศน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่า “ภารกิจของ AUSTRAC คือการดำเนินการอย่างสำคัญเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เป็นปฏิกิริยาต่อการฟอกเงิน อาชญากรรมร้ายแรง และการหลบหนีภาษีอากร”

Australian Transaction Report and Analysis Centre: AUSTRAC ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นแทน Cash Transaction Report Agency: CTRA อันเป็นหน่วยงานเดิมที่ทำหน้าที่ตามกฎหมาย Cash Transaction Report Act หลักเกณฑ์อื่นเกี่ยวกับธุรกรรมซึ่งต้องรายงานแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ AUSTRAC ตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

มาตรการติดตามตรวจสอบการโยกย้ายเงินผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินตามที่กฎหมาย FTR ACT มีดังนี้⁵²

1. การแสดงตนของลูกค้า กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรม ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ที่แท้จริง โดยให้ลูกค้าแสดงหลักฐานทางทะเบียนต่อผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงิน ลูกค้าต้องกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวที่จำเป็นเพื่อทราบว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน เลขประจำตัวอะไร นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชีของลูกค้า (มาตรา 20 และมาตรา 21) นอกจากนี้ กฎหมายยังห้ามการเปิดบัญชีหรือการติดต่อธุรกิจกับผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินโดยใช้ชื่อปลอม ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญา (มาตรา 24)

2. การจัดทำและเก็บรักษบบันทึกรายการ กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินจัดทำบันทึกรายการเกี่ยวกับการติดต่อธุรกรรมกับลูกค้า นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินเก็บรักษบบันทึกรายการทางการเงิน และหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนสำเนาบันทึกรายการดังกล่าวไว้เป็นเวลา 7 ปี (มาตรา 23)

ในกรณีที่บุคคลใดใช้ชื่อเฉพาะ ในการติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินว่ายังมีชื่ออื่นอีกหรือชื่อที่รู้จักทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินมีหน้าที่บันทึกรายการเกี่ยวกับการเปิดเผยดังกล่าว และส่งสำเนาบันทึกรายการนั้นให้หน่วยงานของรัฐ (มาตรา 24 (5))

⁵¹ Australian Transaction Report and Analysis Centre (AUSTRAC), **About AUSTRAC**, Retrieved May 24, 2011, from <http://www.austrac.gov.au/about/index.htm>

⁵² ปาริชาติ มุสิกะปาน, มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 67-70.

3. การรายงาน

1) รายงานธุรกรรมเงินสดที่สำคัญ (Significant Cash Transaction Report: SCTR) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานธุรกรรมเงินสดทั้งในและนอกสถาบันที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป (มาตรา 7)

2) รายงานการโอนเงินตราต่างประเทศ (International Currency Transfer Report: ICTR) โดยกำหนดให้บุคคลใด ๆ รายงานการโอนเงินเข้ามาหรือออกนอกประเทศที่มีจำนวนเงินตั้งแต่ 5,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป (มาตรา 15)

3) รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspect Transaction Report: SUSTRs) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยแก่ AUSTRAC ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นอาจเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ (มาตรา 16)

4) รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ (International Funds Transfer Instructions: IFTIS) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการเงินรายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศเข้ามาหรือออกนอกประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 17 B)

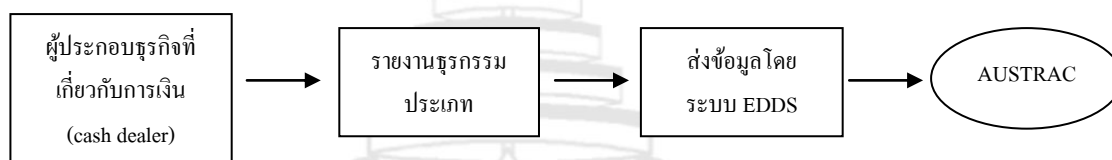
หากผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวนี้ จะต้องมีความผิด และมีบทกำหนดโทษ คือ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (มาตรา 28)

5) รายงานเกี่ยวกับผู้เปิดบัญชีเงินฝากใหม่ ซึ่งมีข้อห้ามในการเปิดบัญชีโดยไม่ใช้ชื่อจริง รวมทั้งข้อกำหนดเรื่องการพิสูจน์ความถูกต้องในการเปิดบัญชีหรือในการเพิ่มชื่อหรือลายมือในบัญชี โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินต้องมีความรับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้องในการเปิดบัญชี และดำเนินการของบัญชานั้น (มาตรา 24)

4. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความชำนาญในการตรวจสอบความถูกต้องของการเปิดบัญชีของลูกค้า รวมทั้งตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัยเพื่อรายงานให้ AUSTRAC ทราบ ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในข้อปฏิบัติต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้ธนาคารหรือสถาบันการเงินในการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม ทั้งนี้ในส่วนของการรายงาน AUSTRAC ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นศูนย์กลางในการจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งตั้งขึ้นภายใต้ Financial Transaction Report Act: FTR Act ได้จัดทำระบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในด้านการจัดส่งข้อมูลการรายงาน

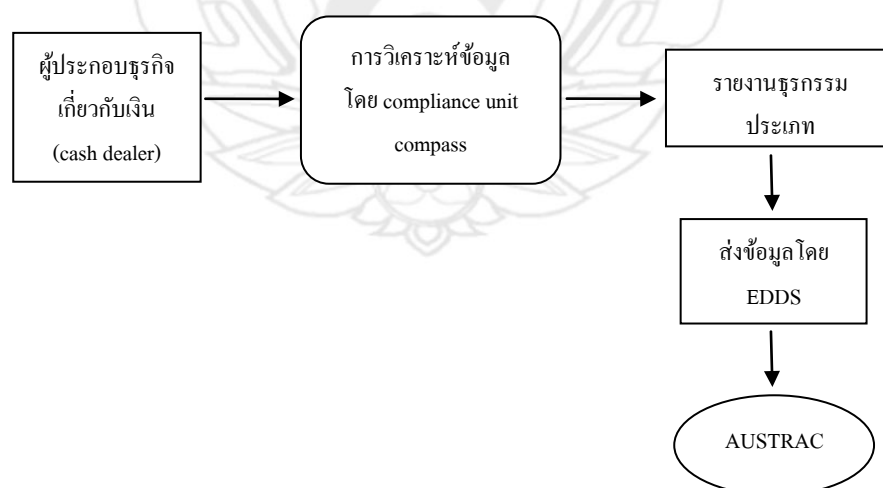
ธุรกรรม ได้แก่ Electronic Data Delivery System: EDDS และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบ Compliance Assistance: COMPASS ซึ่งใช้ในการจัดระบบฐานข้อมูลที่ได้จากการรายงานธุรกรรม เพื่อนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลธุรกรรมต่าง ๆ หากเป็นธุรกรรมที่เข้าข่ายว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งขั้นตอนการส่งข้อมูลนั้นจะสามารถส่งผ่านระบบ Internet มาสู่ AUSTRAC ได้โดยที่ไม่มีความจำเป็นต้องติดตั้งระบบส่งข้อมูลโดยตรง ดังนั้นจึงไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สถาบันการเงินด้วยเช่นกัน ซึ่งระบบการปฏิบัติงานพอสรุปได้ดังนี้

1) กรณีการรายงานธุรกรรมตามวงเงินขั้นต่ำที่กำหนด (Significant Cash Transaction Reports: SCTRs)

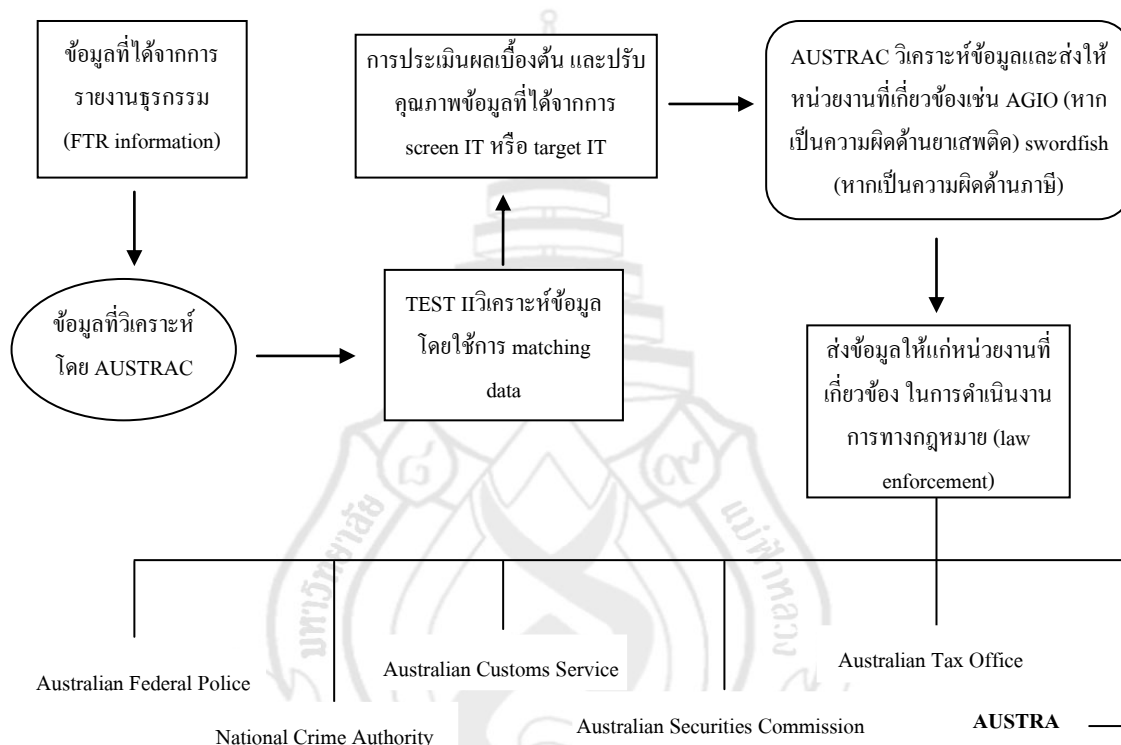
ภาพที่ 3.1 การรายงานธุรกรรมตามวงเงินขั้นต่ำที่กำหนด (Significant Cash Transaction Reports: SCTRs)

2) กรณีการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspected Transaction Report: SUSTRs)

ภาพที่ 3.2 กรณีการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspected Transaction Report: SUSTRs)

3) ระบบที่ใช้ในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัย (screen IT system) เป็นระบบพื้นฐานที่ใช้ในการแบ่งแยกธุรกรรมหรือกิจกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย โดยประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการรายงานธุรกรรมซึ่ง AUSTRAC ได้รวบรวมไว้แล้วไปเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานอื่น เพื่อการสอบสวนสืบสวน หากมีการเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 3.3 ระบบที่ใช้ในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัย (Screen IT Process)

3.4 ประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่นับว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินและเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนเลยทีเดียว โดยเฉพาะโครงสร้างขอบเขตทางการเงินของสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีมากมายทำให้ผู้กระทำความผิดมักนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาฟอก ในปลายปี พ.ศ. 2531 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2531 ในอนุสัญญานี้ ได้มีการวางมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด เช่น การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) การริบทรัพย์สิน (confiscation) การสมรู้ร่วมคิด (conspiracy) ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (mutual legal assistance) ตลอดจนกฎหมายการฟอกเงิน (money laundering) เป็นต้น ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับเกือบหมด คงเหลือแต่มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้นทำให้ประเทศไทยไม่สามารถให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นอนุสัญญาฉบับนี้ได้ และกฎหมายฟอกเงินสามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจโดยสุจริตสามารถต่อสู้กับมิฉาชีพที่จะเอาเงินมหาศาลนอกระบบนี้มาสร้างความไม่เป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ และจะไม่กระทบกระเทือนกับการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้แต่อย่างใด ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.4.1 กฎหมาย ระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและระเบียบเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องที่นำมาปรับกับกรณี “ความผิดมูลฐาน” ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีอยู่อย่างมาก แต่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะได้ทำการกล่าวเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารและสถาบันการเงินเป็นหลัก โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.4.1.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้ใน มาตรา 5 ว่า “ผู้ใด

1) โอน รับโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นเพื่อช่วยผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐานหรือ

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงของการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นทำความผิดฐานฟอกเงิน”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะสามารถพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น นอกจากการโอน รับโอน หรือการเปลี่ยนแปรสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ๆ ดังที่บัญญัติไว้แล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวแม้เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิดเพื่อมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน 3 ประเภท ได้แก่

1. ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีทั้งหมด 9 ประการ ดังนี้

- 1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็ก และผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี
- 3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- 4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือฉ้อโกงทรัพย์หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
- 5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
- 6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือการรีดทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจหน้าที่หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 337 และมาตรา 338
- 7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ 1 ถึง 13 ให้แก้ไขประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 14 พ.ศ.2534
- 8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 135
- 9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป

2. ความผิดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 กำหนดให้ความผิดตาม มาตรา 53(1) หรือ (2) เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3. ความผิดเกี่ยวกับการค้ำนุชย์ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ความผิดตามมาตรา 14 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

ความผิดมูลฐานทั้ง 3 จากกฎหมาย 3 ฉบับดังกล่าวนี้โดยรวมแล้วมี 11 มูลฐานที่เป็นความผิดฐานที่รัฐถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งโดยแท้จริงแล้วผู้กระทำความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวแต่ละมาตราก็มีความผิดในตัวเอง แต่จากการสอบสวนจับกุมการกระทำความผิดในมูลฐานความผิดดังกล่าวค่อนข้างจะยาก จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นไปฟอกเพื่อให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาดแล้วนำกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก เพราะฉะนั้นผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 11 ประการ เมื่อได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วเก็บเงินไว้มิได้นำไปฟอก ก็จะเป็นเพียงความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 เท่านั้น แต่ถ้าหากได้นำเงินนั้นหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานแล้วนำไปดำเนินการฟอกเงินตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดก็จะมีมูลฐานฟอกเงิน ทั้งนี้หมายความว่ารวมถึงการกระทำความผิดประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ผิด การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วยก็ให้ถือว่ามีความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน

1. สาระสำคัญทั่วไปของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สาระสำคัญทั่วไปของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีสาระสำคัญในหลายแง่มุม โดยแยกพิจารณาเป็น 3 หัวข้อ คือ

1) มาตรฐานพื้นฐานของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คือการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดในทางอาญา ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดซึ่งเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหรือด้วยการกระทำใด ๆ อันเป็นการปกปิดอำพรางที่มาของเงิน และทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ.1988 (Vienna convention 1988) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ได้กำหนดแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันในการ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และ Vienna Convention นี้ได้วางปทัสถานในการกำหนดความผิดอาชญาฐานฟอกเงินเพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในประเทศ ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาโดยที่อนุสัญญานี้กำหนดมาตรการที่เป็นความผิดอาญาแก่ผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้า ผู้ขน ผู้ปลูก ผู้ครอบครองยาเสพติด ผู้สนับสนุนหรือจัดการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงที่มาของทรัพย์สิน⁵³ โดยการกำหนดให้มีความผิดอาชญาฐานฟอกเงินด้วย

ผู้กระทำความผิดตามความผิดฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่มี ความผิดฐานฟอกเงิน แต่จะมีความผิดตามกฎหมายฟอกเงินก็ต่อเมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากความผิดมูลฐานไปกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน ดังนั้นอาชญากรรมที่ประกอบอาชญากรรมจะมีความผิดอาชญาฐานฟอกเงินก็ต่อเมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมูลฐานความผิดต่าง ๆ⁵⁴ ไปจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในครอบครองของบุคคลใดก็ตาม ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมีอายุความทางอาญา 15 ปี หากกระทำความผิดนี้นานกว่า 15 ปี แล้ว ถือว่าคดีอาชญาขาดอายุความ จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้⁵⁵

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา ที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานซึ่งรวมความผิดตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน มีจำนวนทั้งสิ้น 11 มูลฐาน เป็นความผิดที่จะนำไปสู่การใช้มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันเป็นความผิดทางอาญา

2) การกำหนดให้มีมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ อันมีลักษณะเป็นมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินโดยนำเอาการริบทรัพย์สินในทาง

⁵³ ปิยะพันธุ์ อุคมศิลป์, “Vienna Convention: ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาชญาฐานฟอกเงิน.” วารสารนิติศาสตร์, 23,(3), (2537), หน้า 510.

⁵⁴ ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดหลักที่จะนำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับหลักเกณฑ์ ในการกำหนด “ความผิดมูลฐาน” คือ (1) ต้องมีการกระทำความผิดในลักษณะเป็นขบวนการ (2) เป็นความผิดที่หากจะสอบสวนไปถึงบุคคลที่อยู่เบื้องหลัง (3) เป็นความผิดที่ให้เงินได้มูลค่าสูง

⁵⁵ รชฎ เจริญน้ำ, การฟอกเงินจากการถือ โกงประชาชนยึดทรัพย์สินได้เพียงใด, หลากกฎหมายหลายธุรกิจ, 22,(2), (2547, ตุลาคม), 61-62.

แฟ่งมาใช้ด้วย การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด⁵⁶ โดยการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นความผิดตามมูลฐานที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 3 ทั้งนี้ หากศาลเชื่อว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยที่ศาลอาจจะไม่พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามความผิดมูลฐานนั้น ๆ หรือไม่

นอกจากนี้ การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถือเป็นมาตรการที่เสริมซึ่งกันและกันกับการริบทรัพย์สินในทางอาญา ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ต้องคำพิพากษาของศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดในทางอาญา ทั้งนี้ตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18⁵⁷ และนอกจากนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังเป็นมาตรการในการรองรับปัญหาความซ้ำซ้อนในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดสามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นหรือมีการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ยังไม่เป็นผลหรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็สามารถนำมาตรการในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้มาใช้กับทรัพย์สินที่กระทำความผิดได้ ซึ่งถือเป็น การบังคับใช้กฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ครอบคลุมมากที่สุด

⁵⁶ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ: นิติสนเทศ, 2542), 100.

⁵⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 โทษสำหรับผู้กระทำความผิดมีดังนี้

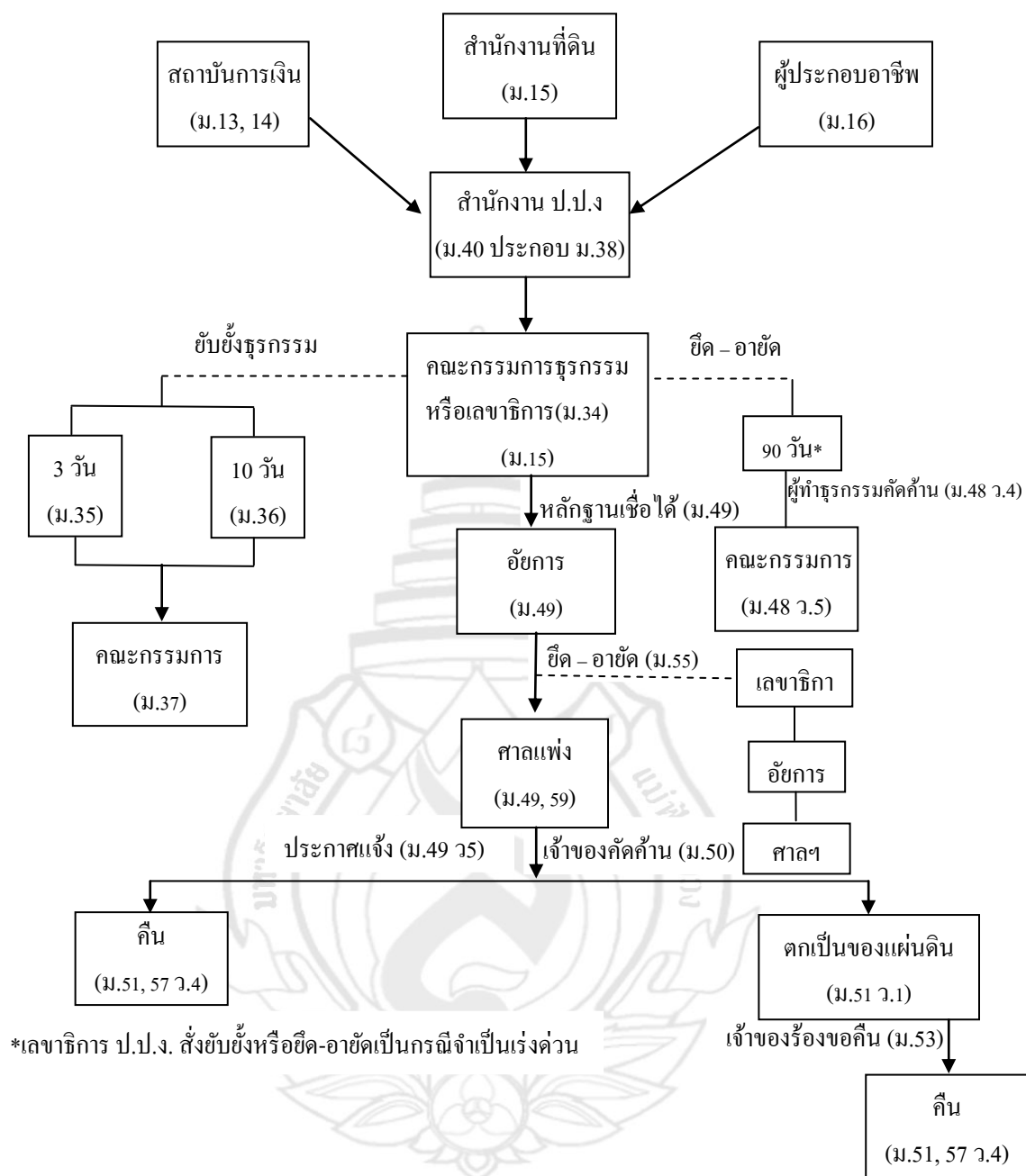
- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

ทั้งนี้ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมตามมาตรา 13-16⁵⁸ แล้ว คณะกรรมการธุรกรรมจะทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากคณะกรรมการมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน สำหรับกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม⁵⁹

⁵⁸ ดูรายละเอียด มาตรา 13-16 ภาคผนวก ก หน้า 117-118

⁵⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, (21 เมษายน 2542), 57, มาตรา 48

ภาพที่ 3.4 การตรวจสอบการฟอกเงิน (กรณีมีเหตุสงสัยการทำธุรกรรม/ยึดอายัด)⁶⁰

⁶⁰ อรรถณพ ลิขิตจิตตะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ: ป.ป.ส. สำนักงานรัฐมนตรี, 2542), 140.

ดังนั้น การที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังนี้⁶¹

ก. ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือ เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือเป็นดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

ข. เมื่อตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว จะต้องมีความเห็นสมควรเชื่อได้ว่า อาจมีการ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นด้วย จึงใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อน

ดังนั้น หากแม้มีความเห็นสมควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอกปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด แต่ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจริง แต่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นก็จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามกฎหมายนี้ไม่ได้

สำหรับการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แยกพิจารณาได้ดังนี้

หลักเกณฑ์ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินนั้นมีหลักการที่แตกต่างจากการริบทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอาญา กล่าวคือ การริบทรัพย์สินตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ดังนั้น แม้จำเลยจะถูกยกฟ้องในคดีอาญา แต่หากปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดแล้วก็จะมีการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกแก่แผ่นดิน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปิดโอกาสผู้กระทำความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงินจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขอบเขตของทรัพย์สินที่

⁶¹ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ: นิติสนเทศ, 2542), 150-151.

อาจถูกริบได้ให้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตาม มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหมายถึง⁶²

ก. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐาน

ข. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก. หรือ

ค. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก. หรือ ข. ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตาม”

กระบวนการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน มีขั้นตอนดังนี้

ก. เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยในขั้นตอนนี้กฎหมายให้อำนาจแก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมี ค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ⁶³

ข. ขั้นตอนในการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ศาลอาจใช้ดุลยพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจากข้อเท็จจริง และเหตุผลจากคำร้องที่พนักงานอัยการเสนอต่อศาลรวมถึงพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือข้อเท็จจริงและเหตุผลของคำคัดค้านของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน รวมถึงพยานหลักฐานที่ผู้คัดค้านนำสืบเมื่อศาลได้สวนคำร้องของอัยการแล้วเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นความเป็นเจ้าของอันแท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็น

⁶² วีระพงษ์ บุญโญภาส, สุพัตรา แผนวิจิต และจิรวดี ลิปิพันธ์, การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและการยึด อาศัยและริบทรัพย์สิน, จากสรุปย่อรายงานศึกษาวิจัยในโครงการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), (กรุงเทพฯ: สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, 2545), 38.

⁶³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542,ราชกิจจานุเบกษา,เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, (21 เมษายน 2542), 59, มาตรา 50

ผู้รับโอนหรือรับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรบนทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะแล้ว ศาลก็จะมิคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน⁶⁴

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ให้มีการคืนทรัพย์สินได้แม้ ศาลจะได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม หากผู้ร้องพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถ ยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าในกรณีที่ไม่สามารถคืน ทรัพย์สินก็ให้ชดใช้ราคาหรือค่าเสียหายแล้วแต่กรณี จึงถือได้ว่าเป็นมาตรการที่คุ้มครองสิทธิใน ทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์⁶⁵

ค. การจัดการกับทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด จะมีมาตรการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินนั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหาย แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการเก็บรักษานั้นอาจจะก่อให้เกิดภาระแก่ทางราชการหรือโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมต่อการเก็บรักษา เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลหรือใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือนำทรัพย์สินนั้นขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการก็ได้ แต่หากตรวจพบภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำออกไปขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้น พร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่มิอาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาประเมินในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น โดยให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นได้รับดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือได้รับชดใช้ราคาตามอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารออมสินด้วย⁶⁶

ในกรณีการรับทรัพย์สินนั้น กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ทรัพย์สินที่ถูกศาลให้รับนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ง. การผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้ที่ถูกกล่าวอ้าง

⁶⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, (21 เมษายน 2542), 59, มาตรา 51

⁶⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, (21 เมษายน 2542), 59, มาตรา 53

⁶⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, (21 เมษายน 2542), 60, มาตรา 57

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีลักษณะการดำเนินการเพื่อสืบสวนหาความจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดใน 2 ลักษณะกล่าวคือ

ก) กรณีกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นการดำเนินคดีในทางอาญาแก่บุคคลผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้ไม่ว่าบุคคลนั้นจะโอน รับโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดเพื่อให้บุคคลนั้นมีต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐานหรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอนการได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามที่ปรากฏในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บุคคลนั้นมีความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งในกรณีนี้เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น หน้าที่น่าสืบว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ จึงเป็นของฝ่ายโจทก์ คือ พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดโดยการฟ้องจำเลย ซึ่งเป็นไปตามหลักทั่วไปของภาระการพิสูจน์ที่ว่า “ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” ตามที่ปรากฏในมาตรา 84/1⁶⁷ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งนำมาใช้ในคดีอาญาโดยอนุโลมโดยอาศัยมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ในระดับปราศจากความสงสัยด้วย (proof beyond reasonable doubt)

ข) เป็นการดำเนินคดีในเรื่องการร้องขอให้ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดินโดยการดำเนินคดีที่อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาล ภายหลังจากที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรวบรวมพยานหลักฐาน และปรากฏว่าพยานหลักฐานดังกล่าวพอที่จะเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามที่ปรากฏในมาตรา 49 วรรคหนึ่ง ซึ่งในการพิจารณาคดีของศาลเกี่ยวกับคำร้องดังกล่าวเนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติข้อสันนิษฐานซึ่งมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอน ตามที่ปรากฏในมาตรา 51 วรรคสาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) มาตรา 23 กล่าวคือในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับ

⁶⁷ มาตรา 84/1 “คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริง เพื่อสนับสนุนคำกล่าวของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น”

สัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี และหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับ โอนทรัพย์สินที่ฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินทันที

การกำหนดข้อสันนิษฐานตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 51 วรรคสามดังกล่าวถือเป็นข้อยกเว้นประการหนึ่งของหลักทั่วไปเกี่ยวกับการพิสูจน์ที่กำหนดให้ “ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” ซึ่งในคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนี้ พนักงานอัยการเพียงแต่นำสืบให้เข้าเงื่อนไขที่ว่าเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ก็เพียงพอแล้วที่พนักงานอัยการจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายฉบับนี้ ภาระการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินใดไม่ได้เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะตกอยู่กับผู้ที่ถูกกล่าวหาในคดีทันที จึงถือเป็นการผลักภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ (reverse the onus of proof) ให้เป็นของเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณกับฝ่ายรัฐดังกล่าวให้ได้ว่า คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้ยังพบข้อสันนิษฐานทางกฎหมายอีกประการหนึ่งใน มาตรา 52 ที่ได้กำหนดให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน สามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยกฎหมายได้วางข้อสันนิษฐานไว้ว่า หากผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็น ผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต ซึ่งตกเป็นหน้าที่นำสืบของผู้รับประโยชน์หรือเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้รับประโยชน์ ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นและเชื่อว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะซึ่งถ้าผู้รับประโยชน์ซึ่งมีภาระการพิสูจน์ไม่อาจสืบหักล้างข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณแก่ผู้ที่กล่าวอ้างได้ ดังนั้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

3) การกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตัดวงจรในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งเกิดจากการที่อาชญากรในปัจจุบันพยายาม

หาวิธีการในการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมากระทำการต่าง ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน โดยการพยายามมองหาวิธีหลีกเลี่ยงกฎหมายที่มีอยู่ เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้กำหนดมาตรการเพื่อบำบัดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย คือ การควบคุมและตรวจสอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำผ่านสถาบันการเงิน สำนักงานที่دينรวมถึงการควบคุมและตรวจสอบผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการเงินต่าง ๆ มักจะถูกอาชญากรใช้เป็นเครื่องมือหรือแหล่งในการฟอกเงิน ประกอบกับสถาบันการเงินจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมต่าง ๆ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่دين และผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือที่เรียกว่า “ร่องรอยทางกระดาศ” ซึ่งจะช่วยให้่ายต่อการติดตามตรวจสอบการฟอกเงิน

มาตรการในการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมาตรการที่กำหนดหน้าที่ให้ลูกค้าของสถาบันการเงินต้องแสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ย่อมส่งผลกระทบทั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและลูกค้าของสถาบัน การทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การโอนเงินและถอนเงินหรือแม้กระทั่งการฝากเงินซึ่งเจ้าหน้าที่ของธนาคารเห็นว่าเป็นการกระทำที่ผิดปกตินั้น ส่วนมากก็คงจะเป็นการกระทำโดยปกติของธุรกิจการค้าหรือเรื่องส่วนตัวโดยสุจริตของประชาชนนั่นเอง แต่กลับจะสร้างความวุ่นวายยุ่งยากให้กับประชาชนผู้ถูกรายงานเป็นอย่างมาก รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้รับรายงาน และในขณะเดียวกันก็สร้างผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและสถาบันการเงินในด้านการสร้างภาระและต้นทุนของการให้ความร่วมมือกับทางการสูงขึ้น โดยต้องทำรายงาน จดบันทึกการทำธุรกรรมทุกครั้ง ซึ่งมีต้นทุนของธุรกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นต้นทุนด้านเวลา อบรมเจ้าหน้าที่ จัดทำเอกสาร การเตรียมอุปกรณ์ในการจัดส่งข้อมูล และเก็บเอกสาร เป็นต้น⁶⁸ และนอกจากนี้ บางมาตรการที่ให้อำนาจในการตรวจสอบการทำธุรกรรมมากเกินไป ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติและรับรองไว้

⁶⁸ ชลธาร วิศรุตวงศ์, กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล, วารสารสามิตสาร, 55, (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2542), 68.

4.3.1.2 กฎหมายอื่น

1. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (เฉพาะที่เกี่ยวกับการยกยอกหรือน็อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำทุจริตตาม มาตรา 46 นว ซึ่งกระทำโดยกรรมการบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในธนาคารพาณิชย์หรือผู้สอบบัญชีในการดำเนินของสถาบันการเงิน)

2. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (เฉพาะที่เกี่ยวกับการยกยอกหรือน็อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือการกระทำโดยทุจริต ตามมาตรา 75 ทวิ, 75 ตริ, 75 จัตวา, 75 เบญจ, 75 ฉ, 75 สัตต, 75 อัฏฐ ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท)

3. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (เฉพาะที่เกี่ยวกับการยกยอกหรือน็อโกงหรือการประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามมาตรา 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312 ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว)

4. ประมวลกฎหมายอาญา (เฉพาะที่เกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 147 ถึง มาตรา 166 และมาตรา 200 ถึง 205)

5. พระราชบัญญัติความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 (เฉพาะที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 4 ถึง 11)

ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องได้มีการนำมาปรับใช้ในกรณีที่เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามกฎหมายการฟอกเงินนั้นเป็นการสร้างความเป็นระเบียบในการจัดการและการลงโทษบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องในการฟอกเงิน และเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติกฎหมายได้ดีขึ้น

4.3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2542 เดิมอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 กำหนดให้สำนักงาน ปปง. เป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง แต่มีฐานะเป็นกรม อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ตามหมวด 21 มาตรา 46 ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป

สำนักงาน ปปง. มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ (regulator) และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (law enforcement) รวมทั้งเป็น

หน่วยงานตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน (financial intelligence unit) ทั้งนี้ภายใต้กรอบนโยบายและการกำกับของคณะกรรมการ ปปง.

ในฐานะของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย สำนักงาน ปปง. มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงิน มีบทบาทในการศึกษาเพื่อหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และพิจารณาความเห็นต่อรัฐมนตรี ตลอดจนดูแลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ภายใต้มติของคณะกรรมการ ปปง.

ในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีองค์กร (คณะบุคคล) และผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้องซึ่งอาจแบ่งออกตามบทบาท ได้เป็น 2 ด้าน คือองค์กรในระดับบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และวางหลักเกณฑ์ (regulatory) เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

องค์กรและผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบาย และมาตรการขององค์กรบริหาร เพื่อสามารถบังคับผลในการปฏิบัติ (law enforcement role) ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการธุรกรรมสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในเบื้องต้น คณะกรรมการ ปปง. จะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแลวินิจัย และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ และประสานงาน คณะกรรมการธุรกรรมมีภารกิจในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการในการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน ส่วนสำนักงาน ปปง. ซึ่งมีเลขาธิการ ปปง. เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ (secretariat) เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรมทำการรวบรวมพยานหลักฐาน และร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินต่อไป

1. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการ ปปง. นั้นจัดว่ามีบทบาทหน้าที่ในระดับนโยบายหรือเรียกว่าระดับบริหาร และข้อสำคัญอีกประการคือ ลักษณะงานนั้นเป็นงานที่มีความหลากหลายอีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานจากทั้งภาครัฐและเอกชน กฎหมายจึงได้กำหนดให้คณะกรรมการประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรม
สนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและ
ส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด
หลักทรัพย์ ประธานสมาคมธนาคารไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจาก
บุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่
เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยความ
เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและ
เลขานุการ

มาตรา 25 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 11 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงินไว้ 6 ประการคือ

- 1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- 2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และ
ประกาศ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 3) วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งคืนทรัพย์สินตามมาตรา 49 และมาตรา 51/1 การ
เก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมิน
ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57 และการวางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 59/1
มาตรา 59/4 มาตรา 59/5 และมาตรา 59/6
- 4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และวางระเบียบในการดำเนินการกับข้อมูลหรือเอกสาร เพื่อใช้
เป็นพยาน หลักฐานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน
- 6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงินหรือกฎหมายอื่นหรือระเบียบอื่นใดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน

ทั้งนี้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตาม
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตร 49 วรรคสาม เป็นกรณีที่เลขาธิการ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้อง
ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน แต่พนักงานอัยการ

เห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่สมบูรณ์จึงได้แจ้งเรื่องให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป เมื่อเลขาธิการดำเนินการแล้วได้ส่งเรื่องเพิ่มเติมไปยังพนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่งพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องอีก จึงได้แจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวัน เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดประการใด แล้วให้พนักงานอัยการปฏิบัติไปตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 49 วรรคสามนี้ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

2. คณะกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการนี้เป็นคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งคณะกรรมการมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 32 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 12 กำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรม ประกอบด้วยกรรมการธุรกรรมจำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการ คณะละหนึ่งคนในกรณีที่คณะกรรมการผู้มีสิทธิเสนอชื่อคณะใดไม่สามารถเสนอชื่อบุคคลในส่วนของตนเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการธุรกรรมได้ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานให้เสนอชื่อให้คณะกรรมการแต่งตั้งบุคคลอื่นที่เหมาะสมเป็นกรรมการธุรกรรมแทนการเสนอชื่อจากคณะกรรมการคณะนั้น และให้กรรมการธุรกรรมที่คณะกรรมการแต่งตั้งคัดเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการธุรกรรมคนหนึ่ง โดยให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

ก. มีอายุไม่เกินเจ็ดสิบปี

ข. เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการแต่งตั้งระดับสิบหรือเทียบเท่าขึ้นไปหรือเป็นหรือเคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐในตำแหน่งรองหรือเทียบเท่ารอง

หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือรองหรือเทียบเท่ารองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขาดังกล่าวและดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

ค. ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

ง. ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือข้าราชการการเมือง หรือกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

จ. ไม่เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

ฉ. ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่นหรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีกรรมการธุรกรรมที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน และให้นำมาตรา 27 และมาตรา 28 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 27 (3) ให้กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกรรมในลักษณะของคณะกรรมการ ก็เพื่อมิให้อำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกรรมต้องตกอยู่แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ต้องการความไว้วางใจได้ในการใช้อำนาจหน้าที่ด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นผลเสียต่อการประกอบธุรกิจ

2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 34 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 13 กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมสามารถกระทำได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยและมีหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่าการกระทำความผิดและเป็นการสืบสวน แสวงหาพยานหลักฐานทั่วไปตามปกติ ซึ่งเทียบเคียงได้กับการสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจเริ่มจากดุลพินิจของสำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินหรือโดยหน่วยงานอื่น ๆ ส่งข้อมูลมาให้ ส่วนข้อมูลที่ได้มาอาจใช้ประโยชน์ได้ตามความจำเป็น เช่น เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาหรือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรมในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมหรือยึดอายัดทรัพย์สิน

ข. สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือ มาตรา 36⁶⁹

ค. ดำเนินการตามมาตรา 48

ง. เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จ. กำกับดูแลความเป็นอิสระและเป็นกลางของสำนักงานและเลขาธิการ

ฉ. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีดังต่อไปนี้

มาตรา 40 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 18 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเรียกโดยย่อว่า สำนักงาน ปปง. ขึ้นเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่เป็นอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ และคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น

ข. รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน รวมทั้งการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น

ค. รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกฎหมายอื่น

ง. เก็บ รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา ประมวลผลและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

จ. เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ฉ. จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

ช. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

⁶⁹ กรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการ ปปง. จะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม (มาตรา 35) หรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว (มาตรา 48) แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว ไม่ใช่กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่ผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในอันที่จะมีคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินตรวจสอบและรายงานข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีหรือธุรกรรมของลูกค้าสถาบันการเงินให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่การใช้อำนาจดังกล่าวอยู่ภายใต้บทบัญญัติ มาตรา 38 ที่บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากนิ่งช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น”

บทบัญญัติมาตรา 38 นี้ เป็นบทบัญญัติที่ให้กรรมการธุรกรรม เลขธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขธิการ มีอำนาจในการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ โดยเฉพาะ (1) และ (2) สามารถที่จะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้บุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้ จะเห็นได้ว่ามาตรา 38 นี้ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจเป็นการเฉพาะแก่บุคคลทั้ง 3 ประเภทที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และเป็นลักษณะพิเศษประการหนึ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยในการติดตามและตรวจสอบพฤติกรรมอันมีลักษณะพึงสงสัยในการฟอกเงิน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดผู้เขียนเห็นว่า แนวความคิด ทฤษฎี หลักการ มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่ดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน 11 มูลฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งพอสรุปได้ว่า มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อควบคุมหรือสกัดกั้นการฟอกเงินของผู้ที่ได้เงินมาจากการกระทำความผิดกฎหมายคดีร้ายแรง (ความผิดมูลฐาน) ซึ่งได้เงินไปครั้งละมาก ๆ
2. ทำให้เจ้าหน้าที่รู้หลักฐานข้อมูลความเคลื่อนไหวของเงิน รู้เส้นทางที่มาของเงิน
3. เจ้าหน้าที่สามารถยึดหรืออายัด ตรวจสอบหรือริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดมูลฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการปราบปรามอาชญากรรมโดยการจัดการกับทรัพย์สิน หรือเงินได้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยมีให้ทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถูกแปรสภาพเปลี่ยนรูปหรือถูกแปลงให้เป็นทรัพย์สินหรือเงินได้ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือที่เรียกกระบวนการนี้ว่า “การฟอกเงิน” ดังนั้นมาตรการการปราบปรามคือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และมีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน และมาตรการการป้องกัน โดยการให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ เช่น การแสดงตนของลูกค้า การบันทึกข้อมูล และการรายงานการทำธุรกรรมอื่นๆ ซึ่งจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศที่วางออกและผลกระทบต่อการพาณิชย์ซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเทศ	1. จำนวนเงินที่ต้องรายงาน
สหรัฐอเมริกา	กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การ จ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน (หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด) ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดคือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐ ⁷⁰ ขึ้นไป
อังกฤษ	ให้ดุลพินิจเจ้าหน้าที่ธนาคารว่ามีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่
ออสเตรเลีย	กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจด้านการเงินรายงานธุรกรรมเงินสดทั้งในและนอก สถาบัน ที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 เหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป
ไทย	กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่า ธุรกรรมดังกล่าวเป็น ⁷⁰ 1. ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป 2. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป
ประเทศ	2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
สหรัฐอเมริกา	1. Bank Secrecy Act 1970(BSA) 2. Money Laundering Control Act 1986 (MCLA) 3. USA PATRIOT ACT 2001 หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975
อังกฤษ	1. The Drug Trafficking Offenses Act 1986 (DTOA) 2. Money Laundering Regulation 1993
ออสเตรเลีย	1. Financial Transaction Report Act 1988 (The Report Act หรือ The FTR ACT) 2. Telecommunication Act 1991
ไทย	1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 2. พระราชบัญญัติความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 3. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจ เครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 4. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 5. ประมวลกฎหมายอาญา

⁷⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเทศ	3. หน่วยงานที่ดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
สหรัฐอเมริกา	The Financial Crime Enforcement Network: Fin CEN
อังกฤษ	The National Criminal Intelligence Service: NCIS
ออสเตรเลีย	The Australian Transaction Reports and Analysis Centre: AUSTRAC
ไทย	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ สำนักงาน ปปง.

จากการศึกษาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนั้น กำหนดเพียงแต่ให้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนที่ไม่รายงานธุรกรรมทางการเงินอันพึงสงสัย แต่เนื่องจากวิธีการที่อาชญากรหรือนักฟอกเงินใช้ในการซ่อนเร้น ปกปิด หรือการยกย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมมีมากมาย ยิ่งเวลาผ่านไปเทคนิคที่ใช้ก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีความซับซ้อนและชาญฉลาดมากขึ้น ดังนั้นกฎหมายจึงให้ดุลพินิจแก่ผู้มีหน้าที่พิจารณาการเคลื่อนไหวของนักฟอกเงินหรือธุรกรรมที่เกิดขึ้นนั้นว่าเป็นไปอย่างไร ซึ่งการศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์สภาพปัญหามาตรการทางกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว กับต่างประเทศจึงได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ 4

ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายด้านการฟอกเงิน และผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

ประเทศลาวได้ประกาศใช้คำสั่งว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน เลขที่ 55/นย ลงวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2549 เป็นครั้งแรก คำรั้งดังกล่าวได้กลายเป็นรูปแบบในการปฏิบัติงานและการจัดการเกี่ยวกับกาฟอกเงิน ซึ่งได้ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องปรับตัวและตอบสนองข้อมูล ระเบียบการจัดการ การดำเนินงาน การให้ความร่วมมือ การสอดคล้อง การรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย การรวบรวมข้อมูลแล้วรายงานให้หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งในที่นี้ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ในการจัดการกับธุรกรรมต่าง ๆ และเป็นประเด็นด้านหน้าที่ต้องพบกับตัวบุคคลหรือลูกค้าที่มาทำธุรกรรมทางการเงินนั้น ๆ ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์จากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว และข้อดีและข้อเสียของการมีกฎหมายด้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว มีรายละเอียดดังนี้

ในการกำหนดมาตรการด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว ได้กำหนดให้การฟอกเงินมีความผิดทางอาญาและกำหนดบทลงโทษ การริบทรัพย์ที่เกิดผลของการฟอกเงินนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนากฎหมายให้เป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 หรืออนุสัญญาเวียนนา พ.ศ.2531 (Vienna Convention 1988) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ได้กำหนดมาตรการและแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและ Vienna Convention นี้ได้วางปทัสถานในการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินเพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญา โดยที่อนุสัญญานี้ได้กำหนดมาตรการที่เป็นความผิดอาญาแก่ผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้จำหน่าย ผู้ขน ผู้ปลูก ผู้ครอบครองยาเสพติด

ผู้สนับสนุนหรือจัดการทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน⁷¹

นอกจากกฎหมายอาญาของลาวที่กำหนดโทษไว้แล้วยัง มีข้อเสนอแนะของ Financial Action Task Force: FATF เป็นโครงการร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฟอกเงินที่ผ่านสถาบันการเงิน โดยการประชุมระหว่างประเทศกลุ่มอุตสาหกรรมเจ็ดประเทศ (กลุ่ม G7) เพื่อพัฒนาแนวความคิดในการป้องกันการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดหลักการสำคัญไว้และเสนอแนะ 40 ข้อ ที่เกี่ยวกับมาตรการทางอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร ตลอดจนมาตรการและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของสถาบันการเงินและการกำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยที่ข้อเสนอเหล่านั้นมีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทหรืออนุสัญญาเวียนนา

หลักการเกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน โครงการ FATF ได้กำหนดหลักการแก่ประเทศสมาชิก อันมีสาระสำคัญดังนี้

1. การลงโทษการฟอกเงิน การกำหนดฐานความผิดและโทษของการฟอกเงิน บางประเทศมีการกำหนดการกระทำผิดโดยเจตนา แต่บางประเทศนั้นกำหนดความผิด รวมทั้งการที่ละเลยและไม่เจตนาด้วย ส่วนการลงโทษความผิดดังกล่าวนี้มีตั้งแต่โทษปรับ จำคุก และการห้ามประกอบอาชีพบางประเภท

2. การยึดและการอายัดทรัพย์สิน ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ได้มีการกำหนดมาตรการภายในประเทศให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด แต่บางประเทศยังได้กำหนดมาตรการครอบคลุมถึงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการฟอกเงินอีกด้วย

3. กฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของธนาคาร (Bank secrecy Laws) และข้อกำหนดเรื่องรายงาน

1) ประเทศสมาชิกทุกประเทศกำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนในการฝากเงิน และไม่อนุญาตให้มีการใช้บัญชีที่ปกปิดชื่อจริงของลูกค้า

2) ประเทศสมาชิกบางประเทศกำหนดให้ธนาคารต้องทำการเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการต่อต้านการฟอกเงินและอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น ข้อมูลด้านธุรกิจ เงินสดที่มีมูลค่าสูง ๆ หรือข้อมูลธุรกิจด้านต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะส่งมอบให้ผู้รักษากฎหมายในกรณีที่มีคำสั่งศาล

⁷¹ ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์, Vienna Convention: ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน, วารสารนิติศาสตร์, 23(3), (2537), 510.

3) การสืบค้นหาธุรกิจที่ต้องสงสัย ผู้รักษากฎหมายสามารถสืบค้นหาได้โดยอาศัยให้ธนาคารที่ตั้งระบบการตรวจค้นหาธุรกิจที่น่าสงสัยได้ โดยที่ธนาคารนั้นไม่มีความผิดในการเปิดเผยความลับของลูกค้า อย่างไรก็ตาม บางประเทศยังไม่สามารถรายงานธุรกิจดังกล่าวได้เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมายเรื่องการเปิดเผยความลับของธนาคาร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการสำหรับสถาบันการเงิน โครงการ FATF ได้เสนอแนะ 40 ประการเพื่อต่อต้านการใช้ระบบสถาบันการเงินในการฟอกเงินได้แก่

1. แต่ละประเทศควรปฏิบัติตามข้อสัญญาในอนุสัญญาเวียนนาโดยทันทีและควรกระทำการให้สัตยาบันด้วย
2. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของสถาบันการเงินเพื่อให้เป็นอุปสรรคต่อการนำข้อเสนอนี้มาใช้ปฏิบัติ
3. มาตรการต่อต้านการฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย ควรรวมถึงการเพิ่มความร่วมมือและข้อกฎหมายการช่วยสนับสนุนการสืบสวน การดำเนินการตามกฎหมายและส่งผู้ร้ายข้ามแดน
4. แต่ละประเทศควรดำเนินมาตรการ ให้รวมถึงมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา
5. แต่ละประเทศควรพิจารณาเพิ่มบทลงโทษสำหรับการฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดให้หนักเท่ากับโทษอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ
6. ความผิดจากการฟอกเงินนั้น อย่างน้อยควรเริ่มต้นตั้งแต่การล่องรู้ถึงธุรกรรมเพื่อการฟอกเงิน เพราะการล่องรู้ดังกล่าวเป็นการแสดงถึงเจตนาผิดทางหนึ่งนั่นเอง
7. ทั้งสถาบันการเงินและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินที่ร่วมมือกันฟอกเงิน ควรมีความผิดทางอาญาด้วยกัน
8. ประเทศต่าง ๆ ควรจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นตามข้อสัญญาที่กำหนดในอนุสัญญาเวียนนา อันรวมถึงมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากการฟอกเงิน หรือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน รวมถึงมาตรการที่ใช้กำหนดบทลงโทษทางอาญา ทางแพ่ง และทางการเงิน
9. ข้อเสนอแนะที่ 12-19 ในข้อเสนอดังกล่าว ควรจะมีผลบังคับใช้กับธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ ด้วย
10. รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการใด ๆ เพื่อให้องค์กรทั้งหลายที่มีการทำธุรกรรมเกี่ยวข้องกับการชำระเงินสดในจำนวนมาก ๆ ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ 40 ประการนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

11. ควรมีการกำหนดประเภทสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และสถาบันอื่น ๆ ที่ทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินสด ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ประการนี้ให้สอดคล้องกันแต่ละประเทศ

12. สถาบันการเงินใด ๆ ไม่ควรมีบัญชีชื่อกปิดชื่อจริงของลูกค้าหรือบัญชีที่ใช้ชื่อปลอม และควรให้มีกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อกำหนด หรือข้อตกลงระหว่างสถาบันการเงินกันเองว่าต้องให้ลูกค้าแสดงตนพร้อมเอกสารแสดงตน (Identifying Document) และบันทึกประวัติ เมื่อเริ่มทำธุรกรรมกับลูกค้า

13. สถาบันการเงินควรมีมาตรการอันได้มาซึ่งข้อมูลประวัติที่แท้จริงของลูกค้า โดยเฉพาะ ในกรณีที่มีผู้อื่นมากระทำการแทน

14. สถาบันการเงินควรเก็บประวัติการทำธุรกรรมต่าง ๆ ไว้ไม่น้อยกว่าห้าปี ทั้งนี้ เพื่อสามารถให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายสำหรับประกอบการสืบสวนหรือการดำเนินคดี

15. สถาบันการเงินควรให้ความสนใจกับธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงหรือธุรกรรมที่มีรูปแบบผิดปกติ เช่น เป็นการกระทำที่ไม่สมเหตุผลทางเศรษฐกิจและทางกฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนสืบหาข้อเท็จจริงถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมที่สงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย

16. ควรจะกำหนดให้มีกฎหมายคุ้มครองสถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน เพื่อไม่ให้มีความผิดในการที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันพึงสงสัยว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายตามที่กฎหมายกำหนดไว้

17. สถาบันการเงิน ผู้บริหาร และบรรดาเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน ไม่ควรแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงการรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมของลูกค้าแก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย

18. สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ทั้งในกรณีของประเทศที่ใช้ระบบรายงานโดยบังคับ และระบบสมัครใจ

19. ในประเทศที่ไม่มีข้อกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยของลูกค้า สถาบันควรปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือหรือมีความสัมพันธ์กับลูกค้าและปิดบัญชีของลูกค้านั้น

20. สถาบันการเงินควรจัดให้มีโครงการด้านการฟอกเงิน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย กรรมวิธี การควบคุมชั้นในองค์กร และการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ระดับบริหารดูแลให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว ตลอดจนการจัดให้มีการคัดเลือกพนักงานที่มีคุณภาพ จัดให้มีการฝึกอบรมพนักงาน และให้มีกลไกตรวจสอบระบบการต่อต้านการฟอกเงิน

21. สถาบันการเงินควรให้ความสนใจและพึงเล็งความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และในการทำธุรกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลของประเทศที่ไม่ได้นำข้อแนะนำ 40 ประการนี้มาใช้บังคับ

โดยเฉพาะในกรณีที่ธุรกรรมนั้น ๆ ไม่มีเหตุทางเศรษฐกิจและในกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการเงินก็ควรกำหนดให้มีการสอบถามและบันทึกประวัติในการทำธุรกิจของบุคคลนั้นไว้ก่อน

22. สถาบันการเงินควรกำหนดให้สาขาหรือบริษัทย่อยของตนในต่างประเทศปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้นให้มากที่สุดเท่าที่กฎหมายของแต่ละประเทศที่ตั้งสำนักงานนั้น ๆ จะอนุญาตให้ทำได้ สำหรับในกรณีที่กฎหมายของประเทศที่มีสำนักงานตั้งอยู่ไม่อนุญาตให้ปฏิบัติหลักเกณฑ์ได้ ก็ให้สาขาหรือสำนักงานย่อยของสถาบันการเงินนั้น แจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่รักษากฎหมายในประเทศที่สำนักงานใหญ่ของสถาบันการเงินนั้นตั้งอยู่ทราบ

23. ควรจัดให้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะดำเนินมาตรการสืบสวนและการกำกับควบคุมการส่งเงินสดข้ามแดนอย่างเข้มงวด ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรี

24. ประเทศต่าง ๆ ควรจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ และประโยชน์การกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้กระทำการเป็นคนกลางทางธุรกิจต่าง ๆ นั้นต้องรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับเงินตราทั้งในประเทศและระหว่างประเทศที่มีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้ แก่หน่วยงานกลางของรัฐบาล โดยหน่วยงานดังกล่าวจะทำการรวบรวมข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฟอกเงิน

25. ประเทศต่าง ๆ ควรสนับสนุนพัฒนาการ และเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อทดแทนการโอนเปลี่ยนมือด้วยเงินสดโดยตรง เช่น การใช้เช็ค การใช้บัตรเครดิต และการนำเงินเดือนฝากเข้าบัญชีโดยตรง เป็นต้น

26. เจ้าหน้าที่ผู้กำกับสถาบันหรือผู้ที่กระทำการเป็นคนกลางทางธุรกิจต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ที่รักษากฎหมายควรจะดำเนินการให้สถาบันที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนมีมาตรการป้องกันการฟอกเงินอย่างเพียงพอ รวมทั้งเจ้าหน้าที่เหล่านั้นควรให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน

27. เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายควรกำกับและออกกฎหมายควบคุมกิจการอื่น ๆ ที่ใช้เงินสดทำธุรกิจ เพื่อกำหนดให้กิจการนั้น ๆ นำข้อแนะนำ 40 ประการนี้มาปฏิบัติ

28. เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายควรกำหนดแนวทางที่จะช่วยให้สถาบันการเงินตรวจพบพฤติกรรมที่น่าสงสัยของลูกค้าและควรจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางดังกล่าวอยู่เสมอ

29. เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายหรือผู้กำกับสถาบันการเงินควรจะใช้มาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือผู้สมรู้ร่วมคิดเข้าครอบงำกิจการของสถาบันการเงิน

30. ควรจะให้มีการบันทึกรายงานเงินสดหมุนเวียนระหว่างประเทศ เพื่อจะได้สามารถประมาณการปริมาณเงินสดที่หมุนเวียนภายในประเทศต่าง ๆ และในระหว่างประเทศ

31. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายในระดับระหว่างประเทศ เช่น องค์การตำรวจสากล (Interpol) และ สภาความร่วมมือทางศุลกากร (Customs Cooperation Council) ควรจะรับผิดชอบในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายอื่น ๆ ทราบถึงเรื่องการฟอกเงินครั้งล่าสุดตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในการฟอกเงิน ขณะเดียวกัน ธนาคารกลางและผู้กำกับธนาคารก็สามารถดำเนินการเช่นนี้ผ่านเครือข่ายของตนเช่นกัน

32. ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการ เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมที่น่าสงสัย ตามที่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายของประเทศอื่น ๆ ร้องขอ ทั้งนี้ ควรจะได้มีการปกป้องให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นไปอย่างสอดคล้องกับกับข้อกำหนดในประเทศและในระหว่างประเทศในการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy protection) และการคุ้มครองข้อมูล (data protection) ด้วย

33. ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าความแตกต่างของมาตรฐานความรู้ด้านความจำกัดความเรื่องการกระทำความผิดโดยการฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคต่อความสามารถหรือความตั้งใจของนานาประเทศ ในการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายร่วมกัน (mutual legal assistance)

34. การร่วมมือระหว่างประเทศ ควรได้รับสนับสนุนจากข้อตกลงและการดำเนินการในระดับข้อตกลงสองฝ่าย (bilateral) และระดับข้อตกลงหลายฝ่าย (multilateral) ซึ่งมีหลักการทางกฎหมายร่วมกันในอันที่จะให้มีมาตรการเพื่อการช่วยเหลือกันและกันมากที่สุด

35. ประเทศต่าง ๆ ควรสนับสนุนให้มีข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น ข้อตกลงของ Council of Europe ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด เป็นต้น

36. ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันในการสืบสวน

37. ควรกำหนดให้มีวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยการใช้มาตรการต่าง ๆ บังคับ เช่น การให้สถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นบันทึกรายงานค้นหามูลค่าและหลักฐานต่าง ๆ ที่ใช้กับการสืบสวนคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน และในการดำเนินคดีในต่างประเทศ เป็นต้น

38. ควรจัดให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเร่งด่วนเพื่อสนองตอบตามที่ต่างประเทศร้องขอในการชี้ตัว ยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงิน หรือจากการกระทำความผิดทางอาญา เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินที่นำมาฟอก

39. เพื่อเป็นการป้องกันการขัดแย้งของเขตอำนาจศาล ในกรณีที่เกิดอยู่ภายใต้การดำเนินคดีของหลายประเทศ จึงควรจะได้มีการพิจารณาถึงเครื่องมือและกลไกเพื่อเลือกสถานที่

พิจารณาคดีที่ดีที่สุด สำหรับดำเนินคดีกับผู้ต้องหายุติธรรม และในทำนองเดียวกันควรจะได้มีการดำเนินการ เพื่อร่วมมือในการยึดและอายัดทรัพย์สิน ซึ่งอาจหมายรวมถึงการแบ่งจัดสรรทรัพย์สินที่ยึดมาได้ระหว่างกัน

40. ประเทศต่าง ๆ ควรมีกรรมวิธีที่จะส่งผู้ต้องหาคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ข้ามแดนกันได้

จะเห็นได้ว่าข้อแนะนำ 40 ประการดังกล่าวนี้เป็นหลักการพื้นฐานเพื่อควบคุม ป้องกัน การกระทำความผิดเป็นการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งข้อแนะนำในหลายข้อได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของหลายประเทศ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย รวมทั้งคำรัฐด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว ด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดระบบการควบคุมและกำกับดูแลภายในประเทศอย่างสมบูรณ์ สำหรับธนาคารและในกรณีที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของตนเอง เพื่อป้องกันและตรวจจับการฟอกเงินทุกรูปแบบ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเน้นข้อกำหนดเรื่องการแสดงตนของลูกค้า การเก็บรักษาบันทึกทางการเงินและการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย พร้อมด้วยการวางมาตรการทอาญา เช่น มาตรการริบและยึดทรัพย์สินซึ่งถือเป็นการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สินและการจัดการกับทรัพย์สินที่ถูกริบไว้ อันเป็นการกำจัดฐานทางเศรษฐกิจของกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนของการรายงานธุรกรรมต่าง ๆ และมาตรการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้น ได้มีการกำหนดในอนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) และมีข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force: FATF) อนุสัญญาและข้อแนะนำดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นบรรทัดฐานให้สถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามกลายเป็นระเบียบกฎหมายที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งก็จะกลายเป็นกฎหมายที่จะเป็นผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์

4.1 ผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์จากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดำเนินไปตามกลไกที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง ไม่มีการนำเงินที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นมีความมั่นคงต่อไป ทำให้นักลงทุนมีความ

เชื่อถือต่อการนำเงินมาลงทุนเพราะระบบการลงทุนภายในประเทศที่มีเสถียรภาพ ไม่มีการนำเอาเงินที่มาจากภาระทำความผิดเข้ามาในระบบการเงิน ช่วยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เพราะมีกลไกของกฎหมายในการตรวจสอบเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือจากธุรกิจที่ผิดกฎหมายที่มีการเปลี่ยนสภาพหรือการฟอกเงินแล้ว ที่จะนำไปเป็นต้นทุนในการกระทำผิดอีก ส่งผลที่ดีต่อภาพพจน์ของประเทศ ทำให้ต่างประเทศเห็นว่าประเทศดังกล่าวได้มีการพัฒนาระบบกฎหมาย เศรษฐกิจและสังคมไปอีกระดับหนึ่งที่มีการปราบปรามการทำความผิดอย่างจริงจังและเป็นประเทศที่เหมาะสมแก่การลงทุน ทำการค้าระหว่างประเทศ

ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายนี้อาจส่งผลกระทบถึงการนำเงินเข้า ออกประเทศอย่างเสรี หน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายฉบับนี้มากที่สุดคือ สถาบันการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธนาคารพาณิชย์ ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณธุรกิจน้อยลง ด้วยเหตุผลที่ต้องแสดงตนเมื่อมีการทำธุรกรรมต่างๆ ผลที่เกิดจากปริมาณธุรกิจที่ลดลงก็จะทำให้รายได้ลดลงตามทั้งในรูปของดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าธรรมเนียม ค่าบริการอื่น ๆ ผลกำไรของสถาบันการเงินต้องลดลงตาม ตลอดจนถึงการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจำนวนมากออก ซึ่งบางครั้งอาจสร้างความเสียหายแก่สถาบันการเงินอีกด้วย เช่น เกิดหนี้สูญ เป็นต้น

โดยภาพรวมแล้วกฎหมายการฟอกเงินนี้จะส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์เป็นหลักทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องสูญเสียลูกค้าที่ไม่ยอมแสดงตัวไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลของตนเอง แต่หากธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งทั้งในและต่างประเทศใช้ข้อกำหนดและมาตรฐานเดียวกันทุกที่ก็จะทำให้อาชญากรไม่สามารถหลบไปติดต่อกับสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์อื่นที่รอดพ้น จากการที่อยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ผลกระทบที่เกิดกับสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ก็จะน้อยลง

จากข้อสังเกตผู้เขียนพบว่ากรณีที่สถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของผู้ที่ต้องการฟอกเงินมาใช้บริการก็เพราะ

1. การบริการที่มีลักษณะที่กว้างขวางหลายรูปแบบ ทำให้ผู้ที่กระทำความผิดฐานการฟอกเงินคิดหาวิธีการฟอกเงินให้มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ กันไป
2. ระบบเครือข่ายที่กว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ ส่งผลให้สะดวกต่อการเลือกใช้บริการในระบบดังกล่าว
3. ระบบห้ามเปิดเผยความลับของลูกค้า กล่าวคือ สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ห้ามเจ้าหน้าที่เปิดเผยจำนวนเงินในบัญชีหรือทรัพย์สินที่รับฝากไว้กับสถาบันดังกล่าว เพราะถือว่าเป็นความลับของลูกค้าที่ปกปิดไว้ และถ้านำไปเปิดเผยโดยไม่ชอบจะถูกลงโทษตามกฎหมาย

4.1.1 ผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์

สถาบันการเงินหรือธนาคารเป็นหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นแหล่งหมุนเวียนของปริมาณเงินตราหรือตราสารทางการเงิน รวมทั้งการค้ำประกันด้วยหลักทรัพย์ที่เป็นหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ โดยผลกระทบใด ๆ อันเกิดขึ้นต่อสถาบันการเงินย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียไปถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามผลกระทบต่อสถาบันการเงิน อันอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามมาตรการในการตรวจสอบซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินหลายประการกล่าวคือ⁷²

1. ปริมาณธุรกิจน้อยลง ด้วยเหตุที่ต้องมีการเปิดเผยแสดงตนเมื่อมีการติดต่อเพื่อเปิดบัญชี ส่งเงินหรือโอนเงินเป็นจำนวนมากของลูกค้านั้น ย่อมจะทำให้อาชญากรต่าง ๆ งดการติดต่อหรือยกเลิกการใช้บริการ และส่วนเงินที่นำมาทำธุรกิจนั้นเป็นเงินจำนวนมากมหาศาล ซึ่งมีผลต่อการหมุนเวียนกระแสการเงินของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ บุคคลผู้สุจริตบางคนไม่ต้องการเปิดเผยทรัพย์สินของตน ด้วยเหตุผลบางประการ ดังเช่น ไม่ต้องการให้ญาติทราบถึงการมีทรัพย์สินสมบัติของตน อาจหลีกเลี่ยงไม่ต้องการติดต่อดำเนินธุรกรรมใด ๆ กับสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่นกัน

2. รายได้ของสถาบันการเงินลดลง เนื่องมาจากผู้มาติดต่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียลูกค้ารายใหญ่ จะส่งผลกระทบต่อรายได้ทางธุรกิจของสถาบันการเงิน อันก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อการดำเนินการจ้างงานของลูกค้าภายในสถาบันการเงินนั้น

3. ก่อให้เกิดภาระในการรวบรวม และรายงานข้อมูลทางธุรกิจแก่สถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลลูกค้า การจัดหาสถานที่จัดเก็บข้อมูล และจัดหาสิ่งที่ใช้เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการจัดเก็บและรายงาน เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันการเงินจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ประจำอยู่เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวม และรายงานข้อมูลทางธุรกรรม อันเป็นการสูญเสียกำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอยู่จากการปฏิบัติงานปกติ

4. ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น การที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินจะต้องรายงานให้สำนักงานบริหารข้อมูลทราบถึงการฟอกเงิน หากว่ามีเหตุอันควรสงสัยหรือเมื่อมีการขอข้อมูลนั้น ในกรณีที่สถาบันการเงินรายงานผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วน สถาบันการเงินอาจถูกลงโทษตามกฎหมายหรือต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรได้

⁷² ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 87-89.

5. สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์อาจต้องประสบกับปัญหา การที่ผลกำไรจากการประกอบการธุรกิจในฐานะธุรกิจต่าง ๆ เช่น การฝาก การถอน การขอสินเชื่อ การโอนเงิน ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ อื่น ๆ นั้นลดลง ภาระค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้อมูล การรายงานเพิ่มขึ้น ตลอดจนการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจำนวนมากออกบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน โดยเฉพาะสถาบันการเงินที่อยู่ในสภาพที่ไม่แข็งแรงเพียงพอ ผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้ต้องประสบกับปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลต่อเนื่องจากการเกิดสถาบันการเงินที่มีปัญหา นอกจากจะก่อให้เกิดการตื่นตระหนกแก่ผู้ออมหรือผู้ที่ลงทุนแล้ว ยังเป็นภาระต่อทางรัฐและสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ต้องจะเข้ามาช่วยเหลือผู้เดือดร้อน

จากผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า การออกกฎหมายการฟอกเงินก็ได้ส่งผลดีต่อสถาบันการเงินเช่นกัน ซึ่งทำให้เกิดมีการแข่งขันที่เป็นธรรมในการประกอบการธุรกิจ สร้างสภาพคล่องที่ดีให้แก่สถาบันการเงินในการที่ไม่ถูกกล่าวหาว่าเป็นแห่งที่ใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งจะส่งผลให้มีการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจและทำให้ปริมาณเงินไหลเข้าในระบบมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การขยายตัวของธุรกิจธนาคารใน สปป.ลาว ได้เพิ่มขึ้นมากในช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2553 ได้มีการอนุญาตให้มีการก่อตั้งธนาคารเอกชนและธนาคารต่างประเทศขึ้น ซึ่งพบว่า การเพิ่มขึ้นดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการที่ประทับใจ รวดเร็ว ทันสมัย มีเครือข่ายการเงินที่กว้างขวาง ซึ่งในสภาวะของการแข่งขันของธุรกิจนั้นจะต้องทำให้รายจ่ายนั้นน้อยกว่ารายรับและทำกำไรให้ได้มากที่สุด แต่จะพบว่า รายได้ส่วนใหญ่ของสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์นั้นย่อมเกิดมาจากผลของปริมาณลูกค้าที่เข้ามาประกอบการธุรกรรมทางการเงิน เช่น การโอนเงิน ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ อื่น ๆ ดังนั้นในการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ที่เป็นธุรกิจที่ให้บริการทางการเงินอย่างแน่นอน เพราะได้กระทบต่อปริมาณธุรกรรมของลูกค้าที่เข้าใช้บริการในสถาบันแห่งนั้น ในกรณีที่ผู้มาใช้บริการย่อมต้องการการบริการอย่างรวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก แต่การที่ให้ลูกค้าต้องทำการแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมนั้นอาจก่อความรำคาญใจให้ลูกค้า อาจทำให้ไม่พอใจในการบริการดังกล่าวได้ และเลิกที่จะมาใช้บริการทำให้ปริมาณของธุรกรรมลดลง เมื่อธุรกรรมลดลงรายได้ย่อมลดลงตาม แต่ความรับผิดชอบในการรายงานและการรวบรวมข้อมูลกลับเพิ่มขึ้น ธนาคารต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลลูกค้า การจัดหาสถานที่จัดเก็บข้อมูล และจัดหาสิ่งที่ใช้เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการจัดเก็บและรายงาน เป็นต้น เมื่อรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น กำไรย่อมลดลงตามกัน ซึ่งอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์ประสบกับปัญหา และส่งผลถึงการออม การจ้างงาน รายได้ของพนักงาน และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของชาติต่อไปได้

4.1.2 ผลกระทบต่อประชาชน

นอกจากธนาคารพาณิชย์ที่เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับผลกระทบโดยตรงแล้วประชาชนก็เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมเช่นกัน เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการประกอบธุรกิจและทำธุรกรรมย่อมได้รับผลกระทบ ดังนี้⁷³

1. ก่อให้เกิดภาระในการทำธุรกรรม โดยประชาชน นักธุรกิจและนักลงทุนผู้ประสงค์จะทำธุรกรรม จะต้องจัดเตรียมหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับสถาบันการเงิน ซึ่งเพิ่มความยุ่งยากและสูญเสียเวลาในการประกอบธุรกิจของบุคคลเหล่านี้

2. ก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันเกิดขึ้นจากการที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดทำเอกสารเพื่อการตรวจสอบ รวมทั้งรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมายฟอกเงินฉบับนี้ หากสถาบันการเงินได้ผลกระทบการสูญเสียทางการเงินนั้นแก่ลูกค้าผู้ใช้บริการเพื่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ก็ย่อมก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นในการประกอบธุรกิจ ซึ่งอาจมีการผลกระทบต่อเนื่องไปยังราคาของสินค้า และบริการของธุรกิจที่ได้รับผลกระทบทางด้านรายจ่ายนั้นอีกด้วย

3. ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ในกรณีที่เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดการกลั่นแกล้ง จากผู้ไม่หวังดีโดยมีการแจ้งข่าวไปทางนายราชการว่า บุคคลบางคนกระทำความผิดตามกฎหมายนี้หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายเลือกปฏิบัติหรือใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งประชาชนบางคน เพราะกฎหมายฟอกเงินกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลายประการ เช่น การเข้าไปค้นในเคหะสถาน และการสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ชั่วคราว เป็นต้น อันเป็นการรบกวนสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินธุรกิจ และทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงทางธุรกิจแก่บุคคลนั้นแม้ภายหลังจะสามารถพิสูจน์ว่ามีผิดตามที่ถูกลกล่าวหาก็ตาม

จากการศึกษาพบว่าผลกระทบที่มีต่อประชาชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นภาระในการทำธุรกรรมที่ต้องเตรียมเอกสารต่าง ๆ ภาระที่เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการประกอบธุรกรรมในแต่ละครั้ง และอาจก่อความเสียหายที่เกิดจากความเข้าใจผิดหรือการกลั่นแกล้งโดยผู้ที่ไม่หวังดีที่ต้องการทำให้ผู้อื่น

⁷³ ไชยศ เหมะรัชตะ, มาตรการกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 89-90.

เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือต้องการทำให้ธุรกรรมในธุรกิจของประชาชนนั้นล่าช้าเกินกำหนดเวลาในการชำระค่าสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นเสียหาย และขาดความเชื่อถือจากคู่ค้าธุรกิจด้วย ถึงแม้ว่าในภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้มีการกระทำนั้นจริงตามการกล่าวหานั้นก็ตาม แต่ก็ได้เกิดผลเสียหายแก่ประชาชนไปแล้ว ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่อยากจะเข้ามาทำธุรกรรมในสถาบันการเงินดังกล่าว และก่อให้เกิดผลเสียหายแก่สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์นั้น

4.1.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจนั้นปริมาณเงินนอกระบบ (เงินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย) เป็นสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุม (ด้านปริมาณเงิน) เพราะว่าการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศนั้นไม่ได้ใช้ปริมาณเงินเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่ปริมาณเงินมีความสัมพันธ์กับดัชนีที่สำคัญทางเศรษฐกิจหลายตัว เช่น อัตราเงินเฟ้อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปริมาณเงินนอกระบบที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง จะมีผลส่งให้เกิดความบิดเบือนตัวเลขที่แสดงข้อมูลดัชนีทางเศรษฐกิจ บิดเบือนไม่ตรงความเป็นจริง ทำให้อาจเกิดการกำหนดนโยบายทางการเงินที่ผิดพลาดได้ เพราะการนำเงินสกปรกเข้ามาในระบบเศรษฐกิจทั้งที่เงินเหล่านั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลผลิตหรือสร้างงานที่ขอบด้วยกฎหมายขึ้นมาเลย

จากการศึกษาพบว่าไม่มีอาชญากรรมประเภทไหนอีกแล้ว ที่สามารถสร้างความเสียหายมากเท่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการฟอกเงินที่ได้มาจากการทำความผิดหรือการสนับสนุนเงินทุนให้แก่กลุ่มก่อการร้าย ทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงิน ที่วัดผลเสียหายได้และความสูญเสียที่นอกเหนือจากตัวเงินที่วัดผลมิได้ ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายที่มากมายมหาศาลและมีผู้เสียหายจำนวนมาก ทำให้ระบบเศรษฐกิจต้องสั่นคลอนได้ หากกิจการลงทุนใหญ่ ๆ หรือธนาคารเกิดชะงัก ทำให้เกิดความไม่มั่นใจแก่ลูกค้าหรือผู้ที่มาติดต่อกับสถาบันนั้น เช่น ธุรกิจธนาคารที่ต้องการความเชื่อถือจากลูกค้ามาก หากมีการทุจริตเกิดขึ้นในธนาคารนั้น แม้ว่าจำนวนเงินที่เกิดจากการทุจริตไม่ได้กระทบกระเทือนเสถียรภาพทางการเงิน แต่ถ้าลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ไม่มั่นใจในสถาบันการเงินหรือผู้บริหารแล้ว ผลที่ร้ายแรงอาจเกิดขึ้นกับธนาคารนั้นได้ และย่อมส่งผลเป็นลูกโซ่ไปถึงเสถียรภาพความมั่นคงทางการเงินของประเทศนั้นเอง

ผลกระทบต่อสถาบันการเงินใน สปป.ลาว ภายใต้กฎหมายด้านการฟอกเงินนั้นไม่เป็นเรื่องร้ายแรงเมื่อเปรียบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงิน ซึ่งสถาบันการเงินต้องได้ปรับตัวเข้าสู่ระบบใหม่ อย่างไรก็ดี คงต้องใช้เวลาแก่สถาบันการเงินบ้าง เนื่องจากแนวทางการปฏิบัติการทำงานในลักษณะที่เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่และมีความเคยชินในรูปแบบการทำงานในระบบเดิมที่เป็น

เวลานานแล้ว นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์ของรัฐ ในการกำกับควบคุมจะช่วยในการแบ่งเบาภาระของสถาบันการเงินลงได้ในอีกส่วนหนึ่ง เนื่องจาก ภาพลักษณ์ของสถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว นั้นเสมือนเป็นแหล่งลงทุน ที่ประชาชนลาวได้ให้ค่านิยมยึดถือมานาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดี เป็นอันดับแรก

4.1.4 ผลกระทบทางด้านกฎหมาย

ในด้านกฎหมายนั้นจะทำให้สามารถดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินที่ได้จากการ กระทำความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดช่องให้สามารถนำกฎหมายนี้ไป บังคับใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอื่น ๆ ได้ เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพใน การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดขั้นต้นได้ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการ ตามกฎหมายได้เร็วยิ่งขึ้น และส่งผลต่อภาพรวมในการร่วมมือกับต่างประเทศในการปฏิบัติตาม อนุสัญญาต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคได้อย่างสะดวกขึ้น

4.2 ข้อดีและข้อเสียของการมีกฎหมายด้านการฟอกเงินใน สปป.ลาว

ในการออกกฎหมายด้านการฟอกเงินออกมาบังคับใช้ใน สปป.ลาว นั้นนับว่าเป็นป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทางธุรกิจในอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการที่ทำให้ประเทศได้รับความเชื่อถือ ในอีกระดับหนึ่ง และในการออกกฎหมายด้านการฟอกเงินย่อมทำให้เกิดข้อดีและข้อเสียบ้างบาง ประการ มีดังนี้

4.2.1 ข้อดี

4.2.1.1 เป็นการป้องกันและตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ใช้ในรูปแบบการ ฟอกเงิน

4.2.1.2 เป็นมาตรการเสริมที่ทำให้ สปป.ลาว มีมาตรการทางอาญาและลงโทษตาม กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2.1.3 ถ้าไม่มีกฎหมายฟอกเงินนี้จะทำให้ สปป.ลาว เป็นแหล่งฟอกเงินโดยพวก มิจฉาชีพจะสามารถทำการฟอกเงินได้อย่างเสรีโดยไม่นำพาว่าจะผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอันดี

4.2.1.4 ทำให้ธุรกิจของผู้สุจริตอาจถูกกลุ่มมิจฉาชีพทำลายได้โดยง่ายโดยการนำเงินที่ สกปรกนี้มาทุ่มตลาดเพื่อการแข่งขัน ส่งผลให้ธุรกิจที่สุจริตล้มละลายได้

4.2.1.5 กฎหมายนี้จะช่วยได้อย่างมากในการตัดทอนกำลังของผู้กระทำความผิด เพราะเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนี้จะถูกริบเป็นของรัฐ ทำให้ไม่มีเงินทุนที่จะไปทำความผิดต่อไป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากลัวที่สุดสำหรับผู้กระทำความผิด

4.2.1.6 กฎหมายนี้จะช่วยป้องกันล่วงหน้าไม่ให้มีการโอนย้ายเงินออกนอกประเทศ เพราะในกฎหมายนี้ได้กำหนดมาตรการสกัดกั้นชั่วคราวในมาตรา 12 ของคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน ที่กำหนดให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการเชิงรุก

4.2.2 ข้อเสีย

4.2.2.1 ถ้า สปป.ลาวไม่กฎหมายฟอกเงินอาจทำให้ สปป.ลาว กลายเป็นแหล่งฟอกเงิน ทำให้มาตรฐานของความยุติธรรมหรือความถูกต้องในสังคมของ สปป.ลาว ต่ำกว่าต่างประเทศทันที กล่าวคือ การฟอกเงินไม่ได้ผิดกฎหมายใน สปป.ลาว แต่ถ้าไปทำเป็นการฟอกเงินในประเทศอื่นถือว่าผิดและเป็นอาชญากรรมหรือเป็นเรื่องที่เลวร้ายในสังคมโดยรวมจึงต้องรับโทษอย่างสาหัส

4.2.2.2 เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ตลอดจนค่าใช้จ่ายให้กับสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นฝึกรอบรมเจ้าหน้าที่ การจัดทำเอกสารตลอดจนการจัดการเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งข้อมูลและเก็บข้อมูล

4.2.2.3 ลูกค้าของสถาบันการเงินเกิดความเบื่อหน่าย บางรายอาจไม่ให้ความร่วมมือหรือบางราย อาจเลิกใช้บริการเลย

จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่า ใน สปป.ลาว เรื่องการฟอกเงินที่เป็นอาชญากรรมทางธุรกิจนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ใหม่มากเลยทีเดียว นอกจากนี้กฎหมายการด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว ยังเป็นเพียงคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน ถ้าเทียบกับประเทศไทยเทียบเท่าเพียงกฎกระทรวง ยังไม่ได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติอย่างเต็มตัว ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปแบบของกฎหมายที่ออกโดยสภาแห่งชาติลาวในอนาคตอีกต่อไป

ในด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินนั้น ใน สปป.ลาว เป็นเพียงหน่วยงานหนึ่งที่เรียกว่าหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินเป็นภาคส่วนหนึ่งของ ธนาคารแห่ง สปป.ลาว มีภาระบทบาท รับผิดชอบในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์และรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งจะพบว่าการจัดการและการเคลื่อนไหวของหน่วยงานดังกล่าวนี้ยังขาดความคล่องตัวอยู่มากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลียและไทยที่พบว่ามีความคล่องตัวและเป็นหน่วยงานที่อิสระ ที่สามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมาก

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

สปป.ลาว ได้มีการตราคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงินออกมาและได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2549 ได้กำหนดการฟอกเงินเป็นความเป็นทางผิดอาญา โดยที่ได้กำหนดความผิดทางอาญาซึ่งเป็นการผิดขั้นต้นไว้ 21 ความผิด เช่น การก่อการร้าย การสนับสนุนเงินทุนแก่การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ การผลิต ค้าขายหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม การแสดงตนและการบันทึกข้อเท็จจริง มาตรการการสกัดกั้น ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบการฟอกเงิน เพื่อเป็นประโยชน์ทำให้กฎหมายการฟอกเงินสามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการฟอกเงินผู้เขียนได้นำเสนอถึงผลการวิจัย นำเสนอข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้มีการนำเสนอถึงความหมายของการฟอกเงิน รูปแบบของการฟอกเงิน วิธีการขั้นตอน ลักษณะทั่วไปของการฟอกเงินต่าง ๆ บทบาทภาระหน้าที่ของสถาบันการเงินในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันสงสัยและบทบาทในการป้องกันและการสกัดกั้นการฟอกเงิน รวมถึงการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเราจะพบว่าหน้าที่สถาบันการเงินเป็นแหล่งที่ดึงดูดสำคัญที่สุดของผู้กระทำความผิดฐานการฟอกเงินนั้นมีเหตุผลว่าสถาบันการเงินมีเครือข่ายโยงใยทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศทั่วโลก ส่งผลให้สะดวกต่อการเลือกใช้บริการ มีการบริการที่กว้างขวางและหลายรูปแบบ ทำให้ผู้กระทำความผิดคิดหาวิธีการหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการฟอกเงินให้มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ กันไป สถาบันการเงินมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ห้ามให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยจำนวนเงินในบัญชีหรือทรัพย์สินที่รับฝากไว้กับสถาบันการเงิน เพราะถือว่าเป็นความลับของลูกค้าจะต้องปกปิดไว้และห้ามนำไปเปิดเผยโดยไม่ขออนุญาตเช่นนั้นจะถูกลงโทษตามกฎหมาย

5.1 บทสรุป

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฟอกเงินได้กำหนดภาระและหน้าที่ให้กับสถาบันการเงินในการรายงานที่เกี่ยวกับธุรกรรมที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่ธนาคารกลางจัดการให้ลูกค้าหรือผู้ที่ทำนิติกรรมแสดงตนในการทำธุรกรรมหรือนิติกรรม ถึงต้องรายงานให้หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินทราบเมื่อมีธุรกรรมหรือนิติกรรมที่มีเหตุอันสงสัยหรือจำนวนทรัพย์สินเกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

บทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงินต่อกฎหมายการฟอกเงิน

1. กำหนดให้สถาบันการเงินรู้จักลูกค้าของตน การให้ลูกค้าแสดงตน
2. การเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารการติดต่อของลูกค้าสถาบันการเงิน
3. การตรวจสอบกิจการของลูกค้าก่อนการเปิดบัญชี
4. การรายงานให้หน่วยข้อมูลด้านการฟอกเงินทราบถึงบรรดาธุรกรรมที่น่าสงสัย
5. ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่พนักงานสถาบันการเงินให้รู้จักรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย

การรายงานธุรกรรมและหน้าที่ของสถาบันการเงินที่กำหนดโดยบทบัญญัติเหล่านี้ เป็นเพียงลักษณะของธุรกรรมที่มีความสงสัยที่น่าเชื่อถือได้ว่า อาจมีความเกี่ยวข้องเพื่อปกปิดการฟอกเงินเท่านั้น เพราะพฤติกรรมเหล่านั้นมิได้เป็นการฟอกเงินโดยตรง ประกอบกับการบัญญัติแห่งกฎหมายเอง ก็ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนในธุรกรรมดังกล่าว เนื่องจากเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ความรู้ความชำนาญการในการตัดสินใจ ว่าควรติดตามข้อมูลเหล่านั้นเมื่อมีการรายงานจากธนาคารพาณิชย์ที่ส่งมา ในการพิจารณาเชิงลึกว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ได้มีข้อจำกัดโดยเฉพาะในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น กลุ่มกิจการธนาคารพาณิชย์ ที่ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ในหลายระดับ พนักงานในระดับนโยบาย ในระดับการควบคุมดูแลและรวมไปถึงลูกจ้างในระดับการปฏิบัติการ ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องตรวจความผิดปกติเหล่านี้ รวมถึงการใช้ความรู้ความชำนาญและดุลพินิจที่เหมาะสม เพื่อรายงานตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการทำหน้าที่ในฐานะผู้ปฏิบัติตามกฎหมายแต่หากไม่ใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมแล้วย่อมเกิดความเสียหายทั้งแก่ผู้รายงานและผู้รายงานได้

โดยกฎหมายการฟอกเงินได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในประเทศต่าง ๆ รวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรายงาน จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมาย Bank secrecy Act 1970 (BSA), Money Laundering Control Act 1986 (MCLA) และ USA PATRIOT ACT 2001 หรือ Anti-terrorist Financial Act H.R.2975 ประเทศอังกฤษ มีกฎหมาย Drug trafficking Offences Act 1986 (DTOA) และ Money Laundering Regulation 1993 ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมาย Financial Transaction Report Act 1988 (The Report Act หรือ FTR ACT) และ Telecommunication 1991 จะพบว่ากฎหมายป้องกันการฟอกเงินในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นนั้น กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงิน ในฐานะผู้ชำนาญด้านการเงินหรือหน่วยที่มีความชำนาญในด้านอื่น ๆ มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเทศไทยได้ออกกฎหมายป้องกันการฟอกเงินให้ได้รับโทษทางอาญา เมื่อปี พ.ศ. 2542 เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542” กฎหมายดังกล่าวก็ได้มีการกำหนดหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติ ขั้นตอนการรายงานธุรกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนตามมาตรฐานสากล เช่น การให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้ามีการแสดงตนและเก็บบันทึก การรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน เป็นต้น จากข้อกำหนดกฎหมายป้องกันการและปราบปรามการฟอกเงินเหล่านั้น มีการพัฒนาการมาจากความจำเป็นของสังคม ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรมหรืออาชญากรรมทางการเงินต่าง ๆ เพื่อไม่ให้มีการขยายเครือข่ายหรือการนำเอาเงินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นไปเป็นปัจจัยในการประกอบอาชญากรรมต่อไป ผลจากการเรียนรู้ในระบบที่เป็นรูปแบบและกฎเกณฑ์ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมในฐานะผู้ชำนาญการ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันที่ควบคุมทางด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณ สามารถที่จะนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อไป กฎหมายนั้นจึงเปิดช่องให้ผู้ที่มีหน้าที่ใช้ความชำนาญและดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง

จากการศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดต่อสถาบันการเงินจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงิน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผลกระทบที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

ธนาคารพาณิชย์นับว่าเป็นสถาบันการเงินที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินมากที่สุด เพราะระบบหลักเกณฑ์ที่วางออกมานั้นมีความเกี่ยวเนื่องและเกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องเตรียมความพร้อมต่าง ๆ ซึ่งมีดังนี้

5.1.1.1 ความพร้อมของธนาคารพาณิชย์ในการมีหน้าที่ต้องรายงานต่อหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง

5.1.1.2 ความเข้าใจของบรรดานุคลากรเจ้าหน้าที่พนักงานของธนาคารพาณิชย์ในการสังเกตแยกแยะธุรกรรมที่ซับซ้อนน่าสงสัย

5.1.1.3 ผลจากการประกาศกฎหมายด้านการฟอกเงิน อาจจะทำให้ปริมาณเงินฝกนั้นลดลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการค้าเงินและการจ้างงานของลูกค้านั้น ๆ ที่มาใช้บริการในสถาบันการเงิน

5.1.1.4 ผู้ที่มีเงินฝกธนาคารที่เป็นรายใหญ่ของธนาคาร อาจทำให้สถาบันการเงินเกิดปัญหาและทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่สัมฤทธิ์ผล ขณะที่ผู้ทุจริตบางคนอาจไม่ต้องเปิดการเผยแพร่สินของตนเองด้วยเหตุผลบางประการนั้น ก็อาจหลีกเลี่ยงการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน

5.1.1.5 ภาระค่าใช้จ่ายของธนาคารหรือสถาบันการเงินในการจัดเก็บรักษาข้อมูลที่สูงขึ้นทำให้เกิดการต้องเพิ่มพนักงานในการจัดเก็บข้อมูล รวมถึงการจัดหาสถานที่ในการจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

5.1.1.6 ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้นหากไม่มีการดำเนินการอย่างถูกต้องสถาบันการเงินอาจถูกลงโทษ

นอกจากนี้แล้ว สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนของสถาบันการเงินและลูกค้านั้น มีดังนี้ ในแง่ของสถาบันการเงินจะต้องมีการแบกรับภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เมื่อมีการเทียบกับธุรกรรมตามปกติ การสูญเสียเวลาเพื่อใช้ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าวรวมทั้งการสูญเสียรายได้จากการที่ปริมาณธุรกรรมลดลง เนื่องจากลูกค้าบางส่วนอาจเกิดความหวั่นเกรงปัญหาด้านการตรวจสอบแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ขณะที่ในด้านของลูกค้านั้นการประกาศใช้แนวทางปฏิบัติจากทางธนาคารที่กำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนหรือภาระหน้าที่ในการรายงานรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นจากการปฏิบัติแบบเดิม ซึ่งก็เป็นการเพิ่มความยุ่งยากให้แก่ลูกค้าและการสูญเสียเวลาที่มากขึ้นตามกัน

จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่าเราทุกคนต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าเราไม่ปฏิบัติ เราไม่ทำเราไม่พัฒนาการออกกฎหมาย ออกมาให้เป็นบรรทัดฐานให้ถูกต้องตามหลักการของสากลแล้วนั้นเราก็จะเสียสิทธิผลประโยชน์กับต่างชาติ เพราะในปัจจุบันโลกการค้าไร้พรมแดน การค้าขายต่าง ๆ สะดวกขึ้น ประเทศอื่นอาจไม่ค้าขายกับประเทศที่ไม่มีมาตรการคุ้มครองทางการเงินการสกัดกั้นเงินที่สกปรกที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นมาฟอกหรือการแปรสภาพให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่สะอาดแล้ว ที่เรียกว่า “การฟอกเงิน” ซึ่งกฎหมายการฟอกเงินก็เป็นข้อได้เปรียบทางการค้าอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประเทศมีบทบาทและเป็นที่เชื่อถือในระดับสากล

5.1.2 ผลกระทบต่อพนักงานธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว

ในการประกาศใช้กฎหมายด้านการฟอกเงินนั้นพนักงานธนาคารพาณิชย์จะได้รับผลกระทบ และปัญหาดังนี้

5.1.2.1 พนักงานในสถาบันการเงินต้องดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิจารณาให้ยืมอย่างถี่ถ้วนเมื่อมีลูกค้าเปิดบัญชี และจับตาดูการทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านบัญชีดังกล่าว พนักงานธนาคารต้องดำเนินตามขั้นตอนที่สมบูรณ์และดำเนินการตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน

5.1.2.2 ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่ธนาคารที่อาจไม่มีความเข้าใจที่เพียงพอโดยเฉพาะการเขียนแบบฟอร์มที่นำเสนอต่อหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว

5.1.2.3 การพัฒนาระบบข้อมูลการเก็บข้อมูลคาดว่าจะมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของธนาคารที่ต้องจัดหาหรือปรับปรุงการเก็บข้อมูล รวมทั้งการจัดอบรมแก่พนักงาน

5.1.2.4 การขาดความไม่เข้าใจในการปฏิบัติของพนักงานธนาคารที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายด้านการฟอกเงิน เพราะเรื่องการเงินนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ใหม่มากใน สปป.ลาว และพนักงานธนาคารบางคนนั้นไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งก็จะเป็นผลกระทบอย่างมากในทางปฏิบัติกฎหมาย และคาดว่าหากเจ้าหน้าที่ของธนาคารปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเคร่งครัดในการขอข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า น่าจะเป็นผลกระทบต่อธนาคารเป็นอย่างมาก เนื่องจากลูกค้ายังไม่มี ความเข้าใจในหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติรายงานข้อมูลหรือการสนองข้อมูลส่วนตัวของตนในกรณีที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย

5.1.2.5 การปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย คาดว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารต้องมีความกังวลค่อนข้างมากต่อผลที่ได้รับทางกฎหมาย แม้ว่ากฎหมายจะระบุไว้ถ้ากระทำไปด้วยความสุจริตแล้ว หากทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใด ๆ จะไม่ต้องรับโทษก็ตาม แต่ในความเป็นจริงธุรกิจธนาคารเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการบริการ ดังนั้นเรื่องความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับธนาคารนั้นก็สำคัญไม่แพ้กัน

จากการศึกษา ผู้เขียนเห็นว่าหน้าที่พนักงานธนาคารจะมีความรู้ความเข้าใจในข้อบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นต้องเป็นหน้าที่ของธนาคารที่ต้องจัดตั้งแผนการหรือแผนที่เป็นอิสระที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมมาอย่างดีและมีจำนวนที่เพียงพอ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและขั้นตอนในการต่อต้านการฟอกเงินของธนาคารและนำนโยบายขั้นตอนเหล่านั้นมาปฏิบัติให้มีความถูกต้องประสบผลเป็นจริง สร้างความสำนึกในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อต่อต้านการฟอกเงิน รวมถึงการเข้าใจวัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือของทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

กฎหมายของ สปป.ลาว ในเรื่องของการฟอกเงินและผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ในการประกาศใช้คำรัฐว่าด้วยการฟอกเงินนั้น จะเห็นได้ว่า คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงินได้มีการประกาศใช้เป็นเวลา 6 ปีแล้วก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายอาญา ในการกำหนดโทษทางอาญา กับการกระทำความผิดโดยรัฐบัญญัติ ซึ่งมีลักษณะที่อิงตามความผิดขั้นต้นตามกฎหมายอาญา ไม่ได้มีการกำหนดความผิดที่เป็นมูลฐานที่เป็นการกระทำความผิดฐานการฟอกเงินอย่างชัดเจนใน คำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงิน ซึ่งในการกำหนดมาตรการการรายงานต่าง ๆ มีลักษณะที่ข้ามขั้นตอนต้องการสิ่งรองรับ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการรองรับข้อมูลที่มีปริมาณมาก จากทั่วประเทศ การจัดให้มีแบบรายงาน การจัดโปรแกรม ที่กำหนดเกณฑ์การแจ้งเตือนเมื่อมีพฤติกรรมที่เข้าเกณฑ์สงสัย การจัดสรรกำหนดกลุ่มบุคคลที่มาสนองการป้อนข้อมูลแก่ระบบ ซึ่งสิ่งดังกล่าวเหล่านี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณและจำนวนบุคลากรจำนวนมาก กลายเป็นเครือข่ายป้องกันการฟอกเงิน ในบางครั้งก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเกิดความบกพร่องในการรายงาน ขาดประสิทธิภาพการทำงาน ถึงแม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีข้อบกพร่องทั้งในเชิงสารบัญญัติ และ วิธีสบัญญัติ รวมถึงมาตรการในการบังคับใช้ที่ผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่เป็นภาครัฐ และเอกชนเข้าร่วมในการเป็นผู้สอดส่อง คอยจับผิด ฯลฯ และส่งผลให้การบังคับดังกล่าว อาจทำให้ มาตรการเหล่านี้ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง องค์กรที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับตัว ในการเรียนรู้ การพัฒนาทั้งผู้ที่กำหนดหลักเกณฑ์และผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะมาตรการที่จำเป็นเพื่อความสะดวกและการส่งเสริมการปฏิบัติดังนี้

5.2.1 ภาครัฐ

โดยเหตุที่หน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงินของ สปป.ลาว เป็นหน่วยงานที่ขึ้นกับธนาคารแห่ง สปป.ลาว และธนาคารแห่ง สปป.ลาว มีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลบรรดาธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ เพื่อให้หน่วยงานเอกชนหรือข้าราชการที่เกี่ยวข้องผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำรัฐว่าด้วยการด้านการฟอกเงินฉบับนี้ ให้มีความรู้ความเข้าใจ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการวางแผนทางบรรทัดฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการใช้ดุลพินิจ โดยมีการนำใช้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1.1 มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้ประชาชนรู้เรื่องของกฎหมายการฟอกเงินและเข้าใจในหน้าที่ของตนที่จะต้องรายงานข้อมูลที่มาของเงิน ซึ่งช่วยลดภาระหน้าที่การปฏิบัติงานแก่พนักงานธนาคารและได้รับความร่วมมือจากลูกค้าเพิ่มขึ้น ตลอดจนการอบรมสัมมนา

เพื่อสร้างความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติของบรรดาพนักงานสถาบันการเงินจากภาครัฐที่ยังไม่สามารถกระทำได้เท่าที่ควร

5.2.1.2 จัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติกรายงานที่มีความชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจ รวมทั้งกำหนดลำดับขั้นตอนที่มีความชัดเจนต่อหน่วยงานแต่ละแห่งเพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.2.1.3 มีการร่วมมือกันระหว่างสถาบันการเงินและทางภาครัฐในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือแนวทางพิจารณาเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนขึ้น ในลักษณะการปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนของการรายงาน “ธุรกรรมที่มีเหตุอันสงสัย” รวมทั้งสถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องรู้จักและทำความเข้าใจลูกค้าของตนได้เป็นอย่างดี

5.2.1.4 จัดฝึกอบรมและกำหนดเกณฑ์บุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานกับประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ของการรายงาน การสังเกตว่าเงินที่โอนตามวงจรของการเงินการธนาคารนั้นเป็นองค์การอาชญากรรมหรือไม่ รวมทั้งวิธีการที่จะสืบสาวร่องรอยไปถึงที่มาของเงินได้อย่างไร โดยที่มีการทดสอบและรายงานการวัดผลในทางปฏิบัติและทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงระบบและองค์กรต่อไป

5.2.1.5 การพิจารณาผ่อนปรนหรือยืดหยุ่น การดำเนินการตามเกณฑ์ทางการ โดยการแบ่งการคาดหวังผลในแง่ของการบังคับใช้ ออกเป็นระยะ ๆ เช่น ในระยะเริ่มแรก ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวของสถาบันการเงินนั้น ก็อาจยินยอมให้มีการผ่อนปรนวิธีปฏิบัติลงในประการที่พออนุโลมได้หรือมีเหตุที่พอรับฟังได้ และเมื่อระยะต่อมาสถาบันการเงินและทุกฝ่ายมีการปรับตัวที่ดีขึ้นแล้ว จึงเข้าสู่ระยะการบังคับใช้แบบเต็มขึ้น

5.2.1.6 จัดศูนย์ข้อมูลซึ่งสามารถเป็นแนวทางให้คำอธิบายที่เป็นรูปธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย มีระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งสามารถช่วยในการตัดสินใจแก้ไขกรณีที่มีปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ที่ทำหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนากฎหมายอย่างจริงจัง

ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวนี้ต้องเป็นหน่วยงานที่อิสระในลักษณะของสำนักงานที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือบรรดาธนาคารพาณิชย์ เป็นองค์กรที่ช่วยแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าและให้ความสนับสนุนงานในขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานข้อมูลด้านการฟอกเงิน เช่น ในฐานะที่เป็นผู้รับแจ้งปัญหาเพื่อไปแก้ไขกฎหมายในอนาคต การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและสมาชิก

5.2.1.7 รัฐควรสนับสนุนภาคเอกชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและแผนนโยบายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมบุคลากรและการรายงานธุรกรรม ถึงแม้ว่าจะเป็นกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายก็ตาม แต่กฎหมายที่กำหนดหน้าที่เหล่านั้นมิได้กำหนดขึ้นโดยที่คำนึงถึงต้นทุนหรือ

ภาระของเอกชนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่านอกจากที่รัฐได้กำหนดรูปแบบในการรายงานและการเก็บข้อมูลหลักฐานให้มีต้นทุนน้อยที่สุดแล้ว รัฐควรจะให้มีการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือนโยบาย สำหรับองค์กรเอกชนขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนธุรกรรมที่รายงานในปริมาณที่สูง เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดมีการเคลื่อนไหวของธุรกรรมที่มีจำนวนมากขึ้นด้วย จึงถือว่าเป็นภาระที่รัฐควรให้ความเห็นใจ เพราะภาระเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ภาครัฐขาดปัจจัยที่สามารถดำเนินการเองได้ รัฐจึงควรสนับสนุนงบประมาณหรือนโยบายแก่เอกชนเป็นการตอบแทน เช่น การยกยอเข้าในการจัดซื้ออุปกรณ์มาตรฐาน การอบรมบุคลากรในการรายงาน เป็นต้น

5.2.1.8 รวบรวมบุคลากรที่มีความชำนาญโดยเฉพาะนักวิชาการในแต่ละสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเน้นการสนับสนุนให้มีการวิจัยในเชิงลึก ในเรื่อง “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ซึ่งรวมถึงขั้นตอนในการติดตามและการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปใช้เป็นหลักฐานในการนำผู้กระทำความผิดนั้นมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการใช้เงินทุนที่สนับสนุนการวิจัย การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนด “มาตรฐานขั้นต่ำในการรายงาน” ธุรกรรมอันที่มีเหตุอันควรสงสัย

จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่าในส่วนของภาครัฐนั้น เพื่อให้มาตรการด้านการฟอกเงินสัมฤทธิ์ผล รัฐต้องกำหนดมาตรการติดตามเส้นทางการโอนย้ายเงินสกปรกให้ได้ เพราะจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันการเงินต่าง ๆ มีภาระหน้าที่ในการทำรายงานและเก็บรักษาหลักฐานการโอนย้ายเงิน

รัฐสมควรวางระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินตรา เพราะการแลกเปลี่ยนเงินตราจากเงินสดหนึ่งไปสู่อีกสกุลหนึ่งตามร้านแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นการแลกเปลี่ยนเงินสดต่อเงินสด ทำให้ไม่มีหลักฐานในการติดตามตรวจสอบเป็นช่องทางให้ผู้ค้ายาเสพติดนำเงินสกปรกมาฟอกเปลี่ยนเป็นเงินตราสกุลอื่นได้แล้วนำไปใช้สอยได้

สถาบันการเงินต้องกำหนดวิธีการควบคุมภายในสถาบันการเงินเพื่อป้องกันการให้สถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินหรือกิจกรรมธุรกรรมที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นยังทำให้ธนาคารสามารถปกป้องชื่อเสียงที่ดีของสถาบันเอาไว้โดยที่ไม่มีผลกระทบใด ๆ

5.2.2 ภาคเอกชน

สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินนั้น ต้องการแสวงหากำไรที่ได้จากการลงทุนนั้นมากที่สุดและย่อมต้องการที่จะประหยัดรายจ่ายเท่าที่สามารถทำได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในมาตรการด้านการฟอกเงินนั้นย่อมมีส่วนในการเพิ่มรายจ่ายในการบริหารจัดการต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐต้องมีแนวทางที่ชัดเจน เพื่อที่จะไม่ให้เกิดความสับสนและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการรายงานธุรกรรม รูปแบบหรือลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอัน

ควรสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์และความชำนาญในการใช้ดุลพินิจเพื่อการเลือกรายงานธุรกรรมฯ เพื่อให้ภาคเอกชน สนองตอบในการร่วมมือเข้าเป็นเครือข่ายด้านการฟอกเงินอย่างจริงจัง ภาครัฐควรจะทำให้การสนับสนุนในการดำเนินการของภาคเอกชนและในภาคเอกชนต้องปฏิบัติ ดังนี้

5.2.2.1 พนักงานสถาบันการเงินจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการพินิจพิจารณาอย่างถี่ถ้วนเมื่อมีลูกค้ามาเปิดบัญชีและจับตามดูการทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านบัญชีดังกล่าว พนักงานธนาคารต้องจัดทำขั้นตอนที่สมบูรณ์และดำเนินการตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน

5.2.2.2 ต้องมีการฝึกอบรมในการปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมต่าง ๆ ควรจะได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรงหรือผู้ที่เชี่ยวชาญมีประสบการณ์จากต่างประเทศ

5.2.2.3 การสร้างเครือข่ายของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหา เช่น เครือข่ายสมาคมธนาคารพาณิชย์ พนักงานธนาคารจะช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และช่วยให้สามารถนำปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติกฎหมายนั้นมารวบรวมเป็นระบบระเบียบอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแผนการและแผนงาน แนวทางเสนอต่อภาครัฐทำให้ภาคเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ ความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

5.2.2.4 การกำหนดตัวบุคลากรผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ต้องกำหนดเป็นหน่วยงาน โดยเฉพาะและมีพนักงานประจำในหน่วยงานนั้น เนื่องจากธุรกรรมที่เกิดขึ้นและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ต้องรายงานนั้น เป็นธุรกรรมที่มีความซับซ้อน และธุรกิจที่มีโครงสร้างการจัดการที่เป็นองค์กรที่ใหญ่และมีสาขาต่าง ๆ เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนพนักงานทุกหนึ่งหรือสองเดือน ย่อมทำให้เกิดความสับสนในการประสานงาน การติดต่อ และจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายนี้ลดประสิทธิภาพลง

จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่า มาตรการตามที่เสนอมาดังกล่าวนี้เป็นเพียงมาตรการเสริมที่ช่วยให้การใช้ดุลพินิจของผู้รายงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุด เพราะในการปฏิบัติงานการฝึกอบรม การสร้างเครือข่ายต่าง ๆ และรวมถึงการกำหนดบุคลากรที่มารับผิดชอบนั้น จะต้องมีความประสบการณ์และความเข้าใจถึงความหมายและความสำคัญของการรายงานธุรกรรมทางการเงิน ที่เป็นที่ยกย่องเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดที่จะทำให้การรายงานนั้นนำไปสู่การติดตามตรวจสอบถึงการกระทำความผิดฐานการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลอย่างที่สุด

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

- จิรวุฒิ ลิปิพันธุ์. (2545). **มาตรการป้องกันและปราบปรามเงินนอกระบบ: ศึกษากรณีการใช้**
โพยก๊วน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชลธาร วิศรุตวงศ์. (2542, มกราคม-กุมภาพันธ์). **กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล**.
วารสารสามิตสาร, 55(68), 68.
- ชัยวัฒน์ ปางตระกูล. (2539). **อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมาย**
ปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2540). **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**.
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ม.ป.ท.
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2547). **กฎหมายอาญาหลักและปัญหา** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2538, กรกฎาคม-สิงหาคม) **ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**,
ดุสิตพาห, 4(41), 45-46.
- นิกร เกริกกุล. (2543ก). **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. กรุงเทพฯ: Translator at law.
- นิกร เกริกกุล. (2543ข). **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทาง**
ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นิกร เกริกกุล. (2543ค) **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทาง**
ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: Translator-at-law.
- ประยูทธ ประชุมชน. (2544). **มาตรการริบทรัพย์สินองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย**
ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ปาริชาติ มุสิกะปาน. (2543) **มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน**, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์. (2537). Vienna Convention: ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน. **วารสารนิติศาสตร์**, 3(23), 510.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 116, ตอนที่ 29 ก, 54 (21 เมษายน 2542)

พิพัฒน์ จักรางกูร. (2541). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1**. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.

เมธี กุศลสร้าง. (2539) **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

รชฏ เจริญน้ำ. (2547, ตุลาคม). การฟอกเงินจากการฉ้อโกงประชาชนยึดทรัพย์ได้เพียงใด. **กฎหมายหลายธุรกิจ**, 2(22), 61-62.

วิฑูรย์ ตั้งตรงจิตต์. (2542). กฎหมายเพื่อสกัดการฟอกเงิน, ใน **กฎหมายฟอกเงินกับเสรีภาพส่วนบุคคล**, (สถาบันนโยบายสังคมและเศรษฐกิจ (ISEP) ร่วมกับมูลนิธิวิเทศพัฒนา และ Canadian International Development Agency: CIAN, 2542).

วีระพงษ์ บุญโยภาส, สุพัตรา แผนวิจิต และจิรวิมล ลิปิพันธ์. (2545). **การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วีระพงษ์ บุญโยภาส. (2542) **บทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน กับการฟอกเงิน**. กรุงเทพฯ: กรุณา.

สหัส สิงหวิริยะ. (2545). **ความรู้เรื่องกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

สีหนาท ประยูรรัตน์. (2544). **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.**

2542. กรุงเทพฯ: นิติสนเทศ.

สุภาพร รัชมีรัยธรรม. (2545) **พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินศึกษากรณี**

มาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินสด. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.

หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมโฆษณาเผยแพร่กฎหมาย. (2552)

ดำรง รัฐว่าด้วยการต้านการฟอกเงิน. เวียงจันทร์: กระทรวงยุติธรรม.

อรรถพ ลิขิตจิตตะ. (2542ก) **กฎหมายการฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล**. กรุงเทพฯ:

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.).

อรรถพ ลิขิตจิตตะ. (2542ข). **ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ**

ฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี.

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย. (2537) **เอกสารเผยแพร่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

Australian Transaction Report and analysis (AUSTRAC). (2000). **Annual Report 1998-1999**, 57.

Australian Transaction Report and Analysis Centre (AUSTRAC). **About AUSTRAC**. Retrieved

May 24, 2011, from <http://www.austrac.gov.au/about/index.htm>

Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN). (2011). **FinCEN FAQs**, Retrieved March

31, 2011, from <http://www.ustreas.gov/fincen/faqs.html>

Fletcher N. Baldwin, Jr. & Robert, J. M. (1993). **Money laundering asset forfeiture and**

international financial crimes, (Oceana: Oceana Publication, 3.

Ghales, W. B. (1984) **The United States bank secrecy act: A federal tool in the prosecution**

of financial crime. Tokyo: UNAFEL.

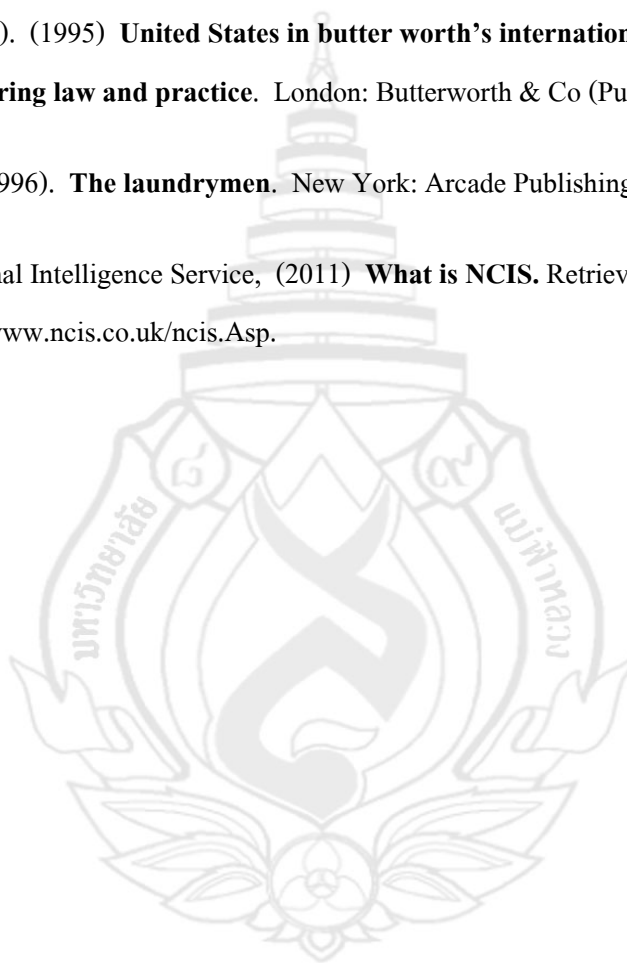
Peter, W. Ros, G & Peter, D. (n.d.). **International guide to money laundering law and practice**. Butterworth: Australia, 30.

Price, M.E. (1996) Government Policy and Economic Security for Artists: The Case of the Droite de suite **Yale L.J.**, 77, 1333.

Richard, P. (Ed.). (1995) **United States in butter worth's international guide to money laundering law and practice**. London: Butterworth & Co (Publisher).

Robinson, J. (1996). **The laundrymen**. New York: Arcade Publishing.

National Criminal Intelligence Service, (2011) **What is NCIS**. Retrieved June 25, 2011, from <http://www.ncis.co.uk/ncis.Asp>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ 2542

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. ๒๕๔๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. ๒๕๔๒”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

^๑ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๒๕ ก,
(๒๑ เมษายน ๒๕๔๒), ๔๕.

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(๑) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(๓) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(๔) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น

(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(๖) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

(๗) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๘)^๒ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๙)^๓ ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนัน

^๒ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” (๘) เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่า สิบล้านบาทขึ้นไป

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการ ดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจาก การทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิง เศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำการขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่ง พระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(๑)⁴ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิด มูลฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิด มูลฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิดมูลฐานตาม (๘) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ด้วย

(๒) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินตาม (๑) หรือ

(๓) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) หรือ (๒)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (๑) (๒) หรือ (๓) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยน สภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือ ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(๑) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ

³ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” (๘) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

⁴ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๓) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

(๔) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(๕)⁵ สหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินการซึ่งมีมูลค่าหุ้นรวมตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปและมีวัตถุประสงค์ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ให้กู้ยืมเงิน เชื้อ รับจำนองหรือรับจำนำทรัพย์สิน หรือจัดให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยวิธีใด ๆ

(๖) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง “กองทุน”⁶ หมายความว่า กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “รองเลขานุการ” หมายความว่า รองเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

⁵ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “สถาบันการเงิน” (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

⁶ มาตรา ๓ นิยามคำว่า “กองทุน” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

กฎหมายแพ่ง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ผู้ใด

(๑) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา ๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้น จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่า

(๑) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(๒) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(๓) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗ ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(๑) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(๒) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๘ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา ๙ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

มาตรา ๑๐ เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น^๗

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

^๗ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒)

มาตรา ๑๑ กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลตามวรรคหนึ่งไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง^๘

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒

การรายงานและการแสดงตน

มาตรา ๑๓ เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

- (๑) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๒) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ
- (๓) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ธุรกรรมตาม (๑) หรือ (๒)

หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่น่าจะปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้ว โดยมีได้มีการรายงานตามมาตรา ๑๓ เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา ๑๓ ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๕ ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอจด

^๘ มาตรา ๑๑ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

(๓) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

มาตรา ๑๖ ให้ผู้ประกอบการอาชีพดังต่อไปนี้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานในกรณีเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ผู้ประกอบการอาชีพตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องเป็นนิติบุคคล เว้นแต่ในกรณีที่เหตุอันควรสงสัยที่มีพยานหลักฐานอันสมควรว่ามีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินกับผู้ประกอบการอาชีพตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ที่มีได้เป็นนิติบุคคล ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน

(๑) ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามมาตรา ๑๓

(๒) ผู้ประกอบการอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ

(๓) ผู้ประกอบการอาชีพค้าหรือให้เช่าซีรอนด์

(๔) ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

(๕) ผู้ประกอบการอาชีพค้าทองคำตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทองคำตลาดและค้าทองคำ

(๖) ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(๗) ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(๘) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(๙) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์⁹

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นำบุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๓ การรายงานตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามแบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ธุรกรรมใดที่รัฐมนตรีเห็นสมควรให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ การรายงานตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ซึ่งผู้รายงานกระทำโดยสุจริต หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดผู้รายงานไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๒๐ ให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ จัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องกำหนดมาตรการเพื่อจัดอุปสรรคในการแสดงตนของคณพิการหรือทพพลาพด้วย เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว¹⁰

การแสดงตนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐/๑¹¹ สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๑) และ (๕) ต้องกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกี่ยวกับการฟอกเงินของลูกค้าและต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อเริ่มทำธุรกรรมครั้งแรกโดยต้องตรวจสอบเป็นระยะจนสิ้นสุดดำเนินการเมื่อมีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามวรรคหนึ่งจะมีขอบเขตเพียงใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการแสดงตนและการ

⁹ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

¹⁰ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

¹¹ มาตรา ๒๐/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

พิสูจน์ทราบลูกค้า การตรวจทานบัญชีลูกค้า และการติดตามความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้าที่ได้รับแจ้งจากสำนักงาน

มาตรา ๒๑ การทำธุรกรรมตามมาตรา ๑๓ ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ลูกค้าปฏิเสธที่จะทำบันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินจัดทำบันทึกข้อเท็จจริงเอง แล้วแจ้งให้สำนักงานทราบทันที

บันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบ รายการหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒¹² เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น ให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียด ดังนี้

(๑) เกี่ยวกับการแสดงตนตามมาตรา ๒๐ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า

(๒) เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑ เป็นเวลาห้าปีนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมหรือบันทึกข้อเท็จจริงนั้น

ให้นำความใน (๑) มาใช้บังคับกับผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ด้วย¹³

มาตรา ๒๒/๑¹⁴ ให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๑) และ (๕) เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามมาตรา ๒๐/๑ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับลูกค้ารายใด ให้เลขาธิการมีอำนาจแจ้งเป็นหนังสือเพื่อให้ขยายเวลาได้ แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

มาตรา ๒๓ บทบัญญัติในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

¹² มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

¹³ ข้อ ๒๒ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

¹⁴ มาตรา ๒๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

หมวด ๓

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประธานสมาคมธนาคารไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ¹⁵

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีประธานกรรมการหรือกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมกรรมการครั้งใด จะมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมาประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้

มาตรา ๒๕¹⁶ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
(๒) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งคืนทรัพย์สินตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๑/๑ การเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมิน

¹⁵ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

¹⁶ มาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา ๕๗ และวางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา ๕๘/๑ มาตรา ๕๘/๔ มาตรา ๕๘/๕ และมาตรา ๕๘/๖

(๔) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และวางระเบียบในการดำเนินการกับข้อมูลหรือเอกสารเพื่อใช้เป็น พยานหลักฐานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือ ระเบียบอื่นใดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่ง สี่ปีนับแต่วันแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๒๖ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามลำดับ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับ แต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยัง มิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม วาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๒๙ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มา ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรอง

ประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๔๕ วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๐ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้และให้นำมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

คณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา ๓๒¹⁷ ให้มีคณะกรรมการธุรกรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการธุรกรรมจำนวนห้าคนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการคณะละหนึ่งคน ในกรณีที่คณะกรรมการผู้มีสิทธิเสนอชื่อคณะใดไม่สามารถเสนอชื่อบุคคลในส่วนของตนเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการธุรกรรมได้ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานให้เสนอชื่อให้คณะกรรมการแต่งตั้งบุคคลอื่นที่เหมาะสมเป็นกรรมการธุรกรรมแทนการเสนอชื่อจากคณะกรรมการคณะนั้น และให้กรรมการธุรกรรมที่คณะกรรมการแต่งตั้งคัดเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการธุรกรรมคนหนึ่ง โดยให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่เกินเจ็ดสิบปี

¹⁷ มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

(๒) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสิบหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐในตำแหน่งรองหรือเทียบเท่ารองหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือรองหรือเทียบเท่ารองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขาดังกล่าวและดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

(๓) ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกรรมการหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือข้าราชการการเมืองหรือกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

(๕) ไม่เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

(๖) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่นหรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการธุรกรรมที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน และให้นำมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๓ (๓) ให้กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

มาตรา ๓๓ การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมให้นำมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔¹⁸ ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(๒) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖

(๓) ดำเนินการตามมาตรา ๔๔

(๔) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๕) กำกับดูแลความเป็นอิสระและเป็นกลางของสำนักงานและเลขาธิการ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

¹⁸ มาตรา ๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๕¹⁹ ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา ๓๖²⁰ ในกรณีที่มิพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ

มาตรา ๓๖/๑²¹ ในการดำเนินการตามมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมคณะกรรมการธุรกรรมหรือในการสั่งการของเลขานุการว่ามีพยานหลักฐานใด และผู้ใดเป็นผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าว

มาตรา ๓๗²² เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

¹⁹ มาตรา ๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

²⁰ มาตรา ๓๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

²¹ มาตรา ๓๖/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

²² มาตรา ๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

มาตรา ๓๘/๑^{๒๓} ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง

มาตรา ๓๙ ให้กรรมการธุรกรรมได้รับคำตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๙/๑^{๒๔} เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการ ทำรายงานสรุปการดำเนินการตามหมวดนี้ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกสี่เดือน

รายงานตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลผู้ถูกตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน หรือถูกสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม หรือถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

(๒) พยานหลักฐานที่ใช้ดำเนินการต่อบุคคลตาม (๑)

(๓) ผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการ

^{๒๓} มาตรา ๓๘/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๔} มาตรา ๓๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๔) ผลการดำเนินการ

รายละเอียดตามมาตรา^{๒๕}นี้ให้ถือเป็นความลับของทางราชการ

มาตรา๓๕/๒^{๒๕} คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งให้ตรวจสอบรายงานดังกล่าวว่าการดำเนินการที่รายงานขอด้วยพระราชบัญญัติ^{๒๖}นี้หรือไม่ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อไป

ให้นำความในมาตรา ๓๕ มาใช้กับการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่การตรวจสอบตามวรรคหนึ่งพบว่ามีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นด้วยกับการตรวจสอบดังกล่าว ให้ส่งผลการตรวจสอบและความเห็นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้คณะกรรมการตุลาการดำเนินการต่อไป

หมวด ๕

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๔๐^{๒๖} ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ปปง.” ขึ้นเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ คณะกรรมการตุลาการและปฏิบัติงานธุรการอื่น

(๒) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด ๒ และแจ้งตอบการรับรายงาน รวมทั้งการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น

(๓) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๔) เก็บ รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา ประมวลผล และวิเคราะห์รายงาน และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

^{๒๕} มาตรา ๓๕/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๖} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

(๕) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๑^{๒๗} ให้มีเลขาธิการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานโดยอิสระและเป็นกลางขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานและให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

มาตรา ๔๒ ให้เลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา ๔๓ เลขาธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง หรือกฎหมาย

(๒) รับราชการในตำแหน่งรองเลขาธิการหรือเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า

(๓) ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ

(๔) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงินหรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๔^{๒๘} เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้ แต่ให้กำหนดตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงานให้เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งนั้น

ให้เลขาธิการได้รับเงินเพิ่มพิเศษเพื่อประกันความเป็นอิสระและเป็นกลางในอัตราซึ่งรวมกันกับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งแล้วเทียบเท่ากับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของปลัดกระทรวงและให้ได้รับเงินเพิ่มพิเศษจนกว่าจะออกจากราชการ

^{๒๗} มาตรา ๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๘} มาตรา ๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔๕²⁹ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในมาตรา ๔๔ แล้ว เลขานุการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๓

(๔) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกตามคำแนะนำของรัฐมนตรีหรือการเสนอของรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการธุรกรรม เพราะบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรงหรือหย่อนความสามารถหรือมีพฤติกรรมเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สุจริตไม่เป็นอิสระหรือไม่เป็นกลาง โดยมติดังกล่าวต้องแสดงเหตุผลในการให้ออกอย่างชัดเจน โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา ๔๕/๑³⁰ ห้ามมิให้แต่งตั้งผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการเป็นผู้บริหารส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานใดของรัฐ เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงาน

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการออกจากราชการแล้ว

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่มิพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้

²⁹ มาตรา ๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

³⁰ มาตรา ๔๕/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

³¹ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒)

มาตรา ๔๗ ให้สำนักงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้

(๒) ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน

(๓) รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่พร้อมทั้ง ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีตามวรรคหนึ่งพร้อมด้วย ข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

หมวด ๖

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา ๔๘ ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะ แสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อ คณะกรรมการ

มาตรา ๔๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุนและในกรณีที่มิได้ผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มาขอรับคืน เมื่อล่วงพ้นยี่สิบปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มาขอรับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด³²

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น

³² มาตรา ๔๕ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน(ฉบับที่ ๒)

เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้ที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

มาตรา ๕๐ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๘ อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๕๑ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๘ อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

มาตรา ๕๑^{๓๓} เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๔๘ แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงิน ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่น ให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

^{๓๓} มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕๑/๑^{๓๔} ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

ในกรณีที่ผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิ์ขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นยี่สิบปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ ถ้าศาลทำการไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา ๕๐ ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๕๐ ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๓๔} มาตรา ๕๑/๑ เพิ่ม โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕๕ หลังจากทีพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๕ หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา ๕๑ ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๖ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา ๔๘ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๗ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการหรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด³⁵

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดเชยค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดเชยราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่

³⁵ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒)

กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภท ฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดเชยราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๙ การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด ๖/๑

กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน³⁶

มาตรา ๕๙/๑³⁷ ให้จัดตั้งกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การตรวจค้น การยึดหรืออายัด การบริหารจัดการทรัพย์สิน การแจ้งเบาะแส การคุ้มครองพยาน หรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการสนับสนุนหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในการดำเนินการนั้น

(๒) ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเกี่ยวกับการเผยแพร่และการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมหรือการจัดการศึกษาอบรม การร่วมมือทั้งใน

³⁶ หมวด ๖/๑ กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา ๕๙/๑ ถึง มาตรา ๕๙/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

³⁷ มาตรา ๕๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเทศและระหว่างประเทศ และการดำเนินการเพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(๓) ดำเนินกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕/๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๕/๒^{๓๘} กองทุนตามมาตรา ๕๕/๑ ประกอบด้วยทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่ให้นำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๑

(๒) ทรัพย์สินที่เก็บรักษาซึ่งไม่มีการขอรับคืนตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๑/๑

(๓) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้

(๔) ทรัพย์สินที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐของไทยหรือของต่างประเทศ

(๕) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)

มาตรา ๕๕/๓^{๓๙} กองทุนตามมาตรา ๕๕/๒ ให้เป็นของสำนักงานโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๕๕/๔^{๔๐} การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการเก็บรักษาทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๕/๕^{๔๑} อำนาจหน้าที่ในการบริหาร การจัดการ การจัดหาผลประโยชน์ การจำหน่ายทรัพย์สินและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๕/๖^{๔๒} ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ให้จ่ายจากกองทุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

^{๓๘} มาตรา ๕๕/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๓๙} มาตรา ๕๕/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๔๐} มาตรา ๕๕/๔ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๔๑} มาตรา ๕๕/๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๔๒} มาตรา ๕๕/๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕๕/๗⁴³ ภายในหกเดือนนับจากวันสิ้นปีงบประมาณ ให้เลขาธิการเสนองบดุลและรายงานการจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้ว ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองต่อคณะกรรมการและรัฐมนตรี

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๑ นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๖๑/๑⁴⁴ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดใช้หรือสั่งการให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขธิการ รองเลขธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน หรือยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัด หรือปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีให้พยานหลักฐานตามสมควรเพื่อกลั่นแกล้งหรือให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง หรือกระทำการดังกล่าวโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรรมการธุรกรรม เลขธิการ รองเลขธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดปฏิบัติตามการใช้หรือสั่งการตามวรรคหนึ่งโดยมิชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴³ มาตรา ๕๕/๗ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

⁴⁴ มาตรา ๖๑/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๒⁴⁵ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๐/๑ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๒/๑ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๖๓ ผู้ใดรายงานหรือแจ้งตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๑ วรรคสอง โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา ๓๘ (๑) หรือ (๒) หรือขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกตามมาตรา ๓๘ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้นุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา ๓๘ วรรคสี่ เว้นแต่การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๕ ผู้ใดยักยอก ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึก ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

⁴⁵ มาตรา ๖๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวสมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

คำสั่งว่าด้วยการต้านการฟอกเงิน พ.ศ. 2549

Lao People's Democratic Republic

Peace Independent Democracy unity Prosperity

Office of the Prime Minister

No. _55_/PM

City of Vientiane, 27 / 03 /2006

Decree

On

Anti-Money Laundering

- Based on the Law pertaining to the Government of the Lao P.D.R. Number 02/ NA dated 06 May 2003.
- Based on the proposal of the Governor of the Bank of the Lao P.D.R.

The Prime Minister hereby decrees

Section I

General Provisions

Article 1: Objective

The Decree on Anti-money laundering establishes the mechanism, means and measures for combating and deterring money laundering, aiming at strengthening the economic and financial system, creating a stable and orderly social environment and enhancing international cooperation in combating and deterring money laundering.

Article 2: Definition of terms

The following terms used in this Decree are understood as follows:

1. Money Laundering refers to the acquisition of money or assets deriving from offences as specified in Annex 1 of this Decree, that have been transformed, utilized, possessed, transferred or converted in order to give such money or assets the legitimate appearance

2. Reporting Institution refers to individuals or entities such as commercial banks, financial institutions, insurance companies, casinos and others, as specified in Annex 2 of this Decree, which are obligated to report on any suspicious transaction to the Money Laundering Intelligence Unit.
3. Organization responsible for supervising the Reporting Institutions refers to an organization which has the right and responsibility to supervise and guide Reporting Institutions, namely: the Bank of the Lao P.D.R., Ministry of Finance and Ministry of Commerce.
4. Transaction refers to any deal conducted between Reporting Institutions and their customers relating to account opening, cash deposit and withdrawal, currency exchange, domestic and international transfers, purchase-sale of material, goods or services and others.
5. Acquiring money or assets deriving from offences refers to the acquisition of money or assets deriving from unlawful activities such as: illicit trafficking in narcotic drugs, illicit arms trafficking, trafficking in human beings, corruption, sexual exploitation and other conducts as listed in Annex 1 of this Decree.
6. Transformation of assets deriving from offences refers to the conversion of the assets deriving from offences as specified in Annex 1 of this Decree, into different kind of assets such as: from currency to gold, from gold to real estate, from real estate back to currency or other assets that appear legitimate.
7. Utilization of money or assets deriving from offences refers to the usage of money or assets illegally acquired, for entering into a transaction or a business activity or buying assets aiming at recuperating^[1] money or assets that appear legitimate.
8. Possession of money and assets deriving from offences refers to having in possession of illegally acquired money or assets or putting under the custody^[2] of others, aiming at making such assets appear legitimate.
9. Transfer of money and assets deriving from offences refers to the sending, transferring of ownership of money or assets, the money transfer from one account to another between banks or financial institutions domestically and internationally in order to make the money or assets appear legitimate.

10. Exchange of money or assets deriving from offences refers to the making use of money or assets acquired from offences for exchanging into other currencies or other payment instruments or other types of assets, aiming at making the money or assets obtained through such exchanges, appear legitimate.

11. High risk individual refers to an individual having decision making power who is periodically determined by the Money Laundering Intelligence Unit.

Article 3. Scope and application of the Decree

1. The present Decree is applicable throughout the territory of the Lao PDR.

2. This Decree applies to:

- Lao citizens, foreign residents, stateless individuals ,foreigners living in the Lao PDR;
- Foreign individual or entity not residing in the Lao PDR, who has

[1] Do you mean really supervision or possession?

[2] Do you mean really supervision or possession?

Article 4. Fundamental principles for combating and deterring money laundering.

The detecting, combating and deterring of money laundering shall be conducted in accordance with the rules and procedures established under the law to ensure sovereignty, national security and normalcy in the running of the socio-economy; protect the legitimate interest of individuals and entities; combat all cases of power abuse and warrant that the acts of combating and deterring money laundering shall not undermine the legal rights and benefits of the citizens and entities.

The combating and deterring of money laundering shall become the responsibility of all individuals, entities and organizations.

Article 5. Individuals and agencies responsible for combating and deterring money laundering.

Individuals, entities directly responsible for combating and deterring money laundering shall be the Reporting Institutions as specified under Annex 2 of this Decree, as well as other concerned agencies as stipulated under the law of the Lao PDR.

Section II

Measures for combating and deterring money laundering.

Article 6. Obligation to serve a Notice.

In order to ensure the effectiveness of combating and deterring of money laundering, any individual or organization having knowledge of an act or behavior of another individual or organization, which is suspected of being an offence of money laundering shall be required to serve a notice on such an offence.

Article 7. Notice serving channel.

Any individual or organization having knowledge of an act or behavior which is suspected of money laundering shall be required to immediately notify the Anti-Money Laundering Intelligence Unit in writing or through facsimile transmission.

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall issue an acknowledgement of receipt of such a Notice to the notifying party.

Article 8. Confidentiality abstention.

Any confidentiality requirement stipulated in the reporting institution's own regulation or in any agreement which is not consistent with this Decree, shall be abstained from enforcement.

Article 9. Combating and deterring measures.

Reporting institutions are obligated to take the following measures to combat and deter money laundering:

- establish an efficient internal monitoring system to ensure the combating and deterring of money laundering;
- put in place and implement policies, plans, systems and mechanisms to efficiently combat and deter money laundering;
- provide training to build knowledgeable and capable personnel for combating and deterring money laundering;
- collaborate with and provide information to concerned authorities for combating and deterring money laundering;
- adopt provisional measures as stipulated under Paragraph 1 of Article 12, of this Decree.

Article 10. Data Collection and Control Officers.

Institutions which are obligated to report on money laundering shall employ Customers' Data Collecting Officers, as well as Control and Reporting Officers.

Article 11. Data Collection and Reporting.

Reporting Institution shall create an Information Center to establish summaries of the collected data relating to its operations.

Control Officers of Reporting Institutions, who know of any act or information, behavior of an individual or organization suspected of having committed a money laundering offence, shall be required to immediately report in writing or through facsimile transmission, to the Money Laundering Intelligence Unit.

Upon noticing a suspicious transaction, the Reporting Institution is able to take provisional measures stipulated under Paragraph 1 of Article 12 of this Decree. In addition, a report shall be made to the Money Laundering Intelligence Unit and the concerned authority for consideration.

Article 12. Application of provisional deterring measures.

In combating and deterring money laundering, the following deterring measures may be applied:

1. Cessation or declining the service;
2. Freezing of account balance;
3. Freezing or confiscating assets;
4. Detaining the offender;
5. Other deterring measures as stipulated under the Law.

The application of the deterring measures shall be made in accordance with the laws and regulations with assurance that the day to day operation of the financial-monetary system will not be adversely affected.

Article 13. Collection of Detailed Information on the Customers.

The Reporting Institutions shall require the customers or their assignees to show identity card, family log book, passport or other documents certifying the identity of the customers or their assignees when entering into a transaction. Photocopies of the documents shall be made to serve as proofs, particularly for transactions that are of high value or suspicious nature. Details on information collection is set out under a separate regulation.

Article 14. Information Retention by the Reporting Institutions.

The Reporting Institutions shall retain and make available to the concerned authorities, all information and documents relating to the reported transactions as follows:

- Information on the customers themselves and the beneficiaries of the transaction collected through the Customers Due Diligence process, shall be retained for at least ten years in accordance with the document retention regulation, starting to count from the date of account closing or the terminating date of the transaction relation;
- Information on customers' transactions shall be retained for at least 5 years starting from the completion date of the transaction.

Article 15. Content of the Report.

Upon observing a money laundering transaction, transaction with value higher than the limit set by the Money Laundering Intelligence Unit, suspicious transaction of general customers or high risk personalities, Reporting Institutions shall urgently report to the Money Laundering Intelligence Unit, with the following principal content:

- First and family names, identity and address of the persons making the transaction;
- First and family names, identity and address of the beneficiaries or those assigned to transact on the others' behalf[1] .
- Details of the transactions, namely the transactions with value greater than the limit set by the Anti-Money Laundering Intelligence Unit or any transaction relating to cash deposits and withdrawals, currency exchanges, transfer, buying–selling of checks and other transactions which appear suspicious of money laundering.

The detailed content of the report is specified in the reporting form developed by the Anti- Money Laundering Intelligence Unit.

Article 16. Confidentiality of the Notice and Report.

Any act of serving a Notice or making a Report on money laundering shall be kept confidential.

Article 17. Currency and precious metal reporting at border.

A person entering or leaving the Lao PDR carrying cash, payment instruments or precious metals exceeding a value determined periodically by the concerned authorities, shall[2] declare the amount in cash, payment instruments or precious metals to the customs officers stationed at the border, using the form developed by the Anti-Money Laundering Intelligence Unit.

The customs officers at the border shall verify the correctness of the declaration and send all such declarations to the Anti-Money Laundering Intelligence Unit.

Article 18. Relation with the High Risk Personalities.

If a customer who is a high risk personality requires to enter into a transaction, the concerned official of the Reporting Institution shall act as follows:

- Request authorization from the Directorate or the Management of the Institution before entering into business relation with such a customer;
- Take all necessary measures to ascertain the source of money or assets;
- Pursue continuously the business relation with such a customer.

Article 19. Foreign Correspondent Banks.

Financial institutions maintaining business relation with correspondent banks abroad or any other similar relation, shall act as follows:

- Verify the correspondent banks' legitimacy as entities with which business relation has been established;
- Collect information on the nature of business operations of their correspondent banks abroad;
- Assess the credibility and conduct of supervision and control activities of their correspondent banks abroad, basing on the information revealed to the public.
- Ensure that prior approval from the Directorate or Management of the Bank has been obtained, each time that the business relation with a foreign correspondent bank is to be established.
- Evaluate the record of Money Laundering control performance of the correspondent banks.

Article 20. Special attention on certain transactions.

Reporting Institutions shall pay special attention to every transaction which is complex and of particularly high value, and transaction which appears irregular and lacks legitimate objective. Reporting Institutions shall pay special attention to business relation and transaction entered into with an individual and entity, domiciling in a country which does not have money laundering laws and regulations, or having such laws and regulations which have not been strictly enforced.

Article 21. Responsibility of the Supervisory Agencies.

Supervisory Agencies of Reporting Institutions have the following responsibilities:

- Put in place necessary measures to prevent individuals who are not suited to undertake the control function from becoming a member of the Directorate or Management of the Reporting Institutions;
- Supervise and control the Reporting Institutions on a regular basis;
- Issue regulations and guidelines on Customers' Due Diligence;
- Cooperate with other agencies to combat , deter and carry out money laundering prosecution.
- Guide Control Officers of the Reporting Institutions under their purview, to immediately inform the Anti-Money Laundering Intelligence Unit of any suspicious transaction.

[1] Here is something missing.

[2] What does this mean?

Article 22. Protection of notifying and reporting parties.

In order to encourage the notices and reports on money laundering which are very important contribution in deterring and combating money laundering, there needs to be reassurance that notifying and reporting individuals or organizations shall not be considered as having committed an offence of revealing secret information. The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall ensure that such acts of notifying and reporting be kept confidential, and assistance be provided to those making the notices and reports for any damages done to them, as a result of their acts of notifying or reporting.

The confidentiality of the notifying and reporting shall also be maintained for the provision of anti-money laundering information between the Anti-Money Laundering Intelligence Unit of the Lao P.D.R. and the concerned organizations of foreign countries as stipulated under article 27 of this Decree.

Section III

Anti-Money Laundering Intelligence Unit.

Article 23. Location and Mandates

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall form part of the Bank of Lao P.D.R., having mandates and responsibility in collecting, analyzing and reporting information on money laundering taken place within the country or abroad, to be submitted to the authorities for taking legal action to combat and deter money laundering.

Article 24. Staffing Structure

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall consist of the Head of the unit, the Deputy Head and some technical staff, which shall be specified under a separate regulation.

Article 25. Rights and Duties.

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall have the following rights and duties:

- to examine the information on money laundering received from or reported by individuals, organizations and reporting institutions;
- to maintain international relation and cooperation in the area of anti-money laundering as approved by the higher authority;
- to analyze information on money laundering;
- to compile reports for submission to the investigating agency of the police force for legal action, provided that there is evidence to support money laundering suspicion;
- to warn the Reporting Institution about the serious offence which forms the cause and source of money laundering, as specified in Annex 1 of this Decree, by publishing documents on money laundering typologies and methods to detect money laundering to serve as reference for the Reporting Institution in carrying out its reporting duty ;
- to determine the limit for the value of a transaction to serve as the base for the monitoring and reporting duties of the Reporting Institution;
- to issue regulation on Customers' Due Diligence and the reporting of suspicious transactions or transactions with value over the determined limit;
- to advise the Reporting Institution on the appointment of Control Officers to monitor and control the implementation of the regulations issued by the Anti-Money Laundering Intelligence Unit;

- to recommend that the Supervisory Agencies pay close attention on guiding and monitoring the Reporting Institutions under their purview, in order for them to detect and report on money laundering suspicious transactions;
- to establish training program and provide training for its own staff and those of Reporting Institutions in respect of money laundering;
- to report on its activities to the Governor of Bank of the Lao P.D.R., and other concerned government agencies on a regular basis;
- to exercise its other rights and duties as provided under this Decree and as assigned by the Governor.

Article 26. Keeping and Destroying Information and Documents.

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit shall keep all information and documents on money laundering cases which have been transmitted to the Investigating Agency of the Police Force for legal proceedings. Other information which have not been transmitted to the Investigating Agency, shall be kept for five years before they could be destroyed.

Article 27. Communication and exchange of information with foreign states.

The Anti-Money Laundering Intelligence Unit receives, sends and exchanges information on money laundering with foreign Anti-Money Laundering Intelligence Unit with which the Lao P.D.R. has signed an agreement, been or not been party thereof. The sending, receipt and exchange of information on money laundering, shall require prior approval of the Government, through the Ministry of Foreign Affairs of the Lao P.D.R.

Information on money laundering sent to or received from foreign states shall be kept confidential and the usage of which shall be controlled. In the event that the receiving party wishes to use the information received as evidence for any legal proceedings, prior approval from the sending party shall be required.

Section IV

International Cooperation in Combating and Deterring Money Laundering.

Article 28. The Responsibility of the State Agency in International Relation.

1. The Bank of the Lao P.D.R. shall consider and implement the International Treaties on the exchange of information on money laundering suspicious transaction, as delegated by the Government

2. The Ministry of Justice, Ministry of National Security and Ministry of Foreign Affairs shall be responsible for negotiating and partaking in the treaties with foreign states, as determined by the Government on the cooperation in combating and deterring money laundering, extraditing criminals and conducting legal proceedings.
3. The Bank of the Lao P.D.R., Ministry of National Security, Ministry of Justice and other concerned authorities shall have the mandate to advise on international cooperation in the area of combating and deterring money laundering.

Article 29. International Cooperation.

International cooperation in combating and deterring money laundering shall be carried out as follows:

1. Coordinate in detecting, combat and deter money laundering as specified under the Law.
2. Sign and partake in international treaties in combating and deterring money laundering as delegated by the Government.
3. Collect, research and exchange information and experience in the combat of money laundering.
4. Coordinate, Co-operate and mutually assist one another in staff training and raising the level of technical knowledge in combating and deterring money laundering.
5. Implement cooperation agreements on legal proceedings and extradition of criminals as signed or partaken by the Lao P.D.R.

The international relation and cooperation in combating and deterring money laundering shall be established in writing and shall be sent to the Anti-Money Laundering Intelligence Unit of the Bank of the Lao P.D.R. and the Interpol Department of the Ministry of National Security. Electronic mail may be used in the case of urgent requirement of information from foreign state, which shall however, be subsequently followed by a written communication within seven days.[1]

Article 30. Content of and documentation for requesting cooperation.

The content of and documentation for requesting cooperation in combating and deterring money laundering consist of:

- Name of country and requesting Agency;

- Name of country and Agency of the country receiving the request;
- Content, objective and time frame of the request;
- Other details on assets and the offenders;
- Copies of proof documents and other agreements of the requesting country's authority.

Article 31. Declining of the request.

The concerned authority for combating and deterring money laundering may decline the request of the foreign state, in the event that:

- Such a request may affect the national sovereignty and security or the major interest of the Lao P.D.R.;
- Such a request is not consistent with the terms of the treaty signed or partaken by the Lao P.D.R.;
- The request is not consistent with Article 29 of this Decree;
- The request for the extradition of an offender against whom the Lao P.D.R. is conducting legal proceedings for money laundering.

In declining the request of a foreign state, the concerned authority shall inform the requesting country in writing.

Section V

Rewards for good performers and punishment measures for Offenders.

Article 32. Rewards for good performers.

Individuals or organizations with outstanding performance in respect of the implementation of this Decree through: notifying, reporting, carrying out intelligence activity or making other contribution toward combating and deterring money laundering, shall be duly honored and otherwise rewarded in accordance with the existing regulation.

Article 33. Punishment measures for the offenders.

Any individual, entity or organization carrying out or partaking in money laundering shall be duly punished in accordance with the existing laws and regulations.

Reporting Institutions which fail to report as stipulated under this Decree shall be reprimanded by the agency in charge of supervising the Reporting Institutions. After the reprimand and upon continued violation, the offender shall be penalized with the fine amounting from ten to thirty million Kip and duly punished in accordance with the existing law.

Section VI

Final Provisions

Article 34. Implementation

The Bank of the Lao P.D.R. and the Ministry of National Security shall issue the guideline for implementing this Decree within the limit of their respective authority.

The Ministries, Agencies, Capital City and Provinces shall recognize and strictly implement this Decree.

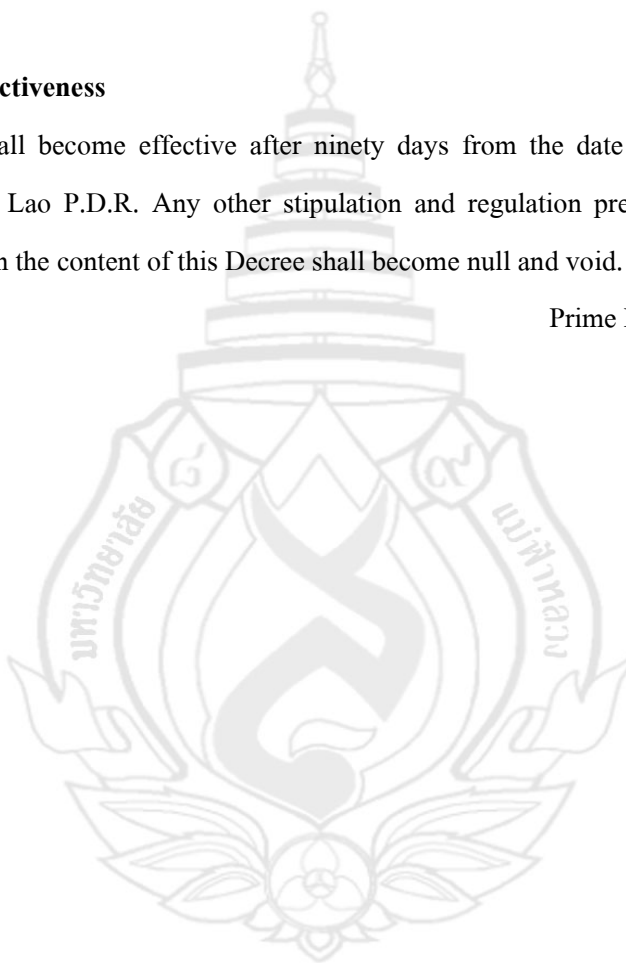
Article 35. Effectiveness

This Decree shall become effective after ninety days from the date of signing by the Prime Minister of the Lao P.D.R. Any other stipulation and regulation previously issued which are inconsistent with the content of this Decree shall become null and void.

Prime Minister of the Lao P.D.R.

(Signed and sealed)

Bounyang Vorachith

Annex 1.

Criminal offences which are considered as serious offences for money laundering are as follows:

- Terrorism;
- Financing of terrorism;
- Human trafficking and smuggling;
- Sexual exploitation;
- Human export or illegal migration;
- Production, sales and possession narcotic drugs;
- Illicit arms and dynamite trafficking;
- Concealment and trafficking of peoples' property;
- Corruption;
- Receipt and giving bribes;
- Swindling;
- Embezzlement;
- Robbery;
- Property stealing and seizing;
- Counterfeiting and using counterfeit money;
- Murder, grievous bodily injury;
- Illegal apprehension and detention;
- Violation of state tax rules and regulations;
- Extortion;
- Check forgery, illicit usage false checks or bonds and other financial instruments;
- And any other crimes in respect of which a penalty may include a sentence to prison for a period of one year or more.

Annex 2.

Reporting Institution consists of:

- Commercial banks;
- Financial institutions;
- Insurance companies;
- Casinos, games, lottery;
- All types of loan making and credit providing companies;
- Pawn shops;
- Financial leasing companies;
- Currency transfer companies;
- Companies or agents for sales and management of payment^[2] instrument such as: credit cards, traveler cheques, bank drafts and others;
- Securities companies or companies that provide financial services relating to the trading of securities;
- Foreign exchange shops;
- Companies that provide investment service, or manage capital on the behalf of other individuals or legal entities;
- Dealers in precious metals and antiques;
- Attorney offices and Notary offices;
- And any others as additionally provided by the Bank of the Lao P.D.R.

[1] Here something is missing.

[2] What is that?

ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายบุญทง ผลประสิทธิ์
วันเดือนปีเกิด	13 มกราคม 2524
ที่อยู่ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ ถนนเลขที่ 13 เหนือ บ้านคอนใหม่ เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
ประวัติการศึกษา	
2000-2005	ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ และการ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว นครหลวงเวียง จันทน์ สปป.ลาว
1998-2003	ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว
ประวัติการทำงาน	
2005-ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ และการบริหารธุรกิจ ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์
2003-2005	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายต่างประเทศ ธนาคารเวียงจันทน์ พาณิชย์ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว